

Budsjett- og økonomiplan 2020–2023

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Prosjektleders forslag, november 2019

**Verdiskaping
gjennom grønn
omstilling**

Innhold

Prosjektleders budsjettkommentar.....5

Prosjektleders forslag til vedtak.....9

Sammendrag av økonomiplan 2020–2023..... 15

Verdiskaping gjennom grønn omstilling og styring etter bærekraftsmål 21

    Politiske føringer for fylkeskommunens regionale samfunnsutviklerrolle 21

    Prioriterte bærekraftsmål 25

    Regional planstrategiprosess i et bærekraftsperspektiv 28

    Klimautfordringer i Vestfold og Telemark 29

Økonomi og fremtidsutsikter 33

    Statsbudsjettet 2020.....34

    Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling.....35

    Befolkningsutvikling og tjenestetilbud.....36

    Finansielle måltall 36

    Driftsbudsjett 37

    Investeringsbudsjett.....40

    Regionreformen – overføring av oppgaver og virkemidler 42

Organisering av Vestfold og Telemark fylkeskommune 45

    Politisk styring 45

    Administrativ organisering.....48

    Vestfold og Telemark +.....50

    Brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon 54

Egenkontroll, læring og kontinuerlig forbedring 61

    Prinsipper for styring og ledelse 62

    Et helhetlig plansystem 64

    Kontinuerlig forbedring.....67

Regionalt oppdrag for sektorområdene 69

    Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima.....71

    Næring, innovasjon og kompetanse 77

    Samferdsel, miljø og mobilitet.....89

    Opplæring og folkehelse.....101

    Kultur, regional identitet, idrett og frivillighet.....109

    Tannhelse og forebygging 117

    HR, mestring og utvikling 125

    Økonomi, styring og eierskap.....133

Eierstyring 138

    Eierskapsstrategi 138

    Oppfølging av eierskap.....138

Kilder 140

Vedlegg 142

Vestfold og Telemark fylkeskommune skal være med å skape en bedre fremtid for innbyggerne i Vestfold og Telemark.

”

Jan Sivert Jøsendal,
prosjektleder

Prosjektleders budsjettkommentar

Budsjett- og økonomiplan for 2020–2023 er et historisk dokument. Fylkestinget i Telemark vedtok 7. desember 2017 en avtale om sammenslåing mellom Vestfold fylkeskommune og Telemark fylkeskommune. Vestfold fattet enstemmig vedtak i samme sak i sitt fylkestingsmøte 14. desember samme år. Fellesnemnda ble opprettet i 2018 for å lede sammenslåingsprosessen. Gjennom 2018 og 2019 har fellesnemnda behandlet 177 politiske saker i 17 møter, og innenfor økonomiområdet har fellesnemnda vedtatt økonomiske handlingsregler og rammestyring som styringsprinsipp.

Verdiskaping gjennom grønn omstilling

Fra 1. januar 2020 blir Vestfold og Telemark fylkeskommune en viktig regional kompetanse- og utviklingsorganisasjon med ca. 4000 ansatte i en region med ca. 423 000 innbyggere, 23 kommuner, 15 byer, og 122 500 private og 62 500 offentlige arbeidsplasser. Regionen Vestfold og Telemark er en særlig ressursrik kultur-, natur- og industriregion med et eksportrettet næringsliv og høy FoU-aktivitet. Det er stor skaper- og innovasjonsvilje i regionen,

og fellesnemnda har vedtatt at verdiskaping gjennom grønn omstilling og samhandling for å løse komplekse samfunnsutfordringer skal være to prioriterte satsingsområder for det regionale utviklingsarbeidet i årene fremover. Samtidig har nasjonale myndigheter forventninger til at kommuner og fylkeskommuner skal legge til grunn FNs bærekraftsmål for styring og planutvikling. Årets budsjettprofil og budsjettutforming gjenspeiler disse ambisjonene, og prosjektleder vil i kommende økonomiplanperiode prioritere arbeidet med verdiskaping gjennom grønn omstilling i tråd med politiske vedtak.

Bærekraftig utvikling

Prosjektleders vektlegging av FNs bærekraftsmål og fellesnemndas føringer for innværende budsjett- og økonomiplan for 2020–2023 innebærer en tydelig retningsorientering. Samtidig er det helt nødvendig med politiske prosesser og vedtak som i enda større grad tydeliggjør ambisjoner, strategier og konkrete utviklingstiltak. Dette arbeidet kan gjennomføres gjennom det overordnede arbeidet med regional

planstrategi, og mer fagspesifikt gjennom arbeidet i hovedutvalgene. Både nasjonalt, regionalt og lokalt jobbes det grundig med implementering av bærekraftsmålene, og prosjektleder har som ambisjon å samarbeide tett med kommuner og fylkeskommuner på administrativt nivå som har ambisjoner om å ligge i front. Regional utvikling vil i stor grad omhandle hvordan man skal nå bærekraftsmålene i årene fremover, og da er det viktig at Vestfold og Telemark fylkeskommune kan spille en sentral utviklings- og koordinatørrolle sammen med blant annet kommunene, næringslivet, Universitetet i Sørøst-Norge og frivilligheten.

Stor oppgaveoverføring knyttet til veiområdet

Med regionreformen har Stortinget vedtatt at Norge skal ha et sterkt folkevalgt nivå mellom stat og kommune. Flere oppgaver innenfor blant annet kultur, folkehelse, kompetanse, integrering og næringsutvikling styrker fylkeskommunen som samfunnsutvikler, men den største og mest omfattende oppgaveoverføringen er knyttet til veiområdet. Fra 1. januar 2020 overtar Vestfold og Telemark ansvaret for å utvikle, drifte og vedlikeholde 3100 kilometer fylkesvei i tillegg til videreføringen av ansvar for kollektivtransport som i fjor resulterte i godt over 16 millioner kollektivreisende. Ansvarsoverføringen har vært fulgt opp tett fra prosjektleders side gjennom 2018 og 2019, men ansvarsoverføringen har vært og er utfordrende med hensyn til innplassering/rekruttering, digitale systemer og overtakelse av veiutstyr. Samtidig krever veiansvaret økt oppmerksomhet mot innovasjon og fornyelse i tillegg til bedre kvalitetssikring, risikostyring og gjennomføring av veiprosjekter. Bedre gjennomføringsevne er helt nødvendig for å unngå at ressurser som er tiltenkt brukt på investeringssiden blir belastet på driftssiden, og som igjen vil få konsekvenser for fylkeskommunens øvrige sektorområder.

Bruttobudsjett på 6 milliarder kroner

Nye Vestfold og Telemark fylkeskommune får et bruttobudsjett på ca. 6 milliarder kroner. Både Vestfold og Telemark har historisk sett hatt god økonomistyring, men overgangen til ny fylkeskommune representerer like fullt noen utfordringer på investerings- og driftssiden. Planlagt investeringsnivå er høyt, og økte finanskostnader får direkte konsekvenser på driftssiden. Beholder vi eksisterende økonomiplaners kostnadsnivå, vil nåværende bufferfond bli negativt i 2023. Reduserte inntekter fra nytt inntektssystem, bortfall av inntekter fra Svelvik kommune, svakere skattetilgang og en generell underfinansiering av nye oppgaver er helt konkrete utfordringer på driftssiden. Perspektivmeldingen fra 2017 og signaler gitt i statsbudsjettet 2020 til kommunesektoren, tilsier også at det ikke kommer økte frie inntekter til fylkeskommunene i kommende økonomiplanperiode.

Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling

Av den grunn er det avgjørende at vi skaper et handlingsrom i økonomien, og prosjektleder vil for kommende økonomiplanperiode lansere prosjektet *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling* som en nødvendig omstillingsstrategi. Dette arbeidet har allerede startet på øverste ledernivå i den nye organisasjonen, og færre ledere på nivå 1 vil medføre sparte kostnader på inntil 15 millioner kroner i 2023. Tilsvarende kostnadsbesparelse er mulig å hente ut av ny lederstruktur på ledernivå 2. *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling* vil berøre hele organisasjonen, og omstillingen skal gjennomføres i nært samarbeid med tillitsvalgte og ansatte. Ingen skal miste jobben sin som følge av sammenslåingsprosessen, og omstillingseffektene må hentes ut gjennom smartere arbeidsprosesser, naturlig avgang og vurdering av tiltak på inntektssiden.

Ansatte er fylkeskommunens viktigste ressurs

Samtidig med at prosjektleder lanserer *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling* er det avgjørende å satse på ansattes kompetanse. Ansatte er fylkeskommunens viktigste ressurs, og det er ansatte som gjennom planlegging, gjennomføring og oppfølging skal sikre at vi leverer bedre tjenester, styrker samfunnsutviklerrollen og fylkeskommunens egen legitimitet overfor innbyggerne og viktige samarbeidspartnere som kommuner og næringsliv. Prosjektleder vil prioritere det systematiske kompetansearbeidet i kommende økonomiplanperiode, og derigjennom styrke jobbattraktiviteten for både eksisterende og potensielt nye arbeidstakere. Vestfold og Telemark fylkeskommune skal ikke bare være en attraktiv arbeidsplass gjennom sin størrelse, men også gjennom å være en kunnskapsdrevet organisasjon som fremmer profesjonalitet, høyt kunnskapsnivå, høye ambisjoner og en vilje til å finne gode løsninger sammen med våre viktigste samarbeidspartnere i regionen.

Ekstraordinær innsats

Avslutningsvis vil jeg takke alle ansatte og ledere som har arbeidet iherdig med å ferdigstille årets budsjett- og økonomiplan for 2020–2023. Innsatsen er ekstraordinær, og på mange måter et godt bilde på hva som kreves i en sammenslåingsprosess. Samtidig er det godt å se fremover. Vestfold og Telemark fylkeskommune skal være med å skape en bedre fremtid for innbyggerne i Vestfold og Telemark.

Jan Sivert Jøsendal
prosjektleder

Jan Sivert Jøsendal,
prosjektleder

” Ansatte er fylkeskommunens viktigste ressurs, og det er ansatte som gjennom planlegging, gjennomføring og oppfølging skal sikre at vi leverer bedre tjenester, styrker samfunnsutviklerrollen og fylkeskommunens egen legitimitet overfor innbyggerne og viktige samarbeidspartnere som kommuner og næringsliv.

Prosjektleders forslag til vedtak

- 1
- Budsjett 2020 og økonomiplan 2020–2023 for Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtas med slike rammer for driftsbudsjett og investeringsbudsjett:

1A Bevilgningsoversikt – drift

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Rammetilskudd	-2 605 163	-2 563 115	-2 563 273	-2 557 139
Inntekts- og formuesskatt	-2 502 132	-2 514 112	-2 526 092	-2 538 072
Andre generelle driftsinntekter	-23 957	-22 261	-20 583	-18 771
Sum generelle driftsinntekter	-5 131 252	-5 099 488	-5 109 948	-5 113 982
Sum generelle midler bevilget til drift	4 782 400	4 734 400	4 707 400	4 687 400
Avskrivninger	285 000	300 000	315 000	320 000
Sum netto driftsutgifter	5 067 400	5 034 400	5 022 400	5 007 400
Brutto driftsresultat	-63 852	-65 088	-87 548	-106 582
Renteinntekter	-26 000	-26 000	-26 000	-26 000
Renteutgifter	149 475	160 707	159 007	160 328
Avdrag på lån	175 377	193 381	205 541	210 254
Netto finansutgifter	298 852	328 088	338 548	344 582
Motpost avskrivninger	-285 000	-300 000	-315 000	-320 000
Netto driftsresultat	-50 000	-37 000	-64 000	-82 000
Overføring til investering	50 000	30 000	50 000	50 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	0	7 000	14 000	32 000
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	50 000	37 000	64 000	82 000
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

1B Bevilgninger – drift

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	Budsjett 2020	2021	2022	2023
Politisk ledelse	44 600	44 600	44 600	44 600
Fylkesrådmann, utvikling og konsern	341 300	336 800	339 800	339 800
Økonomi, styring og eierskap	101 000	101 000	101 000	101 000
HR, mestring og utvikling	77 000	77 000	77 000	77 000
Kultur, regional identitet, idrett og frivillighet	178 000	178 000	178 000	178 000
Tannhelse og forebygging	165 000	165 000	165 000	165 000
Opplæring og folkehelse	2 552 000	2 552 000	2 552 000	2 552 000
Samferdsel, miljø og mobilitet	1 165 500	1 165 500	1 165 500	1 165 500
Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima	72 000	72 000	72 000	72 000
Næring, innovasjon og kompetanse	85 000	81 500	81 500	81 500
Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling		-40 000	-70 000	-90 000
Sum bevilgninger drift, netto	4 781 400	4 733 400	4 706 400	4 686 400
Herav:				
Netto rente	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	4 782 400	4 734 400	4 707 400	4 687 400

2A Økonomisk oversikt – investering

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	Budsjett 2020	2021	2022	2023
Investeringer i varige driftsmidler	1 218 790	861 500	608 700	511 300
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	7 600	7 800	8 000	8 200
Sum investeringsutgifter	1 226 390	869 300	616 700	519 500
Kompensasjon for merverdiavgift	-157 752	-149 192	-105 050	-87 477
Tilskudd fra andre	-241 290	-112 300	-8 500	0
Salg av varige driftsmidler	-36 000	0	-105 000	0
Bruk av lån	-712 348	-570 008	-340 150	-373 823
Sum investeringsinntekter	-1 147 390	-831 500	-558 700	-461 300
Overføring fra drift	-50 000	-30 000	-50 000	-50 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-29 000	-7 800	-8 000	-8 200
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-79 000	-37 800	-58 000	-58 200
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt – investering

Beløp i 1000	Økonomiplan				Sum 2020–2023
	Budsjett 2020	2021	2022	2023	
Fylkesrådmann, utvikling og konsern					
Investering IT	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Sum fylkesrådmann, utvikling og konsern	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Økonomi, styring og eierskap					
Årlig investering bygg	17 000	27 000	27 000	27 000	98 000
Ny profil og skilting	10 000				10 000
Nybygg og ombygging	616 800	388 400	239 300	150 000	1 394 500
Sum økonomi, styring og eierskap	643 800	415 400	266 300	177 000	1 502 500
Tannhelse og forebygging					
Investering tannhelse	4 800	4 900	5 000	5 000	19 700
Sum tannhelse og forebygging	4 800	4 900	5 000	5 000	19 700
Opplæring og folkehelse					
Utstyr skole	8 900	8 900	8 900	9 300	36 000
Sum opplæring og folkehelse	8 900	8 900	8 900	9 300	36 000
Samferdsel, miljø og mobilitet					
Fylkesveier utenom Bypakka	417 290	359 300	255 500	247 000	1 279 090
Bypakke Grenland fase 1	124 000	53 000	53 000	53 000	283 000
Investering utstyr samferdsel	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Sum samferdsel, miljø og mobilitet	551 290	422 300	318 500	310 000	1 602 090
Sum 2B	1 218 790	861 500	608 700	511 300	3 200 290

Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000	Økonomiplan				Sum 2020–2023
	Budsjett 2020	2021	2022	2023	
Sum 2B	0	0	0	0	0

Investeringer i aksjer og eiendeler

Beløp i 1000	Økonomiplan				Sum 2020–2023
	Budsjett 2020	2021	2022	2023	
Kjøp av aksjer og andeler	7 600	7 800	8 000	8 200	31 600
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	7 600	7 800	8 000	8 200	31 600

Utlån

Beløp i 1000	Økonomiplan				Sum 2020–2023
	Budsjett 2020	2021	2022	2023	
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0

Gjeldsutvikling i planperioden

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	Budsjett 2020	2021	2022	2023
Lån per 01.01	5 166 713	5 703 683	6 080 311	6 214 921
Nytt lån	712 348	570 008	340 150	373 823
Avdrag	175 377	193 380	205 540	210 254
Lån per 31.12	5 703 683	6 080 311	6 214 921	6 378 490

- 2
- Investeringsbevilgninger for 2020 er bevilget på sumnivå for hver sektor. Investeringsbudsjettet kan disponeres uten ytterligere politisk behandling med følgende unntak:
- 2.1

Porsgrunn videregående skole. Plan for rehabilitering/utbygging skal godkjennes av fylkestinget før prosjektet kan igangsettes.
- 2.2

Sandefjord videregående skole. Plan for rehabilitering/utbygging skal godkjennes av fylkestinget før prosjektet kan igangsettes.
- 2.3

Investeringsramme for fylkesveiinvesteringer. Plan forelegges hovedutvalg for samferdsel. Allerede igangsatte og pågående prosjekter fra de gamle fylkeskommunene videreføres.
- 2.4

Omlegging fv. 900 Holmestrand sentrum skal godkjennes av fylkestinget før prosjektet kan igangsettes.
- 3
- Ved disponering av regnskapsresultatet for 2020 avsettes eventuelt positivt regnskapsresultat, utover mindreforbruk i sektorene, til disposisjonsfondet.
- 4
- Det fylkeskommunale skattøret for inntektsåret 2020 fastsettes lik de til enhver tid gjeldende maksimalsatser som Stortinget vedtar.
- 5
- Mål- og resultatstyring skal være basert på FNs bærekraftsmål. Prosjektleder skal legge fram en sak om hvordan dette skal innarbeides i budsjett- og økonomiplan 2021–2024 i løpet av første halvår 2020.
- 6
- Prosjektleder bes fremlegge en prosess- og fremdriftsplan første halvår 2020 som realiseres i prosjekt *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling*. Prosjektet skal påvise tiltak for 250 millioner kroner for å innfri de vedtatte økonomiske handlingsreglene, hvorav 90 millioner kroner skal realiseres i denne økonomiplanperioden.

Prosjektleders vurdering

Videre behandling

Tidsplan for videre behandling av budsjett- og økonomiplan:

- Budsjettet offentliggjøres: 5. november
- Fylkesutvalget avgir sin innstilling: 3. desember
- Fylkestinget behandler budsjett- og økonomiplan: 17. desember

Til fylkestingets møte i desember vil prosjektleder dessuten legge fram en egen sak om varslet tilleggsproposisjon innen 10. november knyttet til overføring av Sams vegadministrasjon (Sams) til fylkene. Det er lagt til grunn i budsjettarbeidet at de økonomiske rammene i tilleggsproposisjonen dekker de forpliktelsene som medfølger denne endringen i oppgavefordeling. Vurderinger av dette vil fremkomme i saken til fylkestinget.

Budsjettreglementet

Prosjektleder vil til fylkestingets møte 17. desember 2019 legge fram egen sak om økonomireglementene, herunder budsjettreglementet.

Netto budsjettrammer

Budsjett- og økonomiplan er overordnet alle andre interne planer. Det betyr at budsjettrammene som vedtas i forbindelse med budsjettet er bindende for sektorenes drift så lenge det ikke blir fattet andre vedtak gjennom året.

Prosjektleders forslag til budsjett er et rammebudsjett. Sektorene og den enkelte virksomhet har stor grad av frihet til å disponere midler innenfor tildelt netto budsjettramme. Hovedutvalgene er i

budsjettreglementet gitt myndighet til å foreta prioriteringer innenfor sektorenes rammer om ikke fylkestingets budsjettvedtak har lagt begrensninger på dette. Et rammebudsjett innebærer at sektoren innenfor tildelte rammer forsøker å oppfylle fylkestingets intensjoner med budsjettet og gjennomfører konkrete vedtak knyttet til innretningen av tjenestetilbud, satsingsområder og resultatmål.

I sektorkapitlene er det redegjort nærmere for hvordan sektorrammene fordeler seg på budsjettområder.

Innstillingens punkt 3 – disponering av regnskapsresultat

Vedtakupunktet medfører at fylkestinget vedtar føringer for disponering av et eventuelt positivt regnskapsresultat. Denne disponeringen foretas av fylkestinget i april/mai ved behandling og godkjenning av årsregnskapet.

Etter prosjektleders vurdering bør viktige økonomivedtak fattes på grunnlag av en overordnet og helhetlig vurdering av fylkeskommunens økonomi. Slike vedtak bør derfor inngå som en del av fylkestingets årlige behandling av budsjett- og økonomiplan, så langt dette er mulig. I tabellene i denne saken er ikke et eventuelt positivt regnskapsresultat for 2019 innarbeidet.

Prosjektleder anbefaler at et eventuelt positivt regnskapsresultat for 2019, etter at eventuelle mindreforbruk er overført til virksomhetene, anvendes til å styrke disposisjonsfondet.

For øvrig vil prosjektleder understreke at disponering av regnskapsresultatet ikke bør anvendes til finansiering av nye varige driftsutgifter.

Foto: Gry Jakhell

Sammendrag av økonomiplan 2020–2023

Prosjektleders forslag til budsjett- og økonomiplan for 2020–2023 viderefører hovedtrekkene i de tidligere fylkenes økonomiplaner og vedtatte tiltak. Samtidig er FNs bærekraftsmål og verdiskaping gjennom grønn omstilling prioriterte satsningsområder. Prosjektleder har i budsjettforslaget vektlagt at sektorene får økonomiske rammer som kan understøtte det regionale utviklingsoppdraget. Kombinert med en organisasjon som skal prioritere utadrettet samarbeid, tverrfaglig samhandling, kunnskapsdrevet utvikling og styrket gjennomføringsevne, vil dette skape gode forutsetninger for en operativ og utviklingsorientert fylkeskommune fra 1. januar 2020. Innenfor fylkeskommunenes frie inntekter har prosjektleder funnet det riktig å styrke noen viktige områder på følgende måte:

- Styrket innsats og helhetlig tilnærming til nærings- og kompetanseutvikling for å redusere utenforskap og økt verdiskaping.
- Det skal opprettes tre hele stillinger som

skal koordinere og følge opp arbeidet til det nyopprettede klima- og energinettverket i Vestfold og Telemark. Det er avsatt 4 millioner kroner til dette.

- Understøtte satsingen på kraftkompetanse og naturforvaltning ved å lokalisere en hel stilling i Vinje knyttet til klima- og energinettverket.
- For å skape bærekraftig næringsvirksomhet basert på regionens naturressurser opprettes ny geologstilling blant annet til oppfølging av Fensfeltet og rassikring.
- Budsjettrammen for sektorområdet opplæring og folkehelse er styrket som følge av økt antall lærlinger og elever i voksenopplæringen.
- For å øke kapasiteten til å bistå i kommunale planprosesser, styrkes kulturminneforvaltningen med to nye stillinger innenfor plan og bygningsvern.
- For å stimulere til regional næringsutvikling gis Notodden flyplass tilskuddsramme på 16,5 millioner kroner.
- Etablere psykologstøttet tannhelsetilbud til barn i familier med særlig store utfordringer.

- Fylkesvei 355 (Krossli-Tjønnefoss) er viktig for næringsutvikling. Forslaget innebærer at det settes av midler for å utrede og prioritere tiltak.
- Samferdselssektoren blir kompensert for ekstraordinær prisstigning knyttet til nye driftskontrakter med 100 millioner kroner.
- Utvikle helsefremmende videregående skoler for ytterligere å styrke gjennomføringsgraden, som har økt fra 68 prosent i 2012 til 78 prosent i 2019.
- Gi flere brukergrupper med særlig behov for tannbehandling økt oppmerksomhet og prioritering. Dette skal gjøres gjennom blant annet å forlenge innkallingsintervaller hos tannfriske barn og unge.

Det er gjennomført betydelige investeringer de siste 10 år i både skolebygg (4100 millioner kroner) og fylkesveiene (3500 millioner kroner). Dette har gitt både bedre arbeidsmiljø for elever og ansatte, men også betydelig økt trafikksikkerhet spesielt knyttet til en betydelig satsing på tiltak innenfor trafikksikkerhet som bussholdeplasser, gang- og sykkelveier. Økonomiplanen tar så langt som mulig høyde for ytterligere satsing på undervisningsbygg gjennom rehabilitering/nybygg av Bamble, Porsgrunn og Sandefjord videregående skoler. Forslaget innebærer derfor en betydelig satsing og prioritering de nærmeste årene for å oppnå en bedret eiendomsstandard. Videre medfører økt antall ansatte i forbindelse med regionreformen behov for økt investering for å tilpasse kapasiteten og tilrettelegge fylkeshusene som regionale møteplasser. Disse investeringene vil i sum innebære økt belastning av renter og avdrag i driftsbudsjettet fra et allerede høyt nivå.

Nytt inntektssystem og fylkesovergang av Svelvik kommune til Viken fylkeskommune er en betydelig utfordring for å oppnå vedtatte finansielle nøkkeltall vedtatt av fellesnemnda. Dette medfører at en akseptabel økonomisk handlefrihet må etableres gjennom en effektivisering av driften. Eksisterende fylkeskommuner drives allerede effektivt og har gjennomgående

5,1 mrd. kroner

Sum frie inntekter:
5,1 milliarder kroner

4,8 mrd. kroner

Netto driftsrammer i sektoren:
4,8 milliarder kroner

0,32 mrd. kroner

Renter og avdrag:
0,32 milliarder kroner

0,8 prosent

Netto driftsresultat:
0,05 milliarder kroner (0,8 %)

1,2 mrd. kroner

Investeringer 2020:
1,2 milliarder kroner

5,1 mrd. kroner

Langsiktig gjeld:
5,1 økende til 6,4 milliarder kroner i 2023

lavere netto driftsutgifter enn landet for øvrig. Prosjektleder anbefaler derfor at det ikke etableres store krav til kostnadskutt umiddelbart med store konsekvenser for driften i 2020, men at kostnadskuttene planlegges og gjennomføres på en strukturert måte ved at det etableres et prosjekt som kartlegger tiltak som både kan bidra til økt fokus på nye satsingsområder, men også slik at fylkeskommunen drives mer effektivt. Prosjektet *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling* er derfor et viktig grep i fremlagt forslag til budsjett- og økonomiplan. Prosjektleder vurderer at disposisjonsfondets størrelse er tilstrekkelig til at det kan brukes tid for å oppnå en god omstillingsprosess. Spesielt i opplæring er det viktig å fase inn endring over tid slik at prosjektet er forutsatt å oppnå kostnadsreduksjoner på 100 millioner kroner gradvis over 4 år.

Hovedstørrelsene i årsbudsjettet for 2020 viser finansielle nøkkeltall som i økonomiplanperioden må forbedres gjennom prosjektet *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling*.

Selv om nøkkeltallene er lavere enn fastsatt av fellesnemnda, mener prosjektleder de er forsvarlig og gir en god balanse mellom krav til resultatforbedringer og de utfordringene dette medfører. Fellesnemnda har besluttet at det innenfor en rekke fagområder skal gjennomføres harmonisering av ressursprioriteringer. Prosjektleder vil fremlegge politiske saker knyttet til dette i økonomiplanperioden.

Høyt gjeldsnivå og lavt budsjettert netto driftsresultat medfører økonomisk risiko. Renterisikoen er begrenset ved at en stor del av langsiktig gjeld er rentesikret og denne risikoen vil derfor være håndterbar. Nye oppgaver i forbindelse med regionreformen medfører utfordringer knyttet til budsjetteringer og da spesielt knyttet til overføring av Sams. Det er fortsatt usikkerhet til denne delen av reformen og det vil bli fremlagt en tilleggsproposisjon innen november 2019. I dette budsjettforslaget er det lagt til grunn at

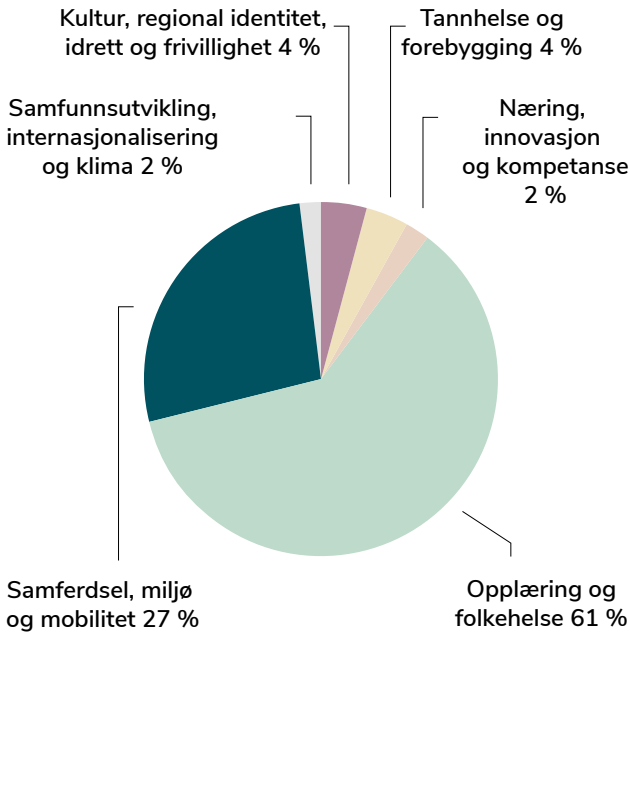
fylkene vil bli kompensert for de kostnadene dette medfører, men denne forutsetningen er det knyttet en betydelig usikkerhet til. Prosjektleder vil derfor fremlegge et tilleggsnotat til budsjettet med eventuelt forslag til endringer av rammene etter at tilleggsproposisjonen er fremlagt.

Figur 1 på neste side viser hvordan tjenesteleveranser er fordelt på sektorene.

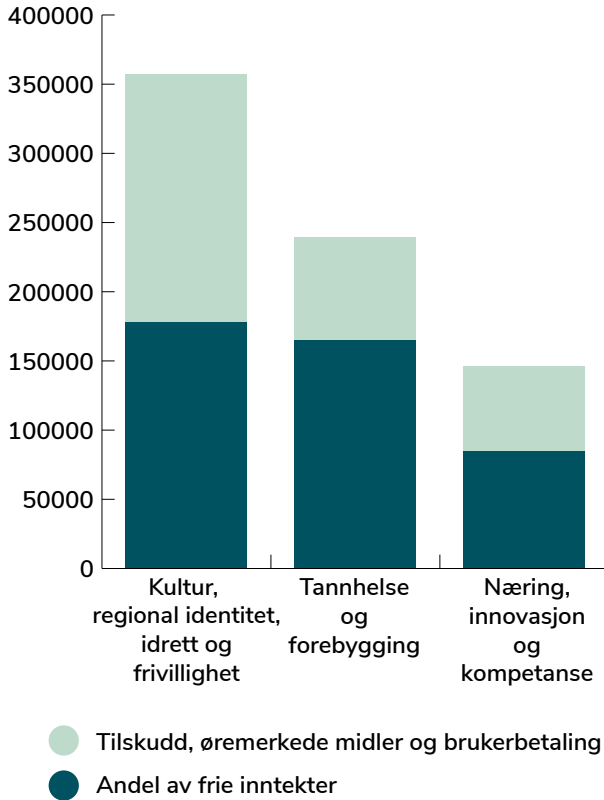
For noen av sektorene representerer ikke netto sektorrammer fullt ut aktiviteten og betydningen for regionen. Fylkeskommunen forvalter i tillegg tilskudds- og øremerkede midler (spillemidler, regionale utviklingsmidler, driftsmidler til museene, forskningsmidler, istandsettingsmidler til fredete anlegg og verdensarven, med mer). Fylkeskommunen yter også tjenester med egenbetaling. Figur 2 viser netto sektorramme i tillegg til tilskuddsmidler som forvaltes eller brukerbetaling for tjenester som ytes. For kultur, regional identitet, idrett og frivillighet utgjør øremerkede og andre tilskudd 50 prosent av bruttosektorramme. For næring, innovasjon og kompetanse utgjør forvaltning av tilskudd 40 prosent av bruttosektorramme, og for tannhelse og forebygging ytes betalte tjenester for 30 prosent i tillegg til tjenestene som leveres av netto sektorrammer.

Samtidig med at Vestfold og Telemark fylkeskommune må lykkes med en nødvendig omstilling i kommende økonomiplanperiode, er det viktig å løfte fram hvor mange innbyggere og samarbeidspartnere som positivt vil merke den nye fylkeskommunens betydning i regionen Vestfold og Telemark i kommende økonomiplanperiode. Vestfold og Telemark fylkeskommune skal være en organisasjon av og for innbyggerne i regionen, og på de neste sidene følger en ikke uttømmende oversikt som illustrerer hvordan innbyggere og samarbeidspartnere skal merke hva nærværet til ny fylkeskommune betyr.

Figur 1:
Tjenesteleveranser fordelt på sektorene

Figur 2:
Tilskuddsmidler og brukerbetaling

Vestfold og Telemark fylkeskommune skal

- Mobilisere og støtte bedrifter til mer forskningsdrevet innovasjon i Vestfold og Telemark gjennom prosjektet Forskningsbasert Innovasjon i Regionene (FORREGION).
- Etablere et eget klima – og energinettverk for å styrke arbeidet mot klimautfordringene sammen med næringsliv, interesseorganisasjoner, kommuner og fylkesmann basert på positive erfaringer fra Vestfold.
- Mobilisere hele regionen i en regional

planstrategiprosess for å jobbe fram et langsiktig mulighets- og utfordringsbilde for nye Vestfold og Telemark.

- Levere ca. 1 million opplæringstimer for alle de 21 videregående skolene i regionen.
- Arrangere 2800 forestillinger for 65 000 elever i regi av den kulturelle skolesekken.
- Arrangere litteraturuke i Vestfold og Telemark for 7000 besøkende.
- Utvikle et mest mulig miljøvennlig kollektivtilbud for over 16,5 millioner årlige reisende.
- Som eneste fylke i Norge, bruke 9 millioner kroner i statlige midler for å forebygge vold og overgrep mot barn og unge.

- Bygge opp rollen som veieier med et langsiktig mål om å styrke arbeidet med innovative anskaffelser (øke verdiskapingen i lokalt næringsliv) og en velfungerende og trafikkssikker infrastruktur basert på effektiv utbygging, forvaltning, drift og vedlikehold.
- Gi over 60 lærlinger og traineer i egen organisasjon en relevant og utfordrende utdanning.
- Samarbeide med over 2000 lærebedrifter og virksomheter i over 100 bransjer for å sikre kompetent arbeidskraft til regionen.
- Styrke arbeidet for utbygging av bredbånd i regionen.
- Videreutvikle konsepter innenfor akselerert forretningsutvikling for små- og mellomstore bedrifter.
- Tilby flere eldre på pleie- og omsorgshjem et kvalitativt godt tannhelsetilbud gjennom tettere samarbeid med kommunene.
- Opprette det overordnede partnerskapet *Bærekraftige Vestfold og Telemark* i samarbeid med frivilligheten, næringsliv og offentlige aktører.
- Tilby mer enn 75 000 barn og unge forebyggende tannpleiebehandling.
- Støtte kommunene med en frivillighetskoordinator i en treårig prosjektstilling.
- Videreutvikle fylkeshusene i Skien og Tønsberg som viktige regionale møtesentra for innbyggere og samarbeidspartnere.
- Bygge opp et sterkt og tverrfaglig kompetansemiljø som skal styrke arbeidet på integreringsfeltet.
- Lede an internasjonalt i bruk av inngrepsfrie kartleggingsmetoder i kulturminneforvaltningen.
- Være pådriver for utvikling av bibliotekene som digitale fyrtårn i lokalsamfunnet, slik at ny teknologi gjøres tilgjengelig for alle.
- Legge til rette for gjennomføring av Bypakke Grenland og forhandlinger om byvekstavtale med staten.

- Videreutvikle og forbedre regionens felles kunnskapsgrunnlag – *Ditt og mitt Vestfold og Telemark*, et kunnskapsbilde i utvikling – i samarbeid med kommuner, næringsliv og andre viktige samarbeidsaktører.
- I nært samarbeid med frivilligheten utarbeide felles strategi for frivillighetsarbeidet i den nye regionen.
- Gjennom mobbeombudet tilby et lavterskeltilbud til fylkets om lag 88 190 barn og unge mellom 0 og 18 år. 15 000 elever og 4000 lærlinger/lærekandidater i videregående opplæring skal også omfattes av tilbudet.
- Videreutvikle og styrke arbeidet med Vestfold og Telemark som landets Blålysregion med vektlegging av beredskap, sikkerhet og politikompetanse.
- Lede et digitalt samarbeidsprosjekt med flere kommuner slik at eldre og kronisk syke skal få automatisk informasjon om sine rettigheter til gratis tannhelsetjenester.

Foto: Stina Glømme

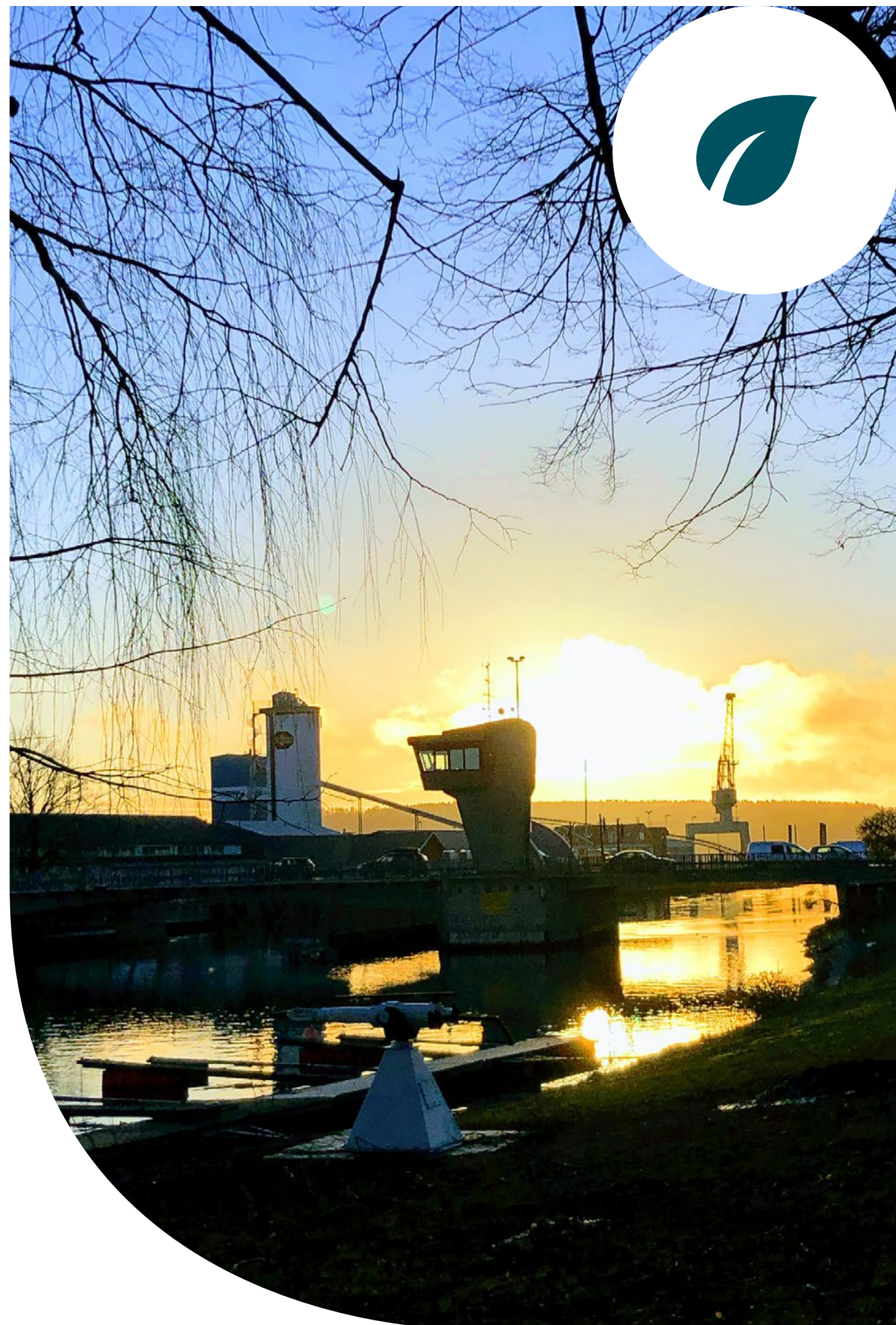

Foto: Kristian Stephen Lightfoot

Verdiskaping gjennom grønn omstilling og styring etter bærekraftsmål

Politiske føringer for fylkeskommunens regionale samfunnsutviklerrolle

«Vi står overfor store samfunnsutfordringer. Samfunnet og næringslivet må gjennom et grønt skifte. Globale klima- og miljøutfordringer krever omstilling til et samfunn hvor vekst og utvikling må skje på en bærekraftig måte. Forskning, utvikling og innovasjon er nødvendig for å lykkes med dette. Næringslivet skal samtidig skape nye arbeidsplasser». Fra Oppgaver til nye regioner Meld. St. Nr. 6. (Kommunal og moderniseringsdepartementet 2018b side 6).

Internasjonal politikk, klimautfordringer og teknologiutvikling opptar mange og griper inn i hverdagen til hver enkelt på ulikt vis. Skillelinjene mellom våre handlinger lokalt og de store utfordringene verden står overfor blir visket mer og mer ut. Utfordringer knyttet til plastforsøpling og mikroplast er eksempler på at sammenhengen mellom våre hverdagsvalg og globale konsekvenser har blitt tydeligere. Økende andel eldre, færre i arbeidsfør alder, lavere innvandring, lavere fødselstall og sentralisering skaper utfordringer for mange kommuner. Teknologiutviklingen med kunstig intelligens og autonome løsninger åpner muligheter vi for få år siden ikke kunne forutse. Endringstakten gjør at vi må legge til rette for løsninger vi ikke ser rekkevidden av. Vi må se regionen i verden og verden i regionen på jakt etter muligheter og løsninger.

Med regionreformen har fylkeskommunen fått en styrket samfunnsutviklerrolle (Kommunal og moderniseringsdepartementet 2016). Fylkeskommunen har et firedelt samfunnsoppdrag som demokratisk arena, tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler. Regjering og Storting har en særlig forventning til at den nye fylkeskommunen utøver en styrket samfunnsutviklerrolle. Fylkeskommunen

skal peke ut strategi, mobilisere ulike aktører og samordne interesser. Å styrke rollen som samfunnsutvikler bygger på en erkjennelse om at de store utfordringene er sektorovergripende. Distriktsmeldingen som ble lagt fram i oktober 2019 underbygger dette og peker på at fylkeskommunen med sin nærhet til egne distriktsområder har god kunnskap om hva som skal til for å styrke utviklingen, og

hvilke tiltak og virkemidler som best fremmer utvikling i ulike deler av fylket (Kommunal og moderniseringsdepartementet 2019a). Komplekse utfordringer knyttet til blant annet verdiskaping, kompetanse, folkehelse, samferdsel og by- og distriktsutvikling krever samordnet innsats. Løsninger på mange utfordringer og muligheter i regionen kan ikke utvikles av en enkelt aktør alene, men krever tett samhandling mellom aktører som ofte kan ha vidt forskjellige interesser.

I 2015 lanserte FN 17 bærekraftsmål som erstattet tusenårsmålene. Til forskjell fra tusenårsmålene gjelder bærekraftsmålene alle land i verden, også de rike. Et av hovedprinsippene i bærekraftsmålene er at ingen skal utelates. Målene legger til grunn de tre dimensjonene ved bærekraftig utvikling: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Norge har forpliktet seg til å oppfylle bærekraftsmålene, og det er økende fokus på betydningen av disse i takt med en større forståelse for globale sammenhenger. Bærekraftsmålene innebærer en tilnærming til samfunnsutvikling hvor alle områder er gjensidig avhengig av hverandre, og hvor økonomisk bærekraft hviler på sosial bærekraft som igjen hviler på miljømessig bærekraft. Endres forutsetningene for miljømessig bærekraft har det dermed konsekvenser for både sosial og økonomisk bærekraft. Samtidig er sosial bærekraft avgjørende for å lykkes med økonomisk bærekraft.

Bærekraftsmålene vektlegger at alle kan bidra uavhengig av sektortilhørighet, bransje eller geografi. De er relevante både for byer, tettsteder, distrikt, bedrifter, offentlige virksomheter, frivillige eller enkeltpersoner. I sum gir våre handlinger utslag globalt og fører oss i en retning som ikke bare gjør vårt eget liv bedre, men også andres. Bevisstheten omkring betydningen av egne valg er derfor avgjørende for å skape endring som er nødvendig for å møte de store utfordringene. Koordinert innsats gjennom felles mål øker motivasjon, forståelse og innsats. Det er de mange små endringene som samlet gir resultater. Norge rapporterer årlig til FN

om hvordan bærekraftsmålene følges opp i rapporten *One year closer* (Finansdepartementet og Utenriksdepartementet 2019). I *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023* (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2019b) ligger det en klar forventning om at regioner og kommuner skal legge bærekraftsmålene til grunn for planarbeidet. Fellesnemnda fulgte opp dette i sak 84/19 gjennom å vedta FNs bærekraftsmål som styrende prinsipp for regional planutvikling i Vestfold og Telemark i tråd med nasjonale forventninger.

En viktig del av samfunnsutviklerrollen er å mobilisere og koordinere kunnskap og ressurser fra statlige, fylkeskommunale, kommunale, private og frivillige aktører. Koordineringsrollen krever god rolleforståelse, evne til å oversette komplekse utfordringer og evne til å jobbe langsiktig og systematisk i et utviklingsklima hvor aktørene ofte vil det samme, men ser verden ulikt. I dette bildet kan bærekraftsmålene danne et felles målbilde for alle aktørene i regionen og gi mer gjennomføringskraft. Bærekraftsmålene gir anledning til å utøve lokal og regional politikk med global relevans og lokal effekt, og åpner for samarbeid innad og utad av regionen både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. I tråd med samfunnsutviklerrollen har Vestfold og Telemark fylkeskommune et særskilt ansvar for å ta initiativ til og fasilitere sektorovergripende samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer, bransjer og geografi. Samlet gir bærekraftsmålene oss et felles målbilde og anledning til å bygge ny praksis som samfunnsutvikler i en fremtidsrettet region.

Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling er starten på å bygge et solid kunnskapsfundament for den nye regionen med mål om at det blir et felleseie for alle samfunnsaktører i regionen. Kunnskapsgrunnlaget ble vedtatt av fellesnemnda i sak 83/19 etter en omfattende innspillsrunde med tilbakemeldinger fra aktører i hele regionen. *Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling* skal være

En viktig del av samfunnsutviklerrollen er å mobilisere og koordinere kunnskap og ressurser fra statlige, fylkeskommunale, kommunale, private og frivillige aktører

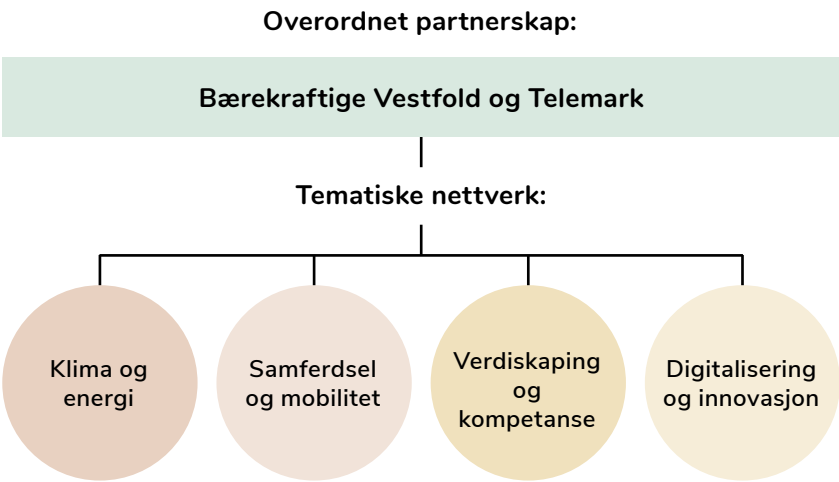
kunnskapsgrunnlaget for ny regional planstrategi, men skal også være et kunnskapsgrunnlag som skal styrke den nye fylkeskommunens egne forutsetninger for å bli en relevant utviklingsaktør. I tråd med regionreformen, FNs bærekraftsmål, regionens utfordringer og muligheter og innspill fra ulike samfunnsaktører anbefalte fellesnemnda i sak 83/19 at det er to områder som krever prioritering og forpliktende samhandling i nye Vestfold og Telemark fylke:

Verdiskapingen i Vestfold og Telemark er lavere enn i de fleste andre fylker, men regionen har en rekke fortrinn knyttet til frivillighet, stedegne landbruks- og naturressurser, industri- og teknologimiljøer og kulturarv med internasjonal betydning. Målrettet og systematisk arbeid med verdiskaping gjennom grønn omstilling ved hjelp av *Smart spesialisering* skal bidra til å løfte regionen videre. Verdiskaping gjennom grønn omstilling krever at man satser på kompetanseutvikling og inkludering i utdanning og arbeid, samt at tilrettelegging for god infrastruktur er en forutsetning for økt verdiskaping.

For å lykkes i arbeidet med bærekraftsmålene og verdiskaping gjennom grønn omstilling, og møte de komplekse samfunnsutfordringene vi står overfor, kreves samhandling på tvers av geografi, sektorer og bransjer. Det er stolte samarbeidstradisjoner i Vestfold og Telemark, men en ny tid krever et nytt blikk på samhandling. Det er i et slikt tidsvindu det er viktig å etablere nye relevante samhandlingsarenaer, for å sette kraft bak felles satsinger. Erfaringene fra begge fylker ligger til grunn for forslaget til etablering av nye samhandlingsarenaer for den nye regionen.

Figur 3: Struktur for nye samhandlingsarenaer i Vestfold og Telemark

I fellesnemndas sak 16/19 ble ny struktur for samhandlingsarenaer presentert med et overordnet og underordnede tematiske nettverk, og i sak 83/19 vedtok fellesnemnda å anbefale nytt fylkesting å opprette partnerskapet Bærekraftige Vestfold og Telemark med tilhørende tematiske nettverk slik det er presentert i *Ditt og mitt Vestfold og Telemark* – et kunnskapsbilde i utvikling. De foreslåtte nettverkene er: Verdiskaping og kompetanse, Digitalisering og innovasjon, Samferdsel og mobilitet, og Klima og energi. Klimanettverk for Vestfold og Telemark ble vedtatt etablert i sak 70/19 til fellesnemnda i juni 2019. Nettverket er utarbeidet i fellesskap mellom de to fylkene, og sammensetning og innretning gjør at prosjektleder vurderer klimanettverket som godt egnet til å ta rollen som tematisk nettverk for klima og energi i den nye regionen. I sak 51/19 ga fellesnemnda tilslutning til at en partnerskapskonferanse for Vestfold og Telemark skal gjennomføres tidlig i 2020.

Prioriterte bærekraftsmål

Hvert av bærekraftsmålene følges av ulike delmål. Til sammen er det 169 delmål knyttet til de 17 bærekraftsmålene. Delmålene gir retning og bidrar til å konkretisere og gjøre arbeidet med målene virksomhetsnære og gjennomførbare. I arbeidet med å operasjonalisere målene er det nødvendig å vurdere hvordan delmålene er relevante i en lokal og regional kontekst. Deretter må det vurderes hvilke av delmålene Vestfold og Telemark har størst utfordringer knyttet til og se disse i sammenheng med områder hvor regionen har størst mulighet for å påvirke utviklingen i positiv retning. Arbeid med å operasjonalisere bærekraftsmålene i Vestfold og Telemark vil kreve gode prosesser. Samtidig vil en slik prosess gi eierskap til og forståelse for mulighetene bærekraftsmålene åpner for parallelt med ny innsikt i regionens status, muligheter og utfordringer. Det forberedes i 2020 en politisk og administrativ prosess for å utforme og detaljere måloppnåelse innenfor bærekraftsmålene for

Figur 4: Sentrale bærekraftsmål for Vestfold og Telemark

Vestfold og Telemark fylkeskommune gjennom virksomhetsstyring og tverrsektorielt samarbeid med aktører i regionen.

FNs bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene

Bærekraftsmål 17 handler om samarbeid for å nå målene, og henger tett sammen med satsingsområdet Samhandling for å løse komplekse samfunnsutfordringer, og fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle. De komplekse samfunnsutfordringene Vestfold og Telemark står overfor både når det gjelder verdiskaping, befolkningsutvikling, klimaendringer og samfunnssikkerhet stiller store krav til at regionen

Figur 5: Vestfold og Telemark i verden

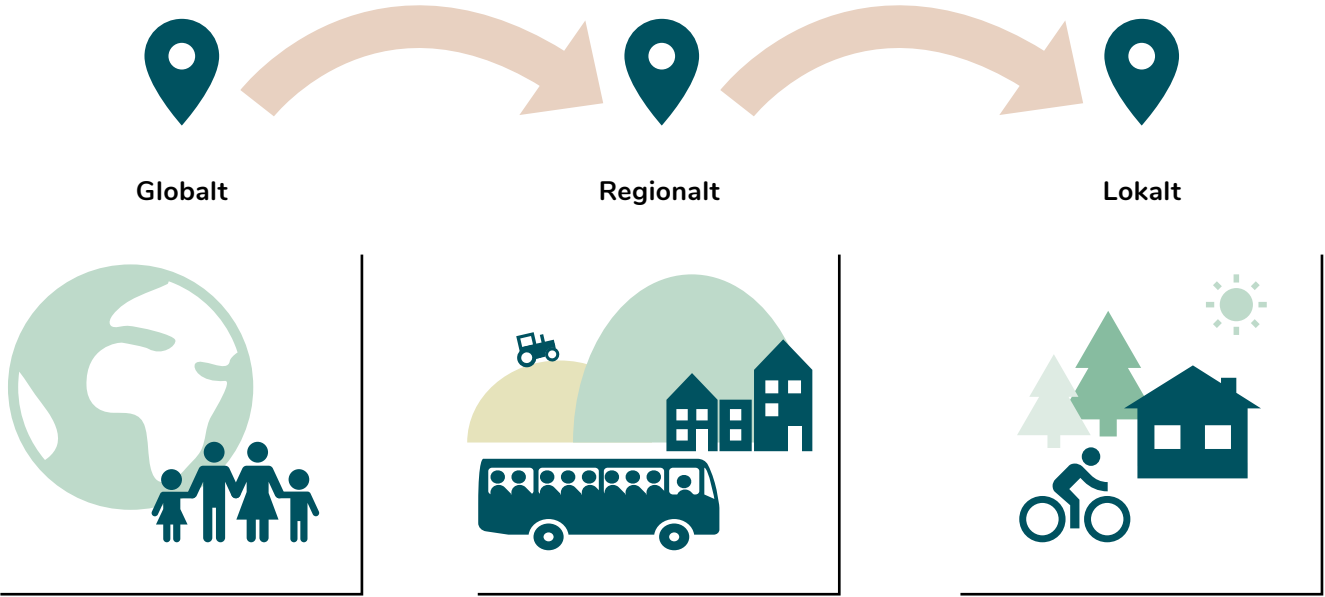

Foto: Anita Frydenlund

klarer å samordne ressursbruk. I arbeidet med å utvikle et bærekraftig, trygt og sikkert Vestfold og Telemark kreves det at regionen tar i bruk ny kunnskap og teknologi, men også at aktørene i regionen evner å sette seg inn ulike forståelser og perspektiver av situasjonen. Løsninger på komplekse problemstillinger krever ofte tilnærming til dem fra flere sider. Det overordnede partnerskapet *Bærekraftige Vestfold og Telemark* med tilhørende tematiske nettverk blir viktige arenaer som samskappingsplattformer mellom offentlig, privat og frivillig sektor.

Å arbeide målrettet med satsingsområdet verdiskaping gjennom grønn omstilling innebærer en tverrsektoriell tilnærming som retter innsatsen mot flere bærekraftsmål samtidig. I *Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling* er det pekt på seks sentrale bærekraftsmål for satsingsområdet.

FNs bærekraftsmål 4: God utdanning

Fylkeskommunens ambisjon er blant annet at alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med planlagt kompetanse som kan brukes for videre studier eller i arbeidslivet. I syvårsperioden fra 2012 til 2019 har gjennomføringsgraden i videregående opplæring i regionen økt fra 68 % til 78 %, og det er en hovedmålsetting at denne positive utviklingen skal fortsette.

FNs bærekraftsmål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Fylkeskommunen skal være en seriøs og inkluderende aktør, og skal utvikle nye og mer ambisiøse serisitetstbestemmelser sammen med partene i bygg- og anleggsbransjen i regionen. Fylkeskommunen skal sammen med kompetanseaktører tilføre tilstrekkelig og relevant kompetanse til arbeidslivet.

FNs bærekraftsmål 9: Innovasjon og infrastruktur

Fylkeskommunen skal blant annet gi råd

og finansieringsmuligheter til bedrifter med vekstpotensial for å videreutvikle virksomheten for økt konkurransekraft. Videre skal fylkeskommunen gjennom utvikling av miljøtilpassede transportløsninger basert på elektrisitet og biodrivstoff sørge for infrastruktur som tilrettelegger for effektiv drift og fremkommelighet for person- og godstransport.

FNs bærekraftsmål 11: Bærekraftige byer og samfunn

For å lykkes med å skape bærekraftige byer og samfunn, må fylkeskommunen blant annet ivareta, gjenbruke, oppgradere og nyttiggjøre kulturminnene som en grønn ressurs. Dessuten skal fylkeskommunen, gjennom bedre kunnskapsgrunnlag, optimalisere og målrette nye, smarte og kostnadseffektive kollektivløsninger også i distriktene.

FNs bærekraftsmål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

Fylkeskommunen skal blant annet støtte pågående prosjekter og initiativ for verdiskaping gjennom grønn omstilling som klyngesatsing, kompetansebygging, mobiliseringsprogrammer, autonomi innenfor samferdsel og sirkulær økonomi.

FNs bærekraftsmål 13: Stoppe klimaendringene

Fylkeskommunen skal gjennom nettverket Klima og energi utvikle og dele kompetanse og løsninger som fremmer grønn omstilling. I tillegg skal fylkeskommunen blant annet sørge for at infrastrukturen kan stå imot stadig tøffere vær som følge av klimaendringene ved utbygging og oppgradering av vei og anlegg.

Oversikten over aktuelle bærekraftsmål er ikke uttømmende eller endelig avklart, men gir en retning for hvordan arbeid med verdiskaping gjennom grønn omstilling kan konkretiseres og gjennomføres. De enkelte tjenesteområdene har eksemplifisert egne tiltak og aktiviteter i omtalen av tjenesteområdene i budsjettdokumentet.

Regional planstrategiprosess i et bærekraftsperspektiv

Den regionale planstrategien skal redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere langsiktige utviklingsmuligheter og ta stilling til langsiktige utviklingsmål og hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging (Plan- og bygningsloven (PBL) §7-1 andre ledd). Regional planstrategi er regionens strategi for arbeidet med sentrale utfordringer gjennom utforming av regionale planer med tilhørende handlingsplaner. Fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune er regional planmyndighet (PBL §3-4). Formell oppstart av regional planstrategiprosess vil skje i nytt fylkesting.

Oppdatert kunnskap er avgjørende for å kunne utforme gode og presise planer. *Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling* skal være kunnskapsgrunnlag for regional planstrategi. Samtidig har formelle planprosesser en rekke prosess-, medvirknings- og beslutningskrav for å ivareta sårbare grupper og sikre at demokratiske prinsipper legges til grunn i planleggingen og utformingen av regionen. Dette blir særskilt viktig og må også sees opp mot fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle og arbeidet med samhandling for å løse komplekse samfunnsutfordringer hvor samskaping mellom frivilligheten, næringsliv og offentlig sektor danner grunnlag for arbeid med bærekraftsmålene.

I fellesnemdas vedtak i sak 84/19 om regionalt planstrategiarbeid ble det anbefalt å gjennomføre en helhetlig planrevisjon som sikrer god balanse mellom planutvikling og gjennomføringskraft, og mellom planambisjoner og økonomisk handlingsevne. Eksisterende planers status med hensyn til geografisk avgrensning og varighet skal avklares i prosessen. FNs bærekraftsmål skal

legges til grunn og regionens satsingsområder skal gjenspeiles i planstrategien. Planstrategien skal legge *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023* til grunn for arbeidet (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2019b), og oppfølging og operasjonalisering av bærekraftsmålene vil ligge som premiss for utforming av eventuelle nye regionale planer.

Fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler og samordner mellom statlig og kommunalt nivå er sentral i utforming av regional planstrategi. Statlige og regionale organer og kommunene skal legge den regionale planstrategien til grunn for det videre planarbeidet i regionen (PBL §7-2 andre ledd). I dette arbeidet vil bærekraftsmålene være sentrale koblingspunkter til felles målbilde og retningsgiver for økt gjennomføringskraft i regionen. Samtidig krever det kunnskap om og forståelse for utfordringsbildet kommuner, næringsliv og frivilligheten står i. Kunnskap om og samhandling med regionens aktører skal videreutvikle fylkeskommunens legitimitet som samfunnsutvikler, og er en viktig forutsetning for å lykkes.

I *Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling* pekes det på to metodiske rammeverk for videre arbeid med satsingsområdene *verdiskaping gjennom grønn omstilling* og *samhandling for å løse komplekse samfunnsutfordringer*. Den første metodiske tilnærmingen er *Smart spesialisering* som er en metode for å identifisere stedegne fortrinn og oppdage nye koblingsmuligheter for innovasjon og næringsutvikling. Den andre metodiske tilnærmingen er *samskaping* som innebærer at nye og innovative løsninger utvikles i handlingsrettet dialog på tvers av forvaltningsnivåer, bransjer, kunnskaps- og interessefelt. Samlet skal dette målrette arbeidet med verdiskaping gjennom grønn omstilling basert på Vestfold og Telemark sine regionale fortrinn.

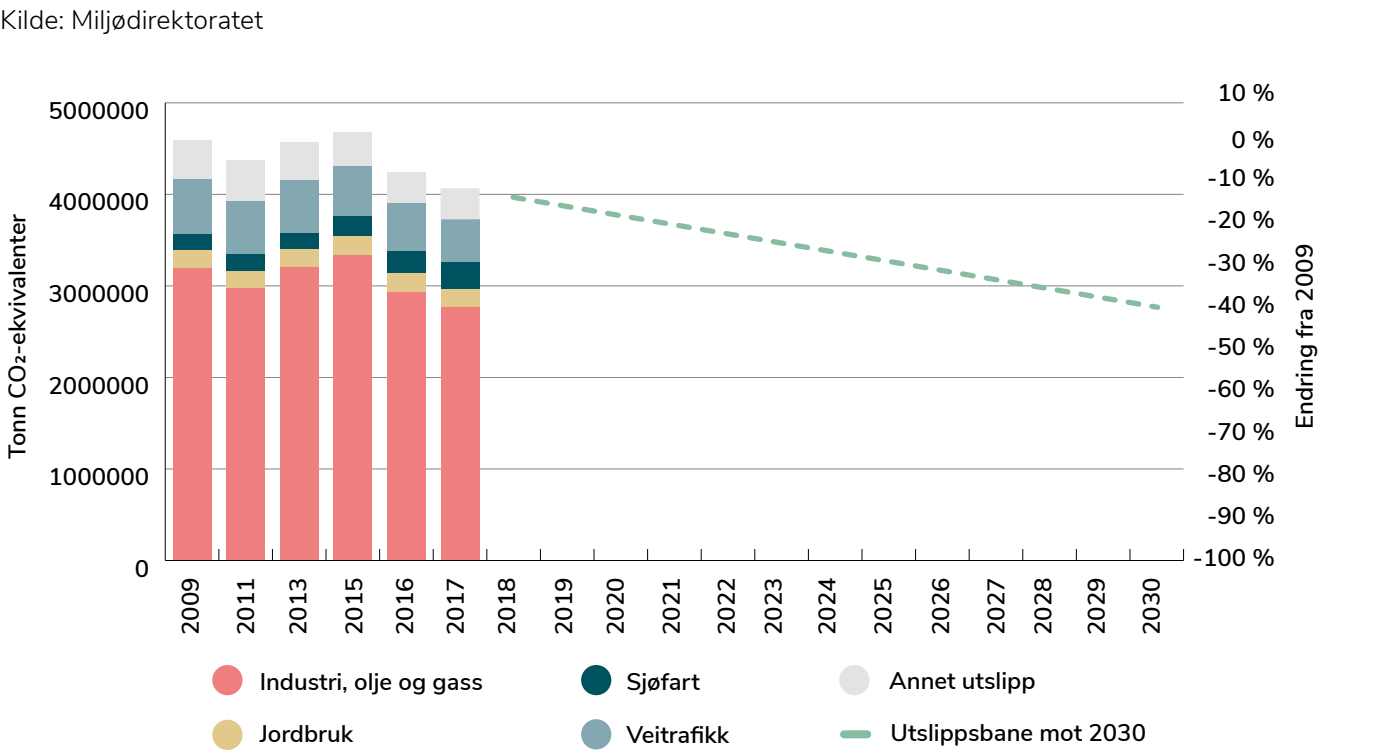
Klimautfordringer i Vestfold og Telemark

Globale klimautfordringer krever omstilling til et samfunn hvor vekst og utvikling må skje på en bærekraftig måte. Samtidig er det viktig å arbeide målrettet for å redusere klimagassutslipp i tråd med *bærekraftsmål 13 Stoppe klimaendringene*. For å konkretisere arbeidet med reduksjon av klimagasser skal det fremover utarbeides et eget klimabudsjett som del av budsjett- og økonomiplan for Vestfold og Telemark fylkeskommune. Dette vil bevisstgjøre, synliggjøre og vise at fylkeskommunen arbeider målrettet med klimagassreduksjon. Det pågår et arbeid nasjonalt med å lage veileder for klimabudsjett ledet av Oslo kommune. Vestfold og Telemark fylkeskommuner har utarbeidet klimaregnskap som ligger vedlagt.

Fylkeskommunene har de siste årene konkretisert og systematisert klimaarbeidet. Tiltakene har blant annet ført til utbygging av Horten videregående skole i plussusstandard og bruk av biogass og elektrisitet i kollektivtransporten.

For å skape et felles utgangspunkt for videre utforming av klimabudsjett for Vestfold og Telemark fylkeskommune presenteres det i denne budsjett- og økonomiplanen en samlet oversikt over klimautfordringer i den nye regionen, og ambisjoner og muligheter for klimagassreduksjoner fremover. Dette vil danne grunnlag for et mer detaljert klimabudsjett til neste års budsjettbehandling. Klimabudsjettet skal være et styringsverktøy for å overvåke og arbeide effektivt med konkrete mål om utslippsreduksjoner. Budsjettet må bygge på et kunnskapsgrunnlag som overvåker utslippene over tid i et detaljert klimaregnskap, og det bør lages en strategi for hvordan utslippene skal

Figur 6:
Utslipp av klimagasser i Vestfold og Telemark 2009–2017, samt utslippsbane mot 2030

reduseres, gitt kostnader, teknologiutvikling og prioriteringer. Gjennom å koble økonomi og klima i budsjettprosessen vil sammenhengene mellom økonomi og klimagassutslipp bli tydeligere. På sikt vil arbeidet med å kutte utslipp bli like naturlig som arbeidet med å planlegge økonomien, og klimabudsjettet blir et rammeverk for å nå felles mål i tråd med bærekraftsmålene.

Statistikken som ligger til grunn i dette kapittelet er hentet fra Miljødirektoratets utslippsregnskap for kommuner og fylker, og omfatter kun direkte utslipp. Det betyr at bare deler av de totale klimagassutslippene tilknyttet aktiviteter i fylket er med. Flere store utslippskilder er utelatt, slik som innkjøp av energi, varer og tjenester. Dette bør drøftes i det videre arbeidet med klimabudsjettet, selv om disse utslippene ikke får direkte innvirkning på utslippsstatistikken i regionen. Smarte innkjøp, smart arealbruk og energieffektivisering gir uansett god ressursutnyttelse, og bygger opp under flere av bærekraftsmålene. Fordi det skal store omstillinger til for å nå de globale utslippsmålene er det viktig å både gjennomføre tiltak med kjent effekt, samtidig som det legges til rette for nyskaping og verdiskaping gjennom grønn omstilling i industri og næringsliv.

40 prosent kutt i klimagassutslipp innen 2030

Vestfold og Telemark har klimamål i tråd med nasjonale mål, og skal kutte 40 prosent i direkte klimagassutslipp innen 2030 sammenlignet med 2009. 2030 er kun et delmål på veien mot lavutslippssamfunnet. På sikt skal alle utslipp kuttes, utnyttes, fanges og lagres. Derfor må det jobbes på flere arenaer samtidig, slik at samfunnet legger til rette for god ressursutnyttelse i alle ledd.

I 2017 var klimagassutslippene i Vestfold og Telemark på 4,1 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Sammenlignet med 2009 var det en nedgang på

11,6 prosent, noe som tilsvarer en gjennomsnittlig nedgang på i overkant av 65 000 tonn hvert år fra 2009 til 2017. Figur 6 viser utslippene i Vestfold og Telemark fordelt på ulike utslippskilder fra 2009 til 2017, og en lineær utslippsbane som illustrerer målet i 2030. Gitt 40 prosent reduksjon, styres det mot utslipp i 2030 som tilsvarer ca. 2,8 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. For å nå dette målet, må utslippene i snitt reduseres med i overkant av 100 000 tonn hvert år fremover.

Industri

Industri er den største kilden til klimagassutslipp i regionen (68 % av utslippene), men er også den sektoren som har bidratt mest til regionens samlede nedgang i utslipp siden 2015. Det er bedrifter i tre kommuner som står for størstedelen av utslippene fra industrien: Porsgrunn (65 % av industriutslippene), Bamble (20 %) og Tønsberg (12 %). Samtidig har industrien i Porsgrunn bidratt til en betydelig reduksjon i direkte utslipp, som påvirker resultatet i regionen som helhet. Fra 2015 til 2016 hadde Porsgrunn en nedgang i utslipp fra industrien som var større enn nedgangen i regionen som helhet. Det er særlig reduksjon i utslipp fra Yara og Norcem Brevik som har bidratt til dette. Dette er de to største punktutslippene i regionen. Regionens prosessindustri med Arenaklyngen Industrial Green Tech går i front, og har ambisjoner om å gjøre Grenland til verdens første klimapositive industriregion.

Vestfold og Telemark fylkeskommune har ambisjoner om å være en aktiv samarbeidspartner overfor industrien i arbeidet med veikart for reduksjon av klimagassutslipp gjennom grønn omstilling, og mobilisere til forskning, utvikling og innovasjon for grønn vekst, karbonfangst, utnyttelse og lagring.

Veitrafikk

Veitrafikk er den nest største utslippskilden i regionen, og står for 12 % av totalutslippene i regionen. Personbiler står for 66 % av disse

utslippene, etterfulgt av varebiler (16 %), tunge kjøretøy (13 %) og busser (5 %). Det har vært en nedgang på 20 % i utslipp fra veitrafikken fra 2009 til 2017, og nedgangen har vært like stor blant alle typer kjøretøy. Arealspredning gir økt transportbehov. Selv om andel kjøretøy med klimavennlig drivstoff øker, er det en utfordring å fortsatt redusere klimagassutslipp i fylket og samtidig ivareta god fremkommelighet. For å lykkes med omlegging av reisevaner er det nødvendig med helhetlig virkemiddelbruk og nytenkning på anleggssiden.

Vestfold og Telemark fylkeskommune har ambisjoner om å stimulere til økt satsing på gange, sykkel og miljøvennlig transport gjennom blant annet å fremme attraktiv fortetting, smart lokalisering av næring, bosted og arbeidsplasser i byer og tettsteder. Det er også ambisjoner om å satse på utslippsfrie anleggsplasser, miljøkrav ved innkjøp og økt bruk av fornybar energi til transport og mobilitetstjenester.

Sjøfart

Sjøfart står for 7 % av utslippene i Vestfold og Telemark. Sjøfart består av en rekke utslippskilder basert på skipstype og type frakt. 46 % av utslippene fra sjøfart i regionen skyldes passasjerer i kommunene Horten, Sandefjord, Larvik, Færder, Kragerø og Bamble. Deretter følger utslipp fra ulike typer skip: kjemikalietankere (15 % av sjøfartsutslippene), stykkgodsskip

(8 %), gasstankere (8 %), råoljetankere (5 %), containerskip (5 %) og bulkskip (4 %). Disse utslippene er i stor grad tilknyttet industrien i kommuner som Porsgrunn, Bamble og Tønsberg.

Vestfold og Telemark fylkeskommune har som ambisjon å bidra til utbygging av landstrøm og miljøvennlig skipstrafikk.

Jordbruk

Jordbruk står for 5 % av klimagassutslippene i regionen, og det har vært en marginal økning i utslippene fra 2009 til 2017. I 2017 stod metangass fra fordøyelsesprosesser hos husdyr for 52 % av utslippene fra jordbruket, etterfulgt av lystgass fra jordbruksarealer (32 %) og deretter metan- og lystgass fra gjødselhåndtering (17 %). Én kilo metan eller lystgass bidrar like mye til global oppvarming som henholdsvis 25 og 298 kilo CO₂. Binding og lagring av karbon i jord er ikke inkludert i utslippstallene fra jordbruket. Utslipp fra skogbruk og annen arealbruk er heller ikke inkludert ettersom disse utslippene beregnes etter en annen metodikk som vanskelig lar seg samordne med det resterende klimaregnskapet.

Vestfold og Telemark fylkeskommune har ambisjoner om å stimulere til bruk av klimavennlige driftsformer og bærekraftig produksjon, og øke kunnskap om karbonbinding i jord og karbonbindende dyrkingspraksis.

Foto: Eva Susanne Drugg

Økonomi og fremtidsutsikter

Både perspektivmeldingen 2017 og etterfølgende statsbudsjetter fremhever at det går mot trangere økonomiske tider med lite rom for nye offentlige utgifter. Utfordringene er knyttet spesielt til de voksende utgiftene til pensjon og veksten i helsebudsjetter som følge av at befolkningen blir eldre. Samtidig er det store forventninger til bedre veier, utbedring av jernbanen og økte bevilgninger til forsvaret. Gode fellesfinansierte velferdsordninger er avhengige av balanse mellom hvor mange som bidrar til inntektene og hvor mange som mottar. I årene fremover betyr en eldre befolkning at vi blir færre til å bære byrdene dersom ikke avgangsalderen fra arbeidslivet øker. Hvis mange blir stående utenfor arbeidslivet på grunn av manglende eller feil kompetanse, vil byrden bli større. Økt innvandring kan gjøre utfordringene større hvis ikke innvandrerne blir godt integrert på arbeidsmarkedet.

Dette medfører krevende prioriteringer og signalene er at fylkeskommunene ikke kan regne

med vekst i inntektene. Fylkeskommunene må derfor effektivisere driften og prioritere strengt for å legge grunnlaget for en ønsket tjenesteproduksjon og en kursendring mot klimavennlige løsninger. Dette vil medføre bedre og økt bruk av teknologi og digitale løsninger.

Opplæring og kompetanse er en nøkkel til å møte disse utfordringene. Vi trenger flere med både gode fagutdanninger og med høy akademisk kompetanse. Folkehelsearbeidet blir viktig for å unngå at helseproblemer, språkvansker eller manglende kompetanse hindrer folk i å forbli i jobb. Fylkeskommunen vil være en viktig aktør for å legge til rette for å beholde og skape grunnlag for nye arbeidsplasser i det nye fylket.

I sum vil strammere inntektsrammer for fylkeskommunene kreve et fokus på om oppgavene løses godt nok. Tydeligere prioriteringer av mål og en aktiv, systematisk og kontinuerlig innsats for å øke effektiviteten i offentlig sektor er nødvendig.

Statsbudsjettet 2020

Statsbudsjettet innebærer en inntektsreduksjon sammenlignet med de forutsetningene som tidligere er lagt til grunn for vedtatte økonomiplaner i de eksisterende fylkene. Endring av inntektssystemet medfører en reduksjon i rammetilskudd på 29 millioner kroner. Som følge av at Svelvik kommune blir overført til Viken fylkeskommune bortfaller et rammetilskudd tilsvarende 75 millioner kroner, samt reduserte skatteinntekter på 35 millioner kroner. I sum medfører dette at det nye fylket får reduserte inntekter på 140 millioner kroner sammenlignet med forutsetningene som er lagt til grunn i de vedtatte økonomiplanene i Vestfold fylkeskommune og i Telemark fylkeskommune.

I Statsbudsjettet 2020 er den kommunale deflatoren, som er anslaget på samlet lønns- og

prisvekst, anslått til 3,1 prosent. Dette medfører en faktisk nedgang i de frie inntektene for den nye fylkeskommunen.

Det er spesielt tre forhold som preger kostnadsutviklingen i 2020. Nye oppgaver er overført til fylkene, men foreløpige beregninger tilsier at det ikke er samsvar mellom overførte oppgaver og økonomi. Isolert sett er det positivt med en økning i antall elever i voksenopplæringen og lærlinger, men økningen medfører økte kostnader. Dette kan i mindre grad kompenseres av en reduksjon i antall elever i videregående skole fordi det tar tid å redusere kostnadene tilsvarende. Det er samlet vedtatt investeringer på 2,7 milliarder kroner i vedtatte økonomiplaner og dette medfører at finanskostnadene vil øke med over 120 millioner kroner i kommende økonomiplanperiode.

I sum medfører bortfallet av inntekter sammen med økte finansutbetalinger at fylkeskommunen må iverksette omstillingstiltak for å prioritere verdiskaping gjennom grønn omstilling.

Formålet med regionreformen er at fylkeskommunene forsterker rollen som samfunnsutvikler. Etableringen av et nytt fylke medfører at det skal etableres nye arbeidsformer samtidig som regionreformen medfører nye oppgaver. I denne situasjonen kan det være vanskelig samtidig å gjennomføre både grundige vurderinger og realisering av store kostnadsreduksjoner.

Ovenstående krav til reduserte driftskostnader er i liten grad forenlig med målene og forventningene til de nye fylkene. Prosjektleder foreslår derfor at hele tjenestetilbudet med tilhørende kostnader blir behandlet særskilt gjennom prosjektet *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling*. Prosjektet vil vektlegge at endringene bygger opp under fylkestingets ambisjoner for det nye fylket.

Foto: Christian Brekke

Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling

For å oppnå både en sunn økonomi og ambisjonene for det nye fylket, er følgende strategiske grep lagt til grunn for budsjett- og økonomiplanen:

1. Gjennom prosjektet *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling* skal det påvises tiltak for 250 millioner kroner for å innfri de vedtatte økonomiske handlingsreglene, hvorav 90 millioner kroner skal realiseres i denne økonomiplanperioden.
2. Utbetalingene av renter og avdrag vil øke betydelig fra 2019, og vil stige med 50 millioner kroner fra 2020 til 2023. Forutsetningene i budsjett- og økonomiplanen må oppfylles før større prosjekter kan iverksettes. I tråd med verbalpunkt 3, vil fylkestinget derfor få viktige prosjekter til særskilt behandling. Positiv innstilling på iverksettelse vil forutsette at prosjekt *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling* synliggjør at planlagte kostnadsreduksjoner kan realiseres.
3. Redusert nyrekruttering og reduksjon i antall ledere. I økonomiplanperioden vil mange medarbeidere oppnå pensjonsalder eller slutte ved naturlig avgang, og inntil resultatet av prosjektet foreligger vil kun helt nødvendige nyrekrutteringer bli gjennomført. I tillegg gir ny organisering reduksjon i antall ledere på nivå 1 og vil kunne medføre sparte kostnader på inntil 15 millioner kroner i 2023. Ny organisasjonsstruktur vil også medføre en

reduksjon på ledernivå 2 på tilsvarende nivå.

4. Ingen ansatte skal miste jobben som følge av sammenslåingen. I løpet av økonomiplanperioden vil mange ansatte oppnå pensjonsalder. Når ansatte avslutter arbeidsforholdet, skal det gjøres en særskilt vurdering av behovet for stillingen og kompetanse fremover. Det skal også vurderes om oppgavene kan omfordeles eller omorganiseres.
5. Reduksjon i administrative kostnader og bruk av digitale løsninger. Innføring av nye digitale løsninger vil imidlertid medføre investeringskostnader med tilhørende økning i finansutbetalingene. I en overgangsperiode vil kostnadene kunne øke, men på sikt vil reduserte driftskostnader bidra til lønnsomhet.

I sum medfører ovenstående et valg mellom et budsjett med svake nøkkeltall eller betydelige kostnadsreduksjoner for å oppnå retningslinjene fellesnemnda har nedfelt i sak 20/19 at skal legges til grunn ved utarbeidelse av budsjett- og økonomiplaner:

- Netto driftsresultat bør være 4 % av frie disponible inntekter.
- Langsiktig gjeld bør maksimalt utgjør 115 % av frie disponible inntekter.
- Fond premieavvik skal tilsvare premieavviket.
- Bufferfondet (fritt disponibelt fond) bør være på 8 % av frie disponible inntekter.

Befolkningsutvikling og tjenestetilbud

Befolkningsutviklingen er sentral ved vurdering av fylkeskommunens inntektsutvikling gjennom innbyggertilskuddet. Dette skal sikre at det er mulig å yte likeverdige tilbud til innbyggerne i landet. Fra en total inntektsramme til fylkeskommunene blir først saker med særskilt fordeling trukket ut (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2019c). Resterende beløp blir fordelt med et likt beløp per innbygger basert på innbyggertallet per 1. juli 2019. Dette innbyggertilskuddet blir deretter justert med en utgiftsutjevning basert på kostnadsnøkler. Formålet med kostnadsnøkler er å justere for strukturelle forskjeller i kostnadsstrukturen mellom fylkeskommunene og forskjeller i skatteinntekter.

Basert på dette blir det beregnet et utgiftsbehov per innbygger for hvert fylke. Utviklingen av innbyggertallet blir derfor en sentral størrelse og tabell 1 viser hvilke forutsetninger som er lagt til grunn. I 2019 er det mer enn 425 000 innbyggere i fylkene. Dette antallet reduseres med 6600 innbyggere når Svelvik overføres til Viken fylkeskommune i 2020. Samtidig har det i Vestfold vært en årlig økning på 2000 innbyggere de siste årene. Denne årlige utviklingen er forutsatt videreført i kommende økonomiplanperiode.

Tabell 1: Endring i folketall 2015–2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vestfold og Telemark	417 461	420 362	422 454	424 396	426 396	420 400	422 400	424 400	426 400
Samlet endring i folketall		2 901	2 092	1 942	2 000	- 4 600	2 000	2 000	2 000

De senere årene er innbyggertallet for det nye fylket økt. Økningen er redusert de siste tre årene til ca. 2000. Økonomiplanen baserer seg på at denne økningen blir videreført i planperioden og bidrar til at frie inntekter er forutsatt å øke årlig i økonomiplanperioden med ca. 25 millioner kroner.

Finansielle måltall

Ny kommunelov innebærer at fylkestinget skal ta i bruk finansielle måltall for å sikre bevissthet og åpenhet om fylkeskommunens reelle økonomiske situasjon. Det er vektlagt at målet for de nye bestemmelsene er å oppnå en langsiktig god økonomiforvaltning. Det er derfor i § 14-1 innført en ny og generell plikt til å forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Den nye loven krever tidligere grep dersom regnskapet viser merforbruk. Hvis regnskapet avlegges med merforbruk, skal fylkesrådmannen foreslå endringer i årets budsjett dersom dette er mulig. Hvis regnskapet likevel må vedtas med merforbruk, skal vedtaket knyttet til årsregnskapet angi hvordan merforbruket skal dekkes inn.

De økonomiske handlingsreglene skal være langsiktige mål for hvordan fylkeskommunens økonomi skal utvikle seg.

Driftsbudsjett

Tabell 2 viser sentrale inntekter i driftsbudsjettet.

Fylkeskommunens frie inntekter består i hovedsak av skatt og rammetilskudd. Et viktig element i rammetilskuddet er utgiftsutjevningen som basert på kostnadsnøkler skal danne et tilnærmet likt grunnlag for å kunne levere tjenestene i Vestfold og Telemark. I tillegg kommer inntektsutjevning og andre generelle statstilskudd, som for Vestfold og Telemark fylkeskommune i denne økonomiplanen kun består av rentekompensasjon.

De frie inntektene i økonomiplanperioden er i budsjettet basert på KS sin prognosemodell, som fremskriver virkningene av årets statsbudsjett. I modellen er det mulig å gjøre endringer basert på egne antakelser om befolkningsutvikling eller skatteinngang. Prosjektleder har lagt til grunn en befolkningsøkning på 2000 personer per år i

Tabell 2: Sentrale inntekter i driftsbudsjettet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Skatt på inntekt og formue	-2 502 132	-2 514 112	-2 526 092	-2 538 072
Ordinært rammetilskudd	-2 365 523	-2 322 328	-2 321 338	-2 314 057
Inntektsutjevning	-239 640	-240 787	-241 935	-243 082
Rentekompensasjon	-23 957	-22 261	-20 583	-18 771
Sum sentrale inntekter	-5 131 252	-5 099 488	-5 109 948	-5 113 982

Tabell 3: Sentrale utgifter i driftsbudsjettet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Prisvekst	54 500	54 500	54 500	54 500
Lønnsreserve	60 500	95 000	95 000	95 000
Pensjon	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum lønns- og prisvekst	120 000	154 500	154 500	154 500

økonomiplanperioden, noe som gir en liten økning i de frie inntektene.

Gjennomsnittlig vekst i frie inntekter for fylkeskommunene samlet fra 2019 til 2020 er på 2,0 prosent. Veksten for Vestfold og Telemark fylkeskommune er på 1,9 prosent. Med en kommunal deflator, altså anslag på samlet lønns- og prisvekst, på 3,1 prosent, gir dette en faktisk nedgang i de frie inntektene for den nye fylkeskommunen.

Tabell 3 viser sentrale utgifter i driftsbudsjettet.

Lønns- og prisvekst for 2020 er i sin helhet lagt på et sentralt utgiftsområde, men vil bli fordelt til sektorene. Statsbudsjettet kompenserer ikke fullt ut for lønns- og prisvekst, og avsetningen i prosjektleders budsjettforslag vil medføre at sektorene ikke fullt ut får dekket de økte utgiftene. Rammebudsjettering innebærer at sektorene må løse denne utfordringen. Økningen fra 2020

Tabell 4: Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Renteutgifter og andre finansutgifter	149 475	160 707	159 007	160 328
Renteinntekter og utbytte	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Avdrag på lån	175 377	193 381	205 541	210 254
Netto finansinntekter/finansutgifter	299 852	329 088	339 548	345 582
Finansutgifter i tjenesteområdene	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Totale finansutgifter	298 852	328 088	338 548	344 582

til 2021 er knyttet til helårsvirkning i 2021 av lønnsoppgjøret i 2020.

Pensjonsutgifter er i all hovedsak lagt i lønnsbudsjettene til sektorene. Midlene som er foreslått satt av under sentrale utgifter skal dekke administrative utgifter til pensjonskassene.

Tabell 4 viser finansinntekter og -utgifter.

Dagens låneportefølje i Vestfold og Telemark fylkeskommuner er lagt til grunn for budsjetterte renteutgifter. Nye lån i budsjett- og økonomiplanen er lagt inn med en gjennomsnittlig rente på 2,25 prosent i 2020 og 2,5 prosent i 2021–2023.

Tabell 5: Driftsmidler fordelt på tjenesteområdene

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Politisk ledelse	44 600	44 600	44 600	44 600
Fylkesrådmann, utvikling og konsern	341 300	336 800	339 800	339 800
Økonomi, styring og eierskap	101 000	101 000	101 000	101 000
HR, mestring og utvikling	77 000	77 000	77 000	77 000
Kultur, regional identitet, idrett og frivillighet	178 000	178 000	178 000	178 000
Tannhelse og forebygging	165 000	165 000	165 000	165 000
Opplæring og folkehelse	2 552 000	2 552 000	2 552 000	2 552 000
Samferdsel, miljø og mobilitet	1 165 500	1 165 500	1 165 500	1 165 500
Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima	72 000	72 000	72 000	72 000
Næring, innovasjon og kompetanse	85 000	81 500	81 500	81 500
Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling		-40 000	-70 000	-90 000
Sum bevilgninger drift, netto	4 781 400	4 733 400	4 706 400	4 686 400
Herav:				
Netto rente	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	4 782 400	4 734 400	4 707 400	4 687 400

Det forutsettes at låneopptak gjøres midt i året. Snittrente for hele låneporteføljen i 2020 er beregnet til 2,75 prosent per år.

Avdrag på lån er beregnet ut fra utviklingen i lån. Årets avdrag skal være innenfor kommunelovens krav til minimumsavdrag. Lovens krav betyr at årets avskrivninger, verdien på eiendelene og gjeldsnivået påvirker størrelsen på årets avdrag.

Renter og avdrag er basert på en total gjeld på 5,2 milliarder kroner ved inngangen til 2020, som øker til 6,4 milliarder kroner ved utgangen av planperioden.

Renteinntekter er basert på erfaringstall.

Tabell 5 viser hvordan driftsmidlene er fordelt på tjenesteområdene.

Sektorenes driftsrammer videreføres gjennom planperioden. Gjennom prosjektet *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling* skal det påvises kostnadsreduserende tiltak fram til 2024 på 100 millioner kroner. Prosjektarbeidet vil vise i hvilke sektorer tiltakene skal gjennomføres.

Foto: Anne Sundin Lightfoot

Investeringsbudsjett

Fylkeskommunen har betydelige investeringsbehov både på fylkesveiene og for å ha en funksjonell bygningsmasse. Investering i utstyr, maskiner og IT er også en del av det samlede investeringsbudsjettet. Investeringer i veier og skolebygg er prioritert høyt i økonomiplanen. Samlede investeringer for 2020–2023 er 3,2 milliarder kroner, hvorav investeringene i 2020 er 1,2 milliarder kroner.

I tabell 6 vises brutto utgifter per år. Av 1,2 milliarder kroner i 2020 er 241,3 millioner kroner budsjettetert med ekstern finansiering. Slike øremerkede investeringstilskudd vises i tabell 7.

Investeringsbudsjettet vedtas på sumnivå per sektor. Dette innebærer at hovedutvalgene kan justere de enkelte beløp på prosjektene innenfor samlet investeringsbeløp for sektoren.

Tabell 6: Brutto utgifter per år

Tjenesteområde	Budsjett 2020	Økonomiplan			Sum 2020–2023
		2021	2022	2023	
Fylkesrådmann, utvikling og konsern					
Investering IT	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Sum	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Økonomi, styring og eierskap					
Årlig investering bygg	27 000	27 000	27 000	27 000	108 000
Nybygg og ombygging	616 800	388 400	239 300	150 000	1 394 500
Sum	643 800	415 400	266 300	177 000	1 502 500
Tannhelse og forebygging					
Investering tannhelse	4 800	4 900	5 000	5 000	19 700
Sum	4 800	4 900	5 000	5 000	19 700
Opplæring og folkehelse					
Utstyr skole	8 900	8 900	8 900	9 300	36 000
Sum	8 900	8 900	8 900	9 300	36 000
Samferdsel, miljø og mobilitet					
Fylkesveier utenom Bypakka	417 290	359 300	255 500	247 000	1 279 090
Bypakke Grenland fase 1	124 000	53 000	53 000	53 000	283 000
Investering utstyr samferdsel	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Sum	551 290	422 300	318 500	310 000	1 602 090
Sum investeringer	1 218 790	861 500	608 700	511 300	3 200 290

Spesifikasjon av prosjekter innenfor hver sektor er omtalt under investeringer i sektorenes kapitler.

Hvordan de samlede investeringene er finansiert vises i tabell 7.

Samlede finansieringsbehov i investering er for 2020 1,2 milliarder kroner. I dette inngår også årlig egenkapitalinnskudd i Kommunal landspensjonskasse (KLP).

Fellesfinansiering av investeringer er låneopptak, salgsinntekt, overføring fra drift, og merverdiavgiftskompensasjon. Ekstern finansiering knyttet til enkelte veiprosjekt, såkalte spleiselag og bompenger inngår i kategorien øremerkede investeringstilskudd. Budsjett er vist i tabellen med 241,3 millioner kroner i 2020.

Bypakke Grenland er delvis finansiert med bompenger, som i 2020 er beregnet til 71 millioner kroner. Det er ikke budsjettetert med bompenger i årene 2021–2023 i dette budsjettforslaget. Fylkeskommunens egenandel i Bypakke Grenland er 53 millioner kroner årlig. Se nærmere omtale under sektor for samferdsel, miljø og mobilitet.

Salg av bygg i Bekkegata i Horten er budsjettetert med 36 millioner kroner i 2020. Salg av bygget på Croftholmen i Bamble ligger inne med 35 millioner kroner og salg av fylkeshuset i Skien er i 2020 budsjettetert med 70 millioner kroner.

Egenkapitalinnskudd i KLP er finansiert ved bruk av fond. Bruk av ubundet investeringsfond på 57,4 millioner kroner i 2020 henger sammen med av salg av bygg i Horten høsten 2019.

Tabell 7: Finansiering av investeringer

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Investeringer	1 218 790	861 500	608 700	511 300
Utlån Husbanken	0	0	0	0
Avsetning til ubundet investeringsfond	36 000	0	0	0
Egenkapitalinnskudd KLP	7 600	7 800	8 000	8 200
Sum finansieringsbehov	1 262 390	869 300	616 700	519 500
Låneopptak	-712 348	-570 008	-340 150	-373 823
Innlån Husbanken	0	0	0	0
Overført fra drift	-50 000	-30 000	-50 000	-50 000
Bruk av investeringsfond	0	0	0	0
Salg av bygg	-36 000	0	-105 000	0
Øremerkede investeringstilskudd	-241 290	-112 300	-8 500	0
Merverdiavgiftskompensasjon	-157 752	-149 192	-105 050	-87 477
Bruk av fond kapitalinnskudd KLP	-7 600	-7 800	-8 000	-8 200
Bruk av ubundet investeringsfond	-57 400	0	0	0
Sum finansiering	-1 262 390	-869 300	-616 700	-519 500
Sum finansieringsbehov	1 262 390	869 300	616 700	519 500
Sum finansiering	-1 262 390	-869 300	-616 700	-519 500
Udekket finansiering	0	0	0	0

Regionreformen – overføring av oppgaver og virkemidler

Med kommune- og regionalreformen får Norge 356 kommuner og 11 regioner fra 1. januar 2020. 119 kommuner blir 47 nye, og 19 regioner blir 11. Hovedbegrunnelsene er å utvikle større og sterkere kommuner og regioner som kan gi bedre tjenester og styrke verdiskapingen i hele Norge innenfor en styrket lokaldemokratisk styringsmodell.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet satte i juni 2017 ned et ekspertutvalg som skulle foreslå nye oppgaver til fylkeskommunene. Utvalgets utredning *Regionreformen. Desentralisering av oppgaver til fylkeskommunene* forelå i februar 2018 (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2018a). På bakgrunn av ekspertutvalgets utredning la regjeringen høsten 2018 fram *Oppgaver til nye regioner* Meld. St. 6 (2018–2019) (Kommunal og moderniseringsdepartementet 2018b). Der beskrives oppgaver som skal overføres, men også en lang rekke oppgaver som skal utredes

Foto: Tor Arvid Gundersen

videre. Stortinget sluttet seg til meldingen i desember 2018.

Norges 11 fylker fra nyttår er Troms og Finnmark, Nordland, Trøndelag, Møre og Romsdal, Vestland, Rogaland, Agder, Vestfold og Telemark, Viken, Oslo og Innlandet. Disse fylkeskommunene får nye oppgaver på områder som blant annet samferdsel, kompetanse og integrering, folkehelse, kulturminnevern, friluftsliv, klima og miljø, næring og landbruk.

KS har overfor staten påvist at flere av de nye oppgavene som overføres, skjer med enten lavere årsverk enn hva staten selv har benyttet på oppgaven, eller med en beregning av kostnad per årsverk som vil medføre en underfinansiering av oppgaveoverføringen. Det er særlig innenfor områdene kulturminne, samferdsel og landbruk fylkeskommunene ikke fullt ut blir kompensert for nye oppgaver.

På neste side følger en oversikt over oppgaver som er besluttet overført fra 1. januar 2020, og oppgaver som fortsatt skal utredes nærmere.

Oppgaver fra 1. januar 2020

- Fylkesdelen av Sams vegadministrasjon.
- Forvaltning av tilskudd til utbygging av bredbånd.
- Eierskap og forvaltningsansvar for fiskerihavneanlegg.
- Tilskudd til Notodden flyplass som ikke-statlig lufthavn.
- Arbeidsmarkedstiltaket bedriftsintern opplæring.
- Tilskudd til fylkesvise partnerskap for karriereveiledning og tilhørende karrieresentre.
- Bosetting internt i fylkene og annen regional samordning av integreringspolitikken.
- Tilskuddsordningen Jobbsjansen del B.
- Tilskudd til etablereropplæringen for innvandrere.
- Tilskudd til mentor- og traineeordninger.
- Forvaltning av tilskudd til friskliv, læring og mestring.
- Midler til tverrfaglig innsats på rusfeltet.
- Oppgaver innenfor Skjærgårdstjenesten og statlig sikrede friluftsområder.
- Oppgaver på kulturminneområder (gradvis overføring i perioden 2020–2022).
- Oppdragsgiveransvar overfor Siva og Innovasjon Norge for fem næringsrettede ordninger.
- Forvaltning av tilskudd til utrednings- og tilretteleggingstiltak i landbruket.
- Forvaltning av prosjektmidler til kystskogbruket.
- Utarbeidelse av regionalt næringsprogram for landbruket.
- Oppgaver innenfor kulturminnevern som er overtatt av Riksantikvaren.

Områder hvor viktige oppgaver skal ytterligere vurderes

- Kulturområdet. Det legges opp til en avklaring i kommuneproposisjonen til våren med sikte på oppgaveoverføring fra 2021.
- Næringsområdet. Næringsdepartementet har satt i gang en helhetlig gjennomgang av næringspolitikken. Foreløpige utredninger gir ikke grunn til å tro at myndighetene vil styrke fylkeskommunenes posisjon på dette området, men det er for tidlig å konkludere.
- Det pågår også arbeid vedrørende kjøp av innenlandske flyruter, tilskudd til utvidet TT-ordning, mer helhetlig fylkeskommunalt ansvar for forsterket opplæring for aldersgruppen 16–24 år, spesialpedagogisk støtte til barn, tilskuddsmidler til program for folkehelsearbeid i kommunene, minoritetsrådgiverordningen, og Bufetats oppgaver i barnevernet. Det arbeides også med en sterkere kompetansepolitisk rolle for fylkeskommunene.

Vestfold og Telemark fylkeskommune har bygget en organisasjon som er klar til å overta det nye oppgaveansvaret selv om manglende finansiering og oppgaveavklaringer er en del av rammeforutsetningene.

Foto: Marita Nilsen

Organisering av Vestfold og Telemark fylkeskommune

Politisk styring

Fellesnemnda har vedtatt at Vestfold og Telemark fylkeskommune skal styres etter den politiske formannskapsmodellen med fylkesting, fylkesutvalg og hovedutvalg. Fylkestinget og fylkesordføreren er fylkeskommunens øverste folkevalgte ledelse. Fylkesordfører er Terje Riis-Johansen (Sp). Vestfold og Telemark fylkeskommune har valgt fem hovedutvalg med ansvar for områder som blant annet berører opplæring, næring, kultur, samferdsel og plan.

Med ny kommunelov er det lokale selvstyre styrket, og hoveddelen av ny kommunelov trådte i kraft 1. juli 2019, mens økonomidelen trer i kraft 1. januar 2020. Noen viktige endringer som styrker det lokale selvstyret er hjemlet i kommunelovens § 2–2, 3. ledd og Grunnloven § 49, 2. ledd som fastslår at staten bare kan styre kommunen med hjemmel i lov. Det innebærer at

rundskriv, veiledere og statlige tolkningsuttalelser ikke binder kommunesektoren. Videre har fylkeskommunen klageadgang til departementet dersom Fylkesmannen ved tilsyn har gått for langt i å tolke loven og gi pålegg til kommuner og fylkeskommuner.

Den politiske organiseringen av fylkesting, fylkesutvalg, hovedutvalg, partssammensatt utvalg, kontrollutvalg, revisjon og råd er fremstilt i figur 7 på neste side. Fylkestinget er øverste folkevalgte organ i Vestfold og Telemark fylkeskommune. Fylkestinget består av 61 folkevalgte representanter, og treffer avgjørelser i større og prinsipielle saker. En viktig del av regionalpolitikken handler om å realisere og understøtte verdiskaping basert på regional kunnskap, likeverdige levekår og bærekraft. Fylkesutvalget tar avgjørelse i saker det er tildelt myndighet i, eller gir innstilling

Figur 7: Struktur for hovedutvalg i Vestfold og Telemark fylkeskommune

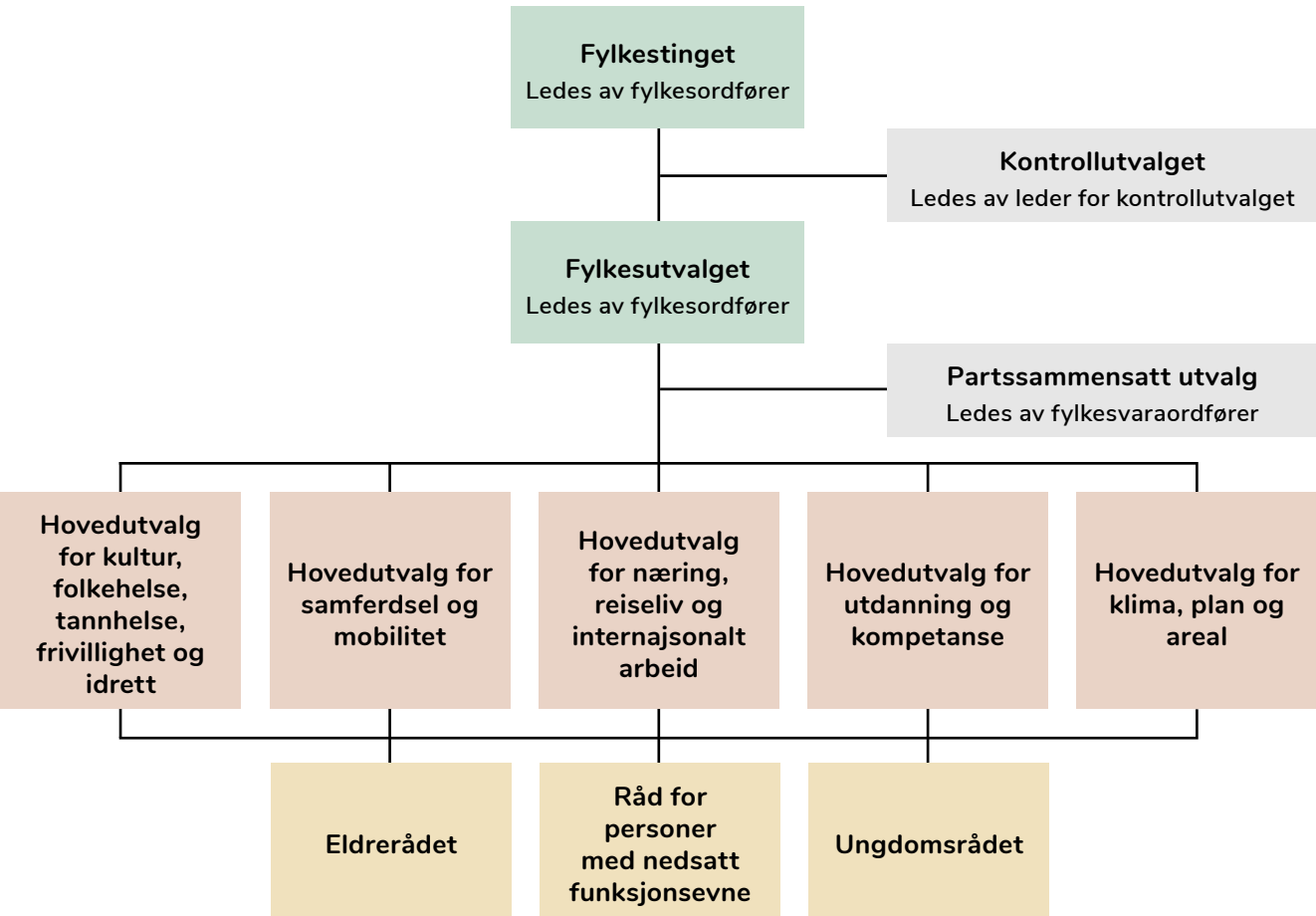

Foto: Hanna Hekkelstrand

overfor fylkestinget. Fylkesordfører er leder av fylkesutvalget. Hovedutvalgene har omfattende delegert ansvar/beslutningsmyndighet, og kan avgi uttalelser i saker som berører utvalgets saksområder før disse behandles i fylkesutvalg/ fylkesting. Alle prinsipielle saker, eller saker som har stor økonomisk konsekvens, skal legges frem for fylkestinget. Partssammensatt utvalg består av politiske representanter fra fylkeskommunen og med tillitsvalgtrepresentanter for de ansatte. Fylkesvaraordfører leder utvalget.

Kontrollutvalget fører løpende tilsyn med den fylkeskommunale forvaltningen på vegne av fylkestinget. Utvalget følger opp at fylkeskommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Medlemmene med personlige varamedlemmer velges av fylkestinget. Fylkestinget skal påse at fylkeskommunens årsregnskap og fylkeskommunalt foretaks årsregnskap blir revidert av revisor. Kommuneloven pålegger også fylkeskommunene om å ha råd for ungdom, eldre og personer med funksjonsnedsettelse. Rådene har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder deres ansvarsområder. Slike saker skal fylkestinget, fylkesutvalget eller hovedutvalgene forelegge for rådene.

Fylkespolitikernes fremste oppgave er gjennom vedtak i folkevalgte organ å prioritere og beslutte mål, strategier og enkelttiltak som anses som viktige for regionens utvikling. Administrasjonen understøtter den politiske styringen med uavhengig fagekspertise og kvalifiserte vurderinger og anbefalinger gjennom fylkesrådmannen.

Skillet mellom politikk og administrasjon har sitt grunnlag i det demokratiske idealet om representasjon og ansvarlighet. Politikerne velges, og står ansvarlig overfor folket og kan skiftes ut ved valg. Fylkesrådmannens administrasjon rekrutteres på grunnlag av spesifikk faglig kompetanse. Samtidig skal skillet mellom politikk og administrasjon ivareta idealet om administrativ effektivitet, likebehandling og rettssikkerhet.

Et godt samarbeid mellom politisk og administrativt nivå forutsetter at administrasjonen ikke utøver politikk og at politikere ikke går inn i fylkesrådmannens ansvarsområde, men utøver politikk gjennom vedtak i folkevalgte organer. Det er viktig at fylkesordfører og fylkesrådmann jevnlig avstemmer at dette prinsippet praktiseres av folkevalgte og administrativt ansatte. Disse samhandlingsprinsippene er særlig viktig når nye Vestfold og Telemark fylkeskommune skal forme en ny organisasjons- og samhandlingskultur. Den nye fylkeskommunen må levere godt og troverdig i en nyetableringsfase både overfor innbyggere og andre samarbeidspartnere lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Utgangspunktet for områdets økonomiske driftsramme er fellesnemda sitt vedtak i sak 38/19 *Partistøtte og partigrupppestøtte i Vestfold og Telemark fylkeskommune*.

Kontrollutvalgene i Vestfold og Telemark fylkeskommuner ønsker å bruke 6,5 millioner kroner til kontroll og tilsyn i 2020.

Tabell 8: Økonomiplan for politisk styring 2020–2023

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Politisk ledelse	23 000	23 000	23 000	23 000
Kontrollutvalget	6 534	6 534	6 534	6 534
Tilskudd politiske parti	15 066	15 066	15 066	15 066
Sum	44 600	44 600	44 600	44 600

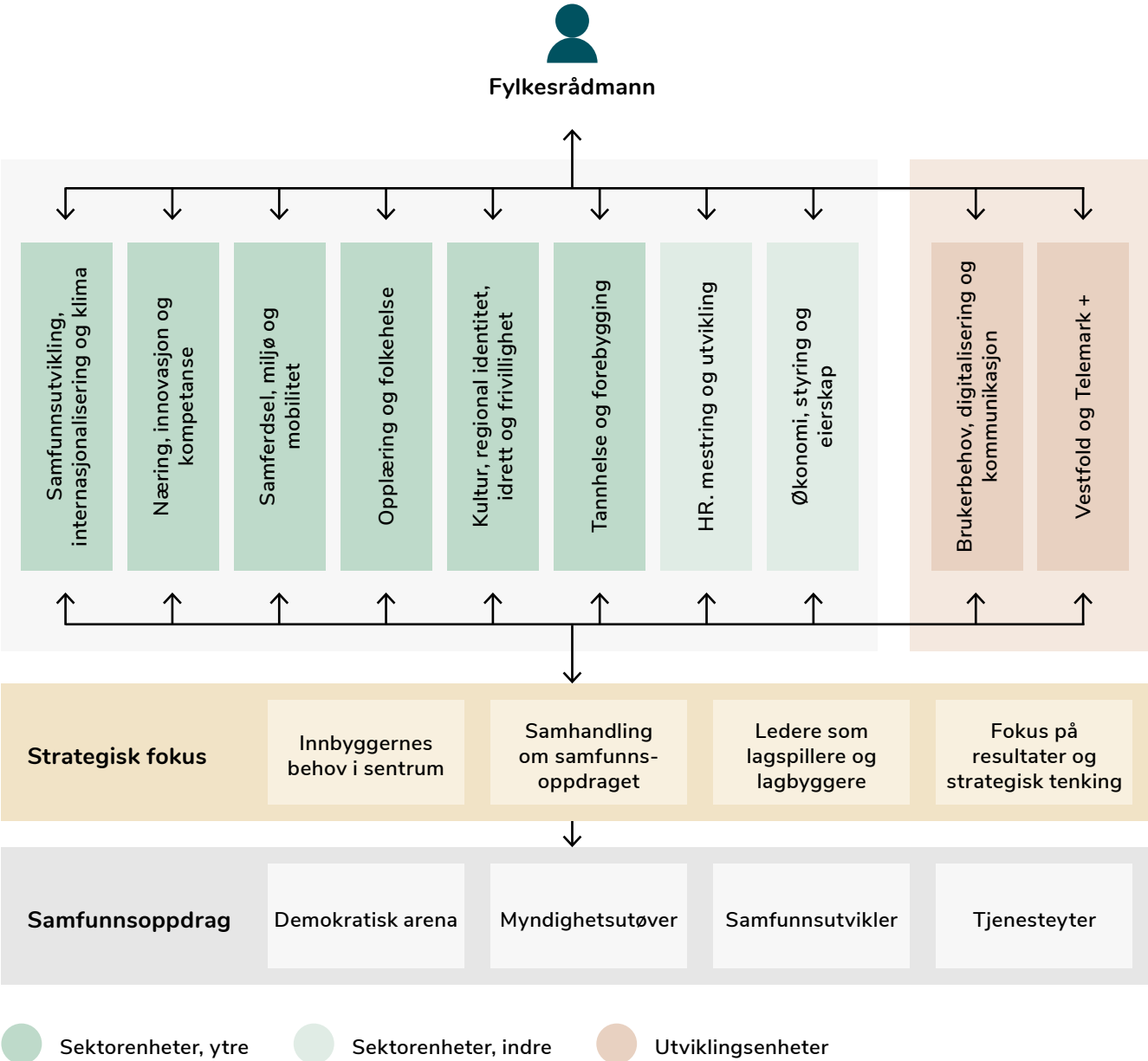

Administrativ organisering

Vestfold og Telemark fylkeskommune vil være avhengig av de menneskelige ressursene for å nå strategiske mål og ambisjoner. Det skal være interessant, utfordrende og lærerikt å være ansatt i den nye fylkeskommunen. Ansatte er organisasjons viktigste konkurransefortrinn, og

Vestfold og Telemark vil være i en stadig sterkere konkurransesituasjon når det gjelder tilgang til attraktiv og kompetent arbeidskraft. Ambisjonen og rollen innenfor samfunnsutvikling, er betydelig og et godt eksempel på en ambisjon

Figur 8: Vestfold og Telemark fylkeskommunes organisering for å løse det strategiske oppdraget

som stiller høye krav til tverrfaglighet. Samtidig som mange kompetansemedarbeidere finner det svært attraktivt å arbeide med problemstillinger av stor samfunnsmessig betydning, er personlige og faglige utviklingsmuligheter viktig. Både selve organiseringen, tilfanget av nye oppgaver og vektleggingen av tverrfaglighet, gjør at mulighetene for den enkelte er store. Sammen med satsing på mestring og utvikling vil dette bidra til å skape attraktiv arbeidsplass som er opptatt av å respondere på omgivelsenes forventninger og endringer i samfunnet.

Den administrative organiseringen av Vestfold og Telemark fylkeskommune skal understøtte ambisjonen om å være en sterk utadrettet organisasjon som internt er opptatt av ansattes kompetanse, effektive arbeidsprosesser, evne til fornyelse og ledelse som er tett på områdene de leder. Den nye organisasjonen vil ha gode forutsetninger for å arbeide tverrfaglig gjennom sterk støtte av to viktige utviklingsenheter som skal styrke fylkeskommunens kapasitet og kompetanse innenfor statistikk, analyse og utvikling.

Organisasjonsmodellen vil gi betydelig lederkraft i linjeorganisasjonen, og det vil være avgjørende for å gjennomføre omstillingen fylkeskommunen står overfor i årene fremover. Ledere og ansatte må bruke tid og innsats på å forme den nye organisasjonen. Organisasjonsutviklingen skal bygge på en bred forståelse av samfunnsoppdraget, og på strategisk fokus hvor innbyggernes behov er i sentrum. Dette forutsetter ledere og ansatte som er opptatt av samhandling om samfunnsoppdraget, et godt lagspill og vektlegging av resultater og strategisk tenkning. Nærmere omtale av fagområdene kommer prosjektleder tilbake til senere i dette budsjettokumentet.

I prosjektleders budsjettforslag for 2020 er det satt av 50 millioner kroner til omstillingskostnader. Dette er mest for å dekke engangskostnader knyttet til regionreformen, som for eksempel utstyr til ansatte som kommer fra andre organisasjoner enn de gamle fylkeskommunene, digitale løsninger for samarbeid på tvers av lokasjoner, felles profilering med mer. I tillegg inneholder posten midler til lønnsharmonisering.

Tabell 9: Økonomiplan for administrativ organisering fordelt per ansvarsområde 2020–2023

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan			
		2021	2022	2023	
Fylkesrådmann	3 000	3 000	3 000	3 000	
Vestfold og Telemark +	10 800	10 800	10 800	10 800	
Brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon	157 500	157 500	157 500	157 500	
Pensjon	5 000	5 000	5 000	5 000	
Lønnsavsetning	60 500	95 000	95 000	95 000	
Prisvekst	54 500	54 500	54 500	54 500	
Konsern	50 000	11 000	14 000	14 000	
Sum*	341 300	336 800	339 800	339 800	

* Pensjon, lønns- og prisvekst er omtalt i eget kapittel om driftsbudsjett

Vestfold og Telemark + skal styrke fylkeskommunens rolle som en relevant og innbyggernær samfunnsutvikler

Foto: mostphotos.com / kasto80

Vestfold og Telemark +

Utviklingsenheten Vestfold og Telemark + skal styrke fylkeskommunens rolle som en relevant og innbyggernær samfunnsutvikler gjennom å levere kunnskapsoppsummeringer, analyser og statistikk av høy kvalitet. Vestfold og Telemark + skal videreutvikle og digitalisere kunnskapsgrunnlaget *Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling*. Ambisjonen er å gjøre kunnskap om regionen Vestfold og Telemark tilgjengelig for både politikere, innbyggere, kommuner, næringsliv og samarbeidspartnere. Vestfold og Telemark + vil i 2020 knytte til seg en masterstudent i samfunnsanalyse i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge.

Gode analyser som peker på utviklingstrender, utfordringer og muligheter er viktige når fylkespolitikkerne skal utforme politikk og prioritere hvilke mål og virkemidler politikken skal tuftes på. Regionreformen og fylkeskommunens tydeliggjorte samfunnsutviklingsoppdrag gir anledning til å se fylket i en større sammenheng, og bærekraftsmålenes betydning i arbeidet

med å skape nye og fremtidsrettede løsninger henger nøye sammen med behovet for et solid kunnskapsbilde som utgangspunkt for å målrette innsatsen videre.

Ambisjoner

Bærekraftsmålene som rammeverk for kunnskap

FNs bærekraftsmål utgjør et felles rammeverk for å strukturere kunnskap om lokal og regional status, utfordringer og muligheter. En hovedoppgave for Vestfold og Telemark + vil være å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget *Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling* med en analytisk bredde og dybde som er tilpasset både lokal og regional kontekst. Dette vil danne grunnlag for den målrettede innsatsen som vi er forpliktet til gjennom Agenda 2030. Det fremkom nyttige innspill i høringsrunden på *Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling*. Flere av innspillene løftet fram fylkeskommunens potensiale

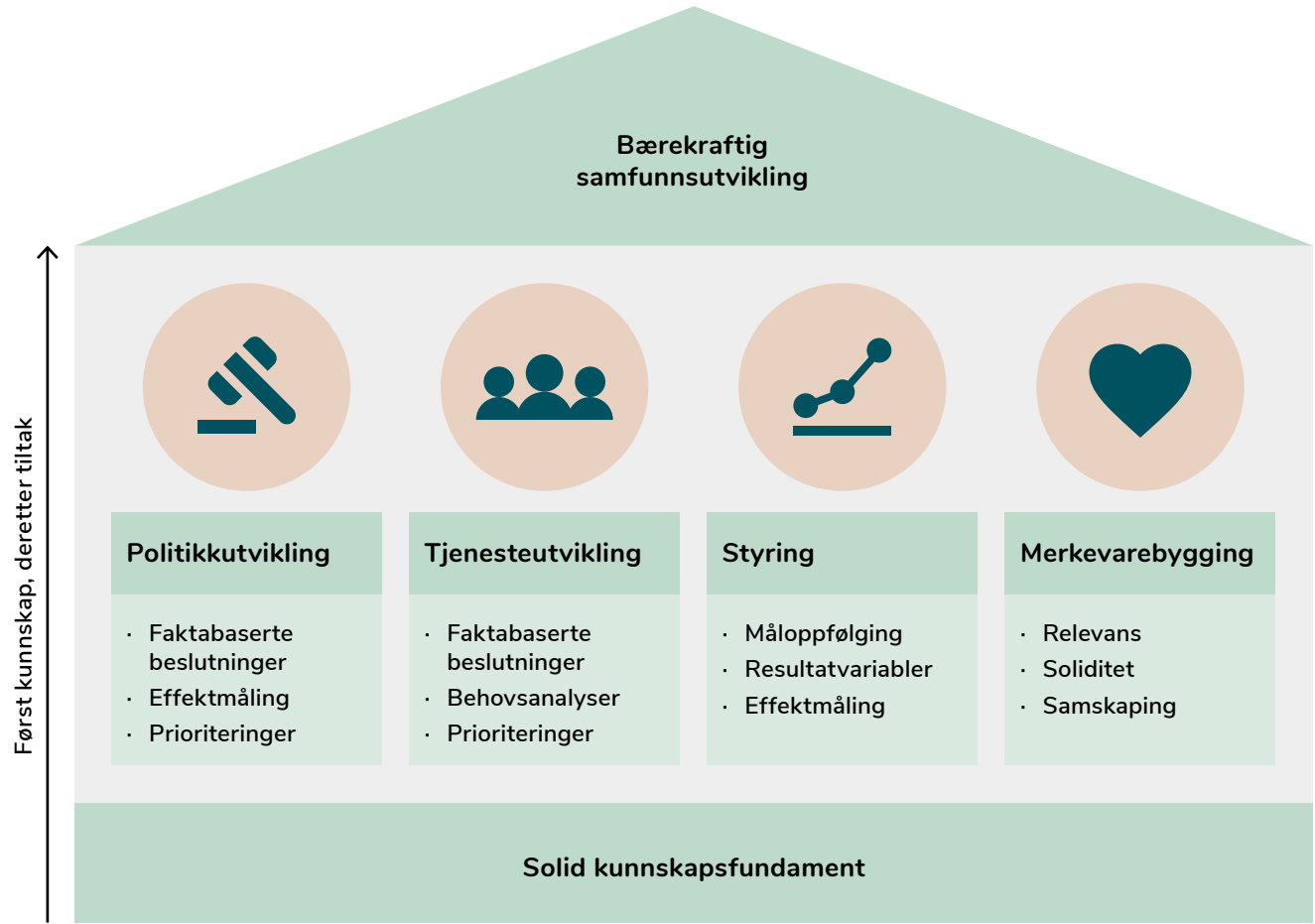
for å utvikle verktøy og analyser som eksempelvis kommunene kan benytte i kommuneplanleggingen. Det finnes mye tilgjengelig informasjon, men det er et ønske om bistand til analyse og fortolkning. Også statlige aktører ga innspill om samarbeid rundt koordinert statistikk- og analyseproduksjon.

Det er prosjektleders ambisjon at kunnskapsgrunnlaget skal videreutvikles til en felles kunnskapsbank for alle aktører i vår region. Kunnskapsgrunnlagets analyser skal, både gjennom tekst og forenklede, visuelle fremstillinger, beskrive sammenhenger mellom utviklingstrekk og samtidig forsøke å belyse hva vedtatt regionalpolitikk har betydd. Analysene bør peke på utfordringer og muligheter for videre utvikling av regionalpolitikken.

Bærekraftsmålene som rammeverk for måling

Norge har forpliktet seg til å oppfylle FNs bærekraftsmål og regjeringen legger til grunn at fylkeskommuner og kommuner bidrar i dette arbeidet. Gjennom jevnlige rapporter til FN skal utviklingen, så langt det er mulig, måles ved hjelp av nasjonale datakilder og statistikk. FN oppfordrer landene til å ha nasjonale indikatorer som et supplement til de globale indikatorene (Nørgaard et al 2018). Også på fylkeskommunalt og kommunalt nivå er det behov for å utvikle metoder og indikatorer for å kunne vurdere bidragene til å oppfylle bærekraftsmålene. Indikatorene bør baseres på data som ivaretar kvalitetskriterier for offisiell statistikk og gjennom målinger som gjentas over tid. Vestfold og Telemark + skal bidra til å utvikle gode indikatorer for å måle i hvilken grad fylkeskommunen oppfyller FNs bærekraftsmål.

Figur 9: Kunnskapsdrevet samfunnsutvikling

I dette arbeidet kan det være aktuelt med samarbeid både lokalt, regionalt og nasjonalt. Der det ikke er mulig å utvikle gode indikatorer, må det vurderes om relevant forskning eller analyser kan belyse det aktuelle området.

Sektorområdet

Vestfold og Telemark + er en utviklingsenhet som i løpet av 2020 vil ha 7 fast ansatte rådgivere som jobber i matrise inn mot sektorene i fylkeskommunen. Vestfold og Telemark + jobber nært opp mot prosjektleder og øverste ledergruppe, og er organisasjonsmessig plassert som en del av prosjektleders stab. Vestfold og Telemark + skal samhandle tett med sektorene og utviklingsenhet for brukermedvirkning, digitalisering og kommunikasjon når det gjelder analyseoppdrag, der Vestfold og Telemark + skal ivareta et helhetlig perspektiv og sikre høy kvalitet på analysearbeidet, mens sektorene skal bidra med viktig fagkunnskap i analysene.

Vestfold og Telemark + skal sikre økt utviklingsorientering og gjennomføringskraft i fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler. Utviklingsenheten skal gi politisk nivå et best

mulig kunnskapsgrunnlag for politikkutvikling og politiske prioriteringer, samt styrke ledergruppens samlede strategiske kapasitet. For å lykkes med dette må Vestfold og Telemark + følge med på utviklingstrender i regionen og utvikle analysene på bakgrunn av dette. Gjennom innhenting av innspill og kunnskap fra eksterne samarbeidspartnere og interessenter vil analysenes relevans styrkes.

Vestfold og Telemark + bygges opp med rådgivere med kompetanse og erfaring fra arbeid i offentlig forvaltning og privat sektor, og med komplementær fagkompetanse blant annet innenfor forskning, analyse, statistikk, metode, virksomhetskommunikasjon, prosessledelse og kompetanse på bruk av geodatainformasjonssystemer (GIS).

Fylkeskommunens bruk av GIS er kartlagt. Prosjektet har avdekket muligheter og behov knyttet til bruk av GIS, og kartleggingen viser at det er et potensiale for å videreutvikle bruken av GIS både i saksbehandling, i kartløsninger ut mot eksterne samarbeidsparter, til analytiske formål og i visuell fremstilling av analyser. Det skal utvikles en Geodatastrategi for Vestfold og Telemark fylkeskommune.

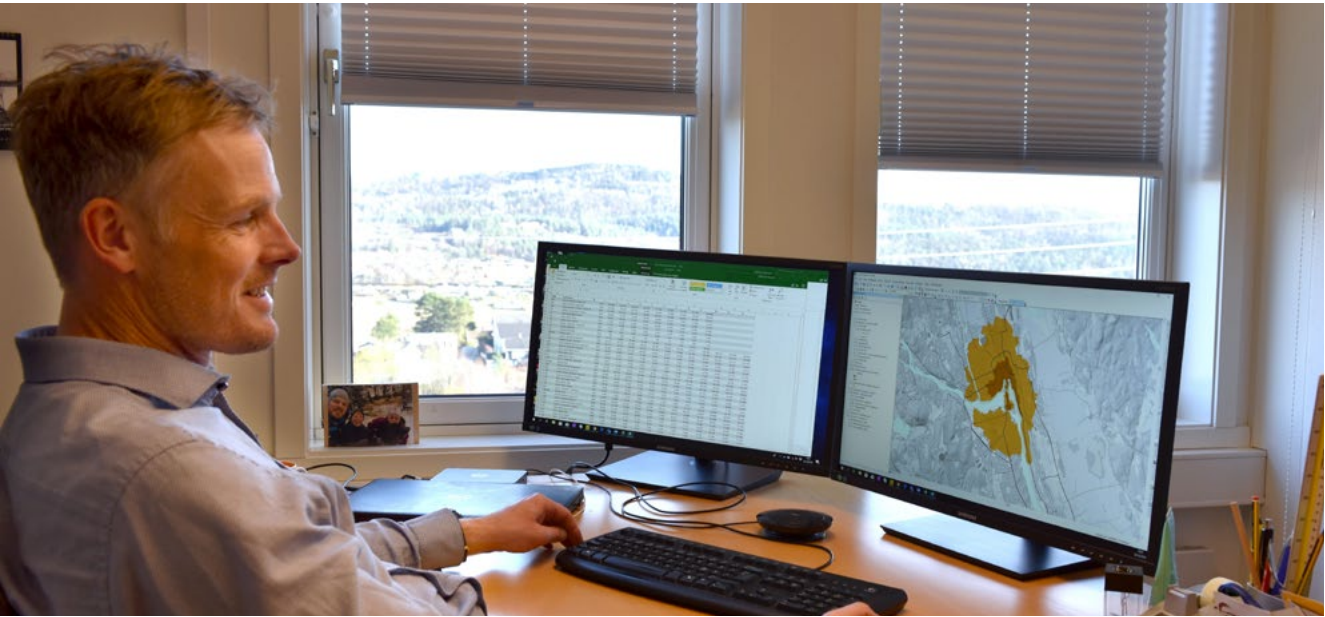

Foto: Tom Marius Lorier Holen

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

Vestfold og Telemark + vil være under etablering/i utvikling gjennom 2020. En viktig utfordring er å skalere aktiviteten i riktig tempo slik at enhetens analyser holder høy kvalitet.

Matriseorganiseringen skal legge grunnlag for en sektorovergripende samhandling i analysearbeidet. Dette organisatoriske grepet for å styrke tverrfagligheten i organisasjonen og motvirke silotenkning, må følges opp med strukturer for samhandling som utvikles over tid. Vestfold og Telemark + kartlegger nå blant annet samhandlingsbehov mellom utviklingsenheten og sektorene.

Jobbe fram et enda bedre Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling

Vestfold og Telemark + skal videreutvikle kunnskapsgrunnlaget Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling i samarbeid med kommuner og andre viktige samarbeidspartnere. Det innebærer både å vurdere behovet for utvikling av innholdet både i bredde og i grundigere analyser av utvalgte områder, samt å oppdatere eksisterende kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget videreutvikles med FNs bærekraftsmål som rammeverk.

Digitalisere og popularisere Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling

Vestfold og Telemark + skal i 2020 arbeide med å gjøre kunnskapsgrunnlaget med tilhørende analyser tilgjengelig i digitalt format på fylkeskommunens nettsider. Gjennom digitaliseringsarbeidet skal det arbeides for at både analyser og relevant statistikk gjøres tilgjengelig både for interne brukere og eksterne brukere, for eksempel kommuner. Som en viktig del av oppdraget skal komplekse sammenhenger fremstilles i lettfattelig format. Dette skal gjøres blant annet gjennom utvikling av bruk av GIS.

Være et høykompetent analyse- og statistikkmiljø i løpet av 2020

I løpet av 2020 skal Vestfold og Telemark + være etablert som en viktig fagmuskel i nye Vestfold og Telemark fylkeskommune. Oppgaver, verdiskapingspotensiale og samhandling internt og eksternt er avklart. Oppgavene skal knyttes opp mot fylkeskommunens styringsårshjul, og viktige eksterne arenaer hvor Vestfold og Telemark + kan understøtte politisk og administrativ ledelse.

Driftsbudsjett

Utviklingsenheten Vestfold og Telemark + består av i tillegg til utviklingsleder, 7 årsverk. Rammen for området er foreslått til 10,8 millioner kroner. Utover lønnskostnader er dette lisenser, programvare og kostnader knyttet til digitalisering av kunnskapsgrunnlag.

Tabell 10: Økonomiplan for Vestfold og Telemark + 2020–2023

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Vestfold og Telemark +	10 800	10 800	10 800	10 800
Sum Vestfold og Telemark +	10 800	10 800	10 800	10 800

Brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon representerer en muskelkraft som organisasjonen trenger for å lykkes med en digital omstilling

Foto: Dan Riis

Brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon

Ny teknologi representerer et stort potensial for den nye fylkeskommunen. Den åpner for å gjøre hverdagen enklere for brukere og ansatte, gi tjenester på smartere måter, og dekke behov som ikke har vært mulig å løse tidligere. Teknologien åpner også for bedre ressursutnyttelse. Det kan skje ved å automatisere oppgaver, og dermed frigjøre kompetanse og kapasitet til oppgaver med høyere prioritet. Ikke minst åpner teknologien for nye kommunikasjons- og samhandlingsmuligheter internt og i møte med samarbeidspartnere, brukere og innbyggere.

Utviklingsenhet brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon representerer en muskelkraft som organisasjonen trenger for å lykkes med en digital omstilling. Enheten skal være pådriver for nye, smarte arbeidsformer, identifisere og realisere muligheter til å frigjøre ressurser. Et premiss for å lykkes er god systematikk og metodikk for å fange opp brukernes behov og tilbakemeldinger.

Ambisjoner

Bærekraft

Økt bruk av ny teknologi er et viktig bidrag for å skape en bærekraftig forvaltning for fremtidige generasjoner. Tjenester kan ytes med mindre ressursinnsats, mindre frakt og færre reiser, og dermed mindre CO₂-utslipp. Kommunikasjonstiltak som synliggjør og støtter fylkeskommunens satsing på bærekraftige løsninger er nødvendig for å lykkes.

Omdømme

Sektorområdet brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon skal bidra til å styrke fylkeskommunens legitimitet og omdømme, bidra til å bygge gode relasjoner, øke forståelsen, kunnskapen og interessen blant samarbeidspartnere og innbyggere. Velfungerende kommunikasjon bidrar også til at

fylkeskommunen kan nå sine mål. Prosjektleder vil sikre at politisk ledelse og de strategiske satsingsområdene til fylkeskommunen får særskilt kommunikasjonsfaglig støtte.

Digital omstilling

De første digitale utviklingsprosjektene er under oppstart i samarbeid med flere kommuner i den nye regionen. Valget av nye satsingsområder vil være basert på behovskartlegging i sektorene i kombinasjon med kunnskap om brukerbehov og teknologiske muligheter. Det er en ambisjon at Vestfold og Telemark fylkeskommune skal være blant de fremste i å utnytte teknologi til å effektivisere tjenesteproduksjonen og tilby brukerrettede digitale tjenester. Utviklingen i digitaliseringsarbeidet vil bli aktivt kommunisert i digitale kanaler internt og eksternt.

Fullføre etablering av felles infrastruktur, basistjenester og fagsystemer

I nærmeste fremtid er oppdraget å fullføre etableringen av infrastruktur, systemer og løsninger som er nødvendig for alle brukerne i den nye fylkeskommunen.

Sektorområdet

Teknologi og digitalisering

Seksjon for teknologi og digitalisering har spisskompetanse og kapasitet til å støtte organisasjonen og fagområdene i sitt digitale utviklingsarbeid. Dette gjelder både teknologisk fagkompetanse og metodikk som sikrer at brukernes behov blir forstått og ivaretatt. Seksjonen kan håndtere utviklingsoppdrag med ulik karakter og kompleksitet. I tillegg skal området bidra med kunnskapsformidling og teknologiforståelse internt i organisasjonen og eksternt i regionen. Seksjonen har 14 ansatte med kompetanse innenfor fagområder slik som tjenestedesign, virksomhetsarkitektur, utvikling, prosjektmetodikk og porteføljestyring.

Kommunikasjon

Hovedoppdraget på kommunikasjonsområdet er å styrke fylkeskommunens omdømme og legitimitet blant brukere, samarbeidspartnere og innbyggere. Tjenestene er kommunikasjonsfaglig lederstøtte, bistand i utviklingsprosjekter og ivareta digitale kommunikasjonskanaler. De høyest prioriterte satsingene i fylkeskommunen skal ha særskilt og dedikert strategisk støtte fra kommunikasjonsområdet.

Kommunikasjonsseksjonen får 9 medarbeidere med strategisk og operativ kommunikasjonskompetanse. I 2018 var Vestfold og Telemark fylkeskommuner omtalt i 6750 medieoppslag. I Vestfold var det saker om samferdsel og utdanning som fikk flest oppslag, mens i Telemark var det oppslag om administrasjonen, politikere og samferdsel som fikk flest oppslag.

I 2018 var det rundt 400 000 brukere som besøkte nettsidene (ikke medregnet nettsidene for videregående skoler).

IT konserndrift og brukerstøtte

Seksjonen for IT konserndrift og brukerstøtte ivaretar fylkeskommunens samlede IT-løsninger på konsernnivå, med basisløsninger, fagsystemer, klientutstyr og brukerstøtte til alle ansatte og elever. Seksjonen får 66 faste medarbeidere og 34 stillinger for lærlinger. Av disse er til sammen 70 lokalisert ved de videregående skolene, og gir derfra IT-tjenester til rundt 60 ytre virksomhetssteder i hele regionen.

Rundt 20 000 elever og ansatte er brukere i fylkeskommunens teknologiske miljø. Årlige brukerhenvendelser til servicedesk i Vestfold og Telemark fylkeskommuner er til sammen i størrelsesorden 40 000. I tillegg til oppegående systemer, trådløs tilgjengelighet i hele fylket og i alle bygg, skal alle brukere også ha velfungerende og moderne utstyr.

IT-løsningene skal ha god kvalitet. Det vil si at de skal være standardiserte og effektive, stabile med maksimal oppetid og sikres mot lekkasje, angrep og sabotasje. Dette kvalitetssikres gjennom det internasjonale ITIL-rammeverket (Information Technology Infrastructure Library).

Høy brukertilfredshet sikres ved brukervennlige løsninger og velfungerende brukerstøtte. Brukertilfredsheten skal måles kontinuerlig basert på kvaliteten av løste oppgaver, som kommer som henvendelser til servicedesk.

Arkiv og dokumenthåndtering

All produsert informasjon skal tas betryggende vare på ut fra sin egenart. Et godt arkiv bidrar til en åpen og transparent fylkeskommune, og sikrer at informasjon er tilgjengelig for ettertiden. Tall fra de to fylkeskommunene tilsier at den nye fylkeskommunen årlig vil ha registrert rundt 250 000 journalposter. Bruken av SvarUt er i dag på drøye 100 000 utsendelser pr år. Dokumentasjon knyttet til nye oppgaver er ikke medregnet.

Seksjon for arkiv og dokumenthåndtering får 21 medarbeidere og ivaretar det samlede arkivansvaret i fylkeskommunen. Ansvaret skal ivaretas effektivt og med god kvalitet i tråd med arkivlovens bestemmelser. Arbeidsprosessene skal kontinuerlig vurderes for automatisering og brukervennlighet – og derigjennom sikre maksimal dokumentfangst.

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

I et brukerperspektiv vil fylkeskommunale tjenester ofte være knyttet til tjenester fra flere offentlige virksomheter og forvaltningsnivåer. Eksempelvis er tannhelsetjenester til pleietrengende innbyggere nært koblet til kommunale pleie- og omsorgstjenester. Formelle og organisatoriske ulikheter kan være til hinder for å lykkes med de

digitale løsningene som brukerne helst ønsker. Dette er omtalt i den nasjonale digitale strategien og er under nasjonal oppfølging (Kommunal og moderniseringsdepartementet 2019d). I tillegg er det behov for lokalt offentlig samarbeid om konkrete tjenester.

Kapasiteten til å drive utviklingsarbeid vil være noe begrenset i 2020. Å etablere en digital infrastruktur og nye felles fagsystemer for den nye fylkeskommunen er et omfattende arbeid. Ved inngangen til 2020 vil mye være klart og på plass for brukerne, men det gjenstår også mye. Sektorens første prioritet er å sikre at organisasjonen kommer i drift med sine nye systemer så fort det lar seg gjøre.

De to fylkeskommunene, ansatte fra Statens vegvesen og Vestviken Kollektivtrafikk AS (VKT) har ulike tradisjoner for å drive utviklings- og endringsarbeid. Særlig dette første året er det derfor viktig å påse at det digitale utviklingsarbeidet blir gjennomført etter beste praksis, og ha et særlig blikk på hva som kan oppstå av hindringer underveis. Generelt er det mange mulige fallgruver i organisasjoners omstillingsarbeid, som også kan gjelde den nye fylkeskommunen. Særlig vil ansattes trygghet og aktiv lederoppfølging, være avgjørende.

«Grønn IT»

I dette ligger levetid, gjenbruk, resirkulering og gjenvinning av digitalt utstyr. Dette gir miljøgevinster blant annet i form av å ta vare på sjeldne mineraler og redusert utslipp av CO₂. Ellers er potensialet betydelig når det gjelder energisparing og bruk av fornybar energi i digitale løsninger. Aktiv strømsparing og såkalte «software-servere» er eksempler på dette.

Omdømme

Ny kommunikasjonsstrategi vil være ferdig i løpet av første halvår 2020. Den vil være det viktigste strategiske grunnlaget for arbeidet med fylkeskommunens omdømme. De strategiske

Foto: Dan Riis

prioriteringene til fylkeskommunen skal sikres god kommunikasjonsfaglig bistand. Videre skal de nye kommunikasjonskanalene fylles med godt og relevant innhold.

Omdømmet er avhengig av at fylkeskommunen kommuniserer på en måte som folk forstår. Det betyr at språk og kommunikasjon skal være enkel og forståelig i de kanalene hvor vi møter samarbeidspartnere og innbyggere. Klart språk blir viktig for den nye fylkeskommunen. Det er også viktig at fylkeskommunens visuelle profil brukes systematisk slik at vi er en tydelig avsender.

Digitalt utviklingsarbeid

Systematikk og metodikk skal vektlegges i det digitale utviklingsarbeidet. Det vil være basert på anbefalinger i en rapport om beste praksis for å lykkes med digitalisering, som KS publiserte i 2018. Arbeidet vil også være basert på bruk

av nasjonale, fylkeskommunale og kommunale felleskomponenter som sikrer integrasjoner og gjenbruk av informasjon.

Én digital offentlig sektor er regjeringens digitaliseringsstrategi for offentlig sektor. Den gir tydelige føringer for å tilrettelegge for helhetlige digitale løsninger på tvers av forvaltningsnivåer og sette innbyggeren i sentrum (Kommunal og moderniseringsdepartementet 2019d). For å lykkes med det, må det ikke bare samarbeides på tvers, men også innenfor forvaltningsnivåene.

Det er en positiv utvikling for tiden med økt interesse for offentlig samarbeid om digitalisering, og prosjektleder ønsker å støtte dette aktivt. Det pågår dialog om formelt samarbeid både mellom alle fylkeskommunene og mellom Vestfold og Telemark fylkeskommune og kommunene.

Fullføre etablering av felles infrastruktur, basistjenester og fagsystemer

Mye vil være på plass til 1. januar 2020, men arbeidet med å bygge gode og godt integrerte løsninger for ny fylkeskommune og nye fagområder vil fortsette utover i 2020. Dette gjelder komplettering av IT-arkitekturen, tilpasninger av digitale arbeidsprosesser, nye rutiner for brukerstøtte, utstyrsanskaffelser med mer. Det gjelder videre å få på plass nye hjemmesider for de videregående skolene, videreutvikle samhandlingsplattformen Digital hverdag for ansatte, andre digitale flater, ny kommunikasjonsstrategi med mer. Å ta imot

systemer, tjenester og ansatte fra Statens vegvesen og VKT medfører at man må tilpasse og utvide dagens løsninger slik at de tilfredsstiller de nye behovene og samtidig er godt integrert med resten av fylkeskommunens tjenester.

På arkivområdet skal all bevaringsverdig historisk informasjon trekkes ut av fagsystemene, sendes til arkivdepot og sikres fortsatt digital tilgjengelighet. Grundig opplæring i nye rutiner og systemer må også gjennomføres.

Fullføringen av teknologisk sammenslåing vil antakelig pågå hele 2020.

Foto: Marita Nilsen

Driftsbudsjett

Utgangspunktet for sektorområdets økonomiske driftsramme er lønns- og prisnivå for 2019. Lønns- og prisvekst for 2020 er i budsjettforslaget lagt på konsernnivå og vil fordeles på sektorene i 2020. I driftsbudsjettet er det satt av penger til prioriterte aktiviteter og tiltak som er omtalt for området.

Brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon består i tillegg til utviklingsleder, også av seksjonene teknologi og digitalisering, kommunikasjon, IT-konserndrift og brukerstøtte, samt arkiv og dokumenthåndtering. Rammen for sektorområdet er foreslått til 157,5 millioner kroner.

Det er knyttet spesiell usikkerhet til budsjettforslaget til sektorområdet for 2020. Den største usikkerheten gjelder regionreformen og

innføring av nye fagsystemer. I en overgangsfase må gamle systemer beholdes parallelt med at nye systemer tas i bruk. Det er per dags dato ikke klart hva kostnadene til alle nye systemer blir. Ikke minst er det stor økonomisk usikkerhet knyttet til Sams og porteføljen av systemer som fylkeskommunen må overta ansvaret for.

Merkostnader til IT-systemer på grunn av regionreformen er ikke tatt hensyn til i budsjettforslaget. Eventuelle merutgifter til reformen vil så langt det er mulig søkes dekket ved å utsette anskaffelser som vil kunne vente.

Investering IT

Det er satt av 10 millioner kroner til årlige IT-investeringer. Dette omfatter oppgradering av infrastruktur, innkjøp og utvikling av fagsystemer, telefonsentral og servere.

Tabell 11: Økonomiplan for brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon fordelt per ansvarsområde 2020–2023

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Utviklingsleder brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon	1 836	1 836	1 836	1 836
Kommunikasjon	11 814	11 814	11 814	11 814
Teknologi og digitalisering	15 631	15 631	15 631	15 631
IT konserndrift og brukerstøtte	106 686	106 686	106 686	106 686
Arkiv og dokumenthåndtering	21 533	21 533	21 533	21 533
Sum brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon	157 500	157 500	157 500	157 500

Tabell 12: Investeringsbudsjett for IT 2020–2023

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan			Sum 2020–2023
		2021	2022	2023	
Investeringsprosjekter					
Investering IT					
Investering IT	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Sum investeringsprosjekter	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000

Foto: Bård Andresen

Egenkontroll, læring og kontinuerlig forbedring

Som ny fylkeskommune er det viktig at Vestfold og Telemark fylkeskommune har en velfungerende egenkontroll, sentrale styringsprinsipper som understøtter denne kontrollen og et helhetlig plansystem hvor det er god sammenheng mellom planambisjoner, handlingsprogram og økonomi. Dette er viktig både for å sikre tilliten innbyggerne har til fylkeskommunen, og for å sikre effektiv og riktig ressursbruk. Gode systemer er ikke alene tilstrekkelig, men egenkontroll handler like mye om ledelse og endringsevne. Derfor har prosjektleder utformet noen sentrale prinsipper for styring og ledelse i Vestfold og Telemark fylkeskommune. Disse prinsippene har fellesnemnda sluttet seg til i sak 55/18.

Det er fylkestinget som har det øverste ansvaret for egenkontrollen. Egenkontroll er den samlede kontrollen fylkeskommunen fører med egen virksomhet. Kommuneloven § 22-1, første ledd slår fast at «Kommunestyret og fylkestinget har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens

og fylkeskommunens virksomhet». Av dette følger det at fylkestinget har det øverste ansvaret både for folkevalgtes kontroll- og tilsynsansvar, og for den administrative kontrollen som fylkesrådmann utøver. Dette betyr helt konkret ansvar for kontrollutvalg, revisjon, eierstyring inkludert årlig eierskapsmelding og fylkesrådmannens egenkontroll.

Når det gjelder egenkontroll under fylkesrådmannens ansvarsområde, er regelverket betydelig utbygd i ny lov. Egenkontroll defineres ikke i loven, men det angis hva som kreves som et minimum. Etter § 25-1 første og andre ledd skal egenkontrollen sikre at lover og forskrifter følges, den skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. I tillegg er det gitt en lovbestemt plikt at fylkesrådmann rapporterer til fylkestinget om egenkontroll og resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året.

Prinsipper for styring og ledelse

Fylkeskommunens overordnede oppdrag er beskrevet i Kommuneloven. Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for å sikre dette. Virksomhetsstyringen er fylkesrådmannens verktøy for å iverksette og følge opp politiske vedtak, mål og prioriteringer. Virksomhetsstyringen skal sikre at kommunen løser oppgavene og når målene på en effektiv måte og innenfor gjeldende lover, regler og økonomiske rammer. Plansystemet består av fylkeskommunens overordnede og politisk vedtatte planer som skal sikre at politiske mål og prioriteringer blir gjennomført.

Virksomhetsstyring i ovenfornevnte perspektiv realiseres gjennom et integrert og gjensidig avhengig forhold mellom disse prinsippene:

Foto: Tom Marius Lorier Holen

1

Mål- og resultatstyring. Dette innebærer at det skal planlegges og settes mål, og at resultatene skal måles og følges opp for å avdekke avvik og kontinuerlig forbedre og videreutvikle tjenestene.

2

Gjennomføring av politiske vedtak. Fylkesrådmannen har det overordnede ansvaret for at alle saker som legges fram for politiske organer er fullstendig og korrekt utredet, at sakene legges fram i henhold til oppsatte frister, og at vedtak blir fulgt opp og iverksatt.

3

Etterlevelse av lover og forskrifter. All tjenesteutøvelse og saksbehandling skal være i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

4

Risikostyring. Risikostyring innebærer å analysere usikkerhet og iverksette tiltak for å forebygge svikt og mangler ved tjenestetilbudet. Risikostyring fjerner ikke all usikkerhet, men fører til en lavere sannsynlighet for at uønskede hendelser inntreffer.

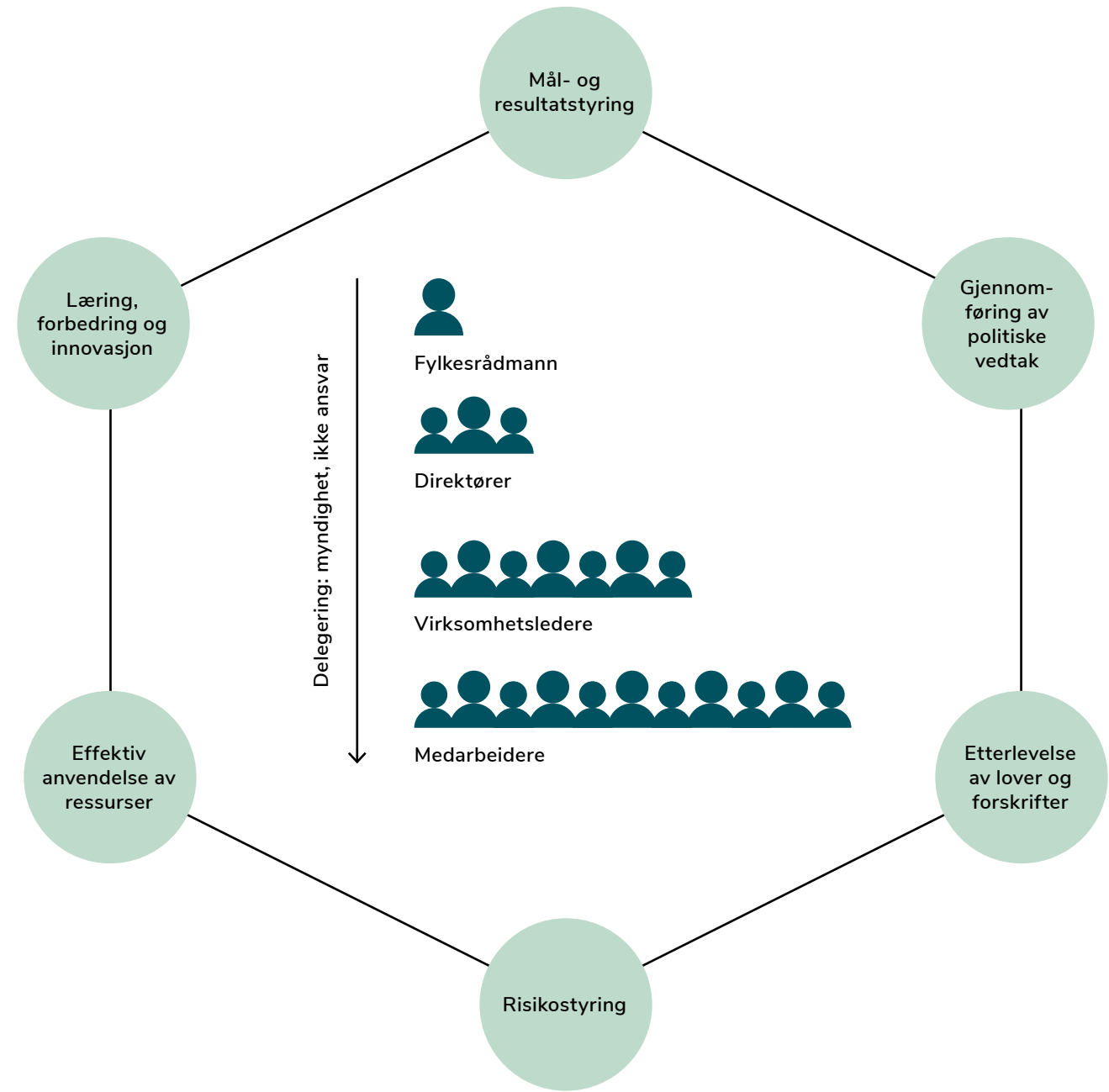
5

Effektiv ressursanvendelse. Virksomhetsstyringen skal sikre en hensiktsmessig organisering, effektive arbeidsprosesser og god ressursanvendelse.

6

Læring, forbedring og innovasjon. For å kunne møte utfordringene knyttet til endrede forutsetninger for samfunnsoppdraget (i rollen som tjenesteyter, samfunnsutvikler, lokaldemokratisk arena og myndighetsutøver) kreves det kontinuerlig evne til omstilling, endring og fornyelse.

Figur 10:
Seks prinsipper for styring og ledelse i nye Vestfold og Telemark fylkeskommune

Helhetlige systemer og god egenkontroll skal ikke undervurderes. Samtidig levendegjøres virksomhetsstyringen gjennom menneskelig samhandling, og ansvarliggjorte og gode ledere er et viktig suksesskriterium på om virksomhetsstyring kan lykkes både på struktur- og kulturnivå. Lederne i Vestfold og Telemark

fylkeskommune skal legge til rette for en organisasjons- og arbeidskultur som fremmer gode arbeidsprosesser, godt medarbeiderskap og innovasjon gjennom læring og forbedring. Implementering av bærekraftsmålene og satsingsområdene verdiskaping gjennom grønn

omstilling og samhandling for å løse komplekse samfunnsutfordringer, krever at lederne mobiliserer hele organisasjonen til å håndtere komplekse utfordringer gjennom styring, planer og god egenkontroll.

Prinsippene for generell delegasjon som fellesnemnda har vedtatt, legger til grunn at myndighet kan delegeres videre, men ikke ansvaret for å påse at myndigheten som er delegert blir forsvarlig utøvd. Fylkesrådmannen vil ha ansvar for å følge opp at myndighet delegert til virksomhetslederne blir forsvarlig ivaretatt. Videre har virksomhetslederne ansvar for å følge opp at den myndigheten som er delegert fra fylkesrådmannen blir utøvd forsvarlig. Dette innebærer at både fylkesrådmannen og virksomhetslederne skal ha betryggende egenkontroll med virksomheten.

Et helhetlig plansystem

Et velfungerende plan- og styringssystem skal sikre god balanse mellom politiske ambisjoner og økonomisk bærekraft, og mellom overordnede strategier og konkrete tiltak. En god balanse forutsetter et relevant og kvalitativt høyt utviklet kunnskapsgrunnlag om regionens muligheter og utfordringer. I Vestfold og Telemark fylkeskommune er dette kunnskapsgrunnlaget kalt *Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling*, og ambisjonen er at dette kunnskapsgrunnlaget skal være et regionalt felleseie som produseres med og for viktige samarbeidsaktører som kommuner, næringsliv, Universitetet i Sørøst-Norge, frivilligheten med flere. Det er en generell fylkeskommunal utfordring at det brukes for mye tid på å lage planer fremfor å ha kraft til å realisere og følge opp det som er besluttet gjennomført. Prosjektleder vil i varslet sak til fylkestinget før 2020 problematisere dette forholdet ytterligere i sak om regional planstrategiprosess.

Rammeverket til Vestfold og Telemark sitt helhetlige plansystem kan forklares gjennom modellen på neste side.

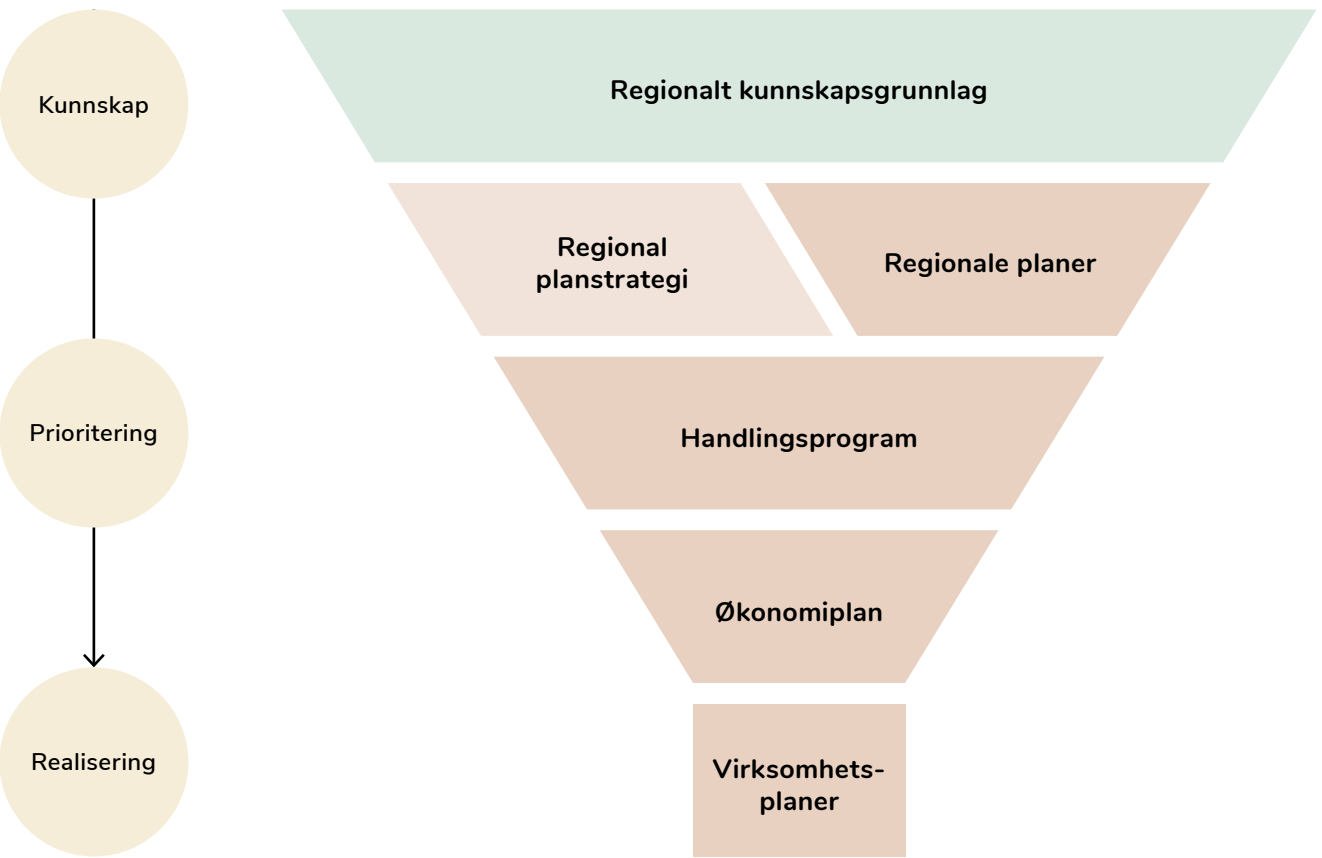
Modellen viser helt overordnet at kunnskap gir grunnlag for prioriteringer, og prioriteringer gir grunnlag for å realisere ambisjoner formulert i overordnede strategier og konkrete handlingsprogram. Det kreves god styring og egenkontroll i hele plankjeden, og fylkeskommunens legitimitet måles ut fra det vi skaper av resultater som regional utviklingsaktør og som tjenesteyter.

For Vestfold og Telemark fylkeskommune skal *Ditt og mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling* være et kunnskapsgrunnlag for ny regional planstrategi, men også være et kunnskapsgrunnlag som skal styrke den nye fylkeskommunens egne forutsetninger for å bli en relevant utviklingsaktør. I tråd med regionreformen, FNs bærekraftsmål, regionens utfordringer og muligheter og innspill fra ulike samfunnsaktører, har fellesnemnda vedtatt noen satsingsområder som vil bli fulgt opp i sak om regional planstrategiprosess som varslet tidligere i dette kapitlet.

Regional planstrategi er lovpålagt. Regionale planer er det ikke. Som del av regional plan skal det utarbeides handlingsprogram for gjennomføring av planen. Handlingsprogram krever økonomiske ressurser, og det er i det årlige budsjett- og økonomiplanarbeidet at fylkestinget kan prioritere hvordan ulike tiltak skal finansieres.

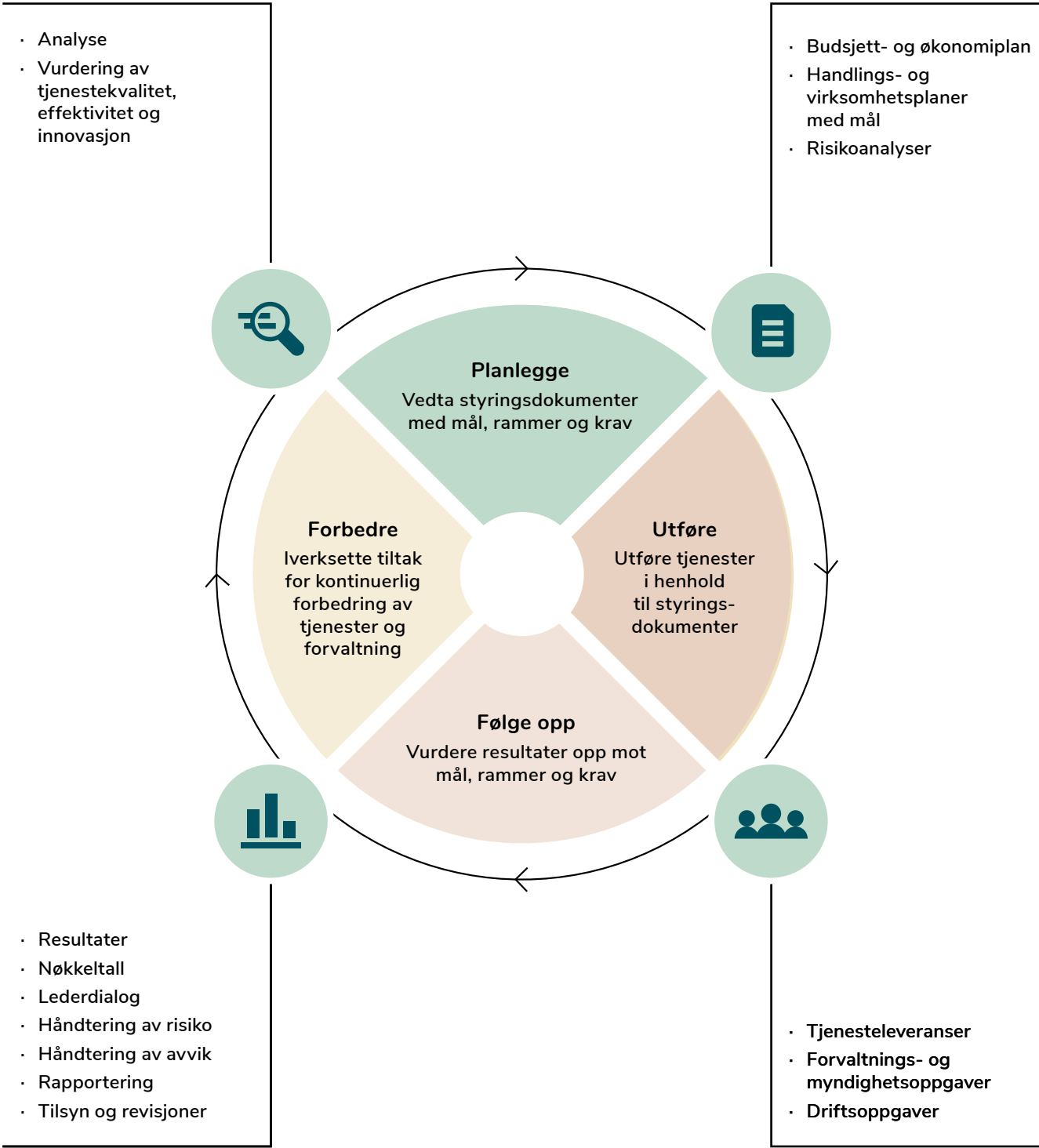
Gode plan- og styringsprosesser bygger ofte på politiske vedtak og forutsetter et lederskap som gir retning, utnytter handlingsrommet og er resultatorientert. Samtidig må lederne legge til rette for en arbeidskultur som fremmer læring, forbedring og innovasjon i hele organisasjonen. Alle plan- og styringsprosesser skal gjennomføres med bakgrunn i verdigrunnlaget til Vestfold og Telemark fylkeskommune, og verdiene skal være retningsgivende for den enkeltes atferd.

Figur 11: Vestfold og Telemark fylkeskommunes plansystem

Styringsdokumenter	Beskrivelse	Varighet
Regionalt kunnskapsgrunnlag	<ul style="list-style-type: none"> Ditt og mitt Vestfold og Telemark. Et oppdatert kunnskapsbilde av muligheter og utfordringer i regionen basert på FNs bærekraftsmål.	<ul style="list-style-type: none"> Oppdateres kontinuerlig.
Regional planstrategi	<ul style="list-style-type: none"> Styringsdokument som beskriver langsiktige utviklingsmål, prioriteringer og medvirkning. Lovpålagt.	<ul style="list-style-type: none"> 4-årig plan. Rulleres i forbindelse med valg.
Regionale planer	<ul style="list-style-type: none"> Styringsdokument som utledes av regional planstrategi. Ikke lovpålagt.	<ul style="list-style-type: none"> 12-årig plan. Handlingsprogram vurderes årlig.
Handlingsprogram	<ul style="list-style-type: none"> Overordnede sektorrelaterte tiltak som blant annet er utarbeidet i tråd med overordnede føringer i regional plan.	<ul style="list-style-type: none"> Behovsstyrt
Økonomiplan	<ul style="list-style-type: none"> Fylkeskommunen skal utarbeide samordnede og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for regionens utvikling.	<ul style="list-style-type: none"> Rullerende 4-årige planer.
Virksomhetsplaner	<ul style="list-style-type: none"> Sikre sammenheng mellom fylkeskommunens vedtatte utviklingsmål og de mål, tiltak og hovedaktiviteter som er prioritert i de enkelte virksomhetene.	<ul style="list-style-type: none"> Årlig

Figur 12: Vestfold og Telemark fylkeskommunes forbedringssirkel

Kontinuerlig forbedring

En gradvis forbedring av planlegging, gjennomføring og oppfølging av arbeidet med egenkontroll og sentrale styringsprinsipper kan på mange måter ses på som effektene av kontinuerlig forbedring. Helt konkret kan kontinuerlig forbedring bety bedre tjenester for innbyggerne, smartere arbeidsprosesser, mer effektiv tidsbruk, reduksjon av risiko, styrket kompetanse og skalering av ønsket praksis.

Forbedringssirkelen visualisert på forrige side er både en del av de seks styringsprinsippene, men også en integrert del av alle prosessene. Læring og forbedring skjer ikke bare gjennom formaliserte prosesser som revisjon og tilsyn, men også i stor grad gjennom ansatte og lederes daglige arbeidsutførelse. Sammen med sine kollegaer identifiserer og iverksetter de forbedringstiltak som kan knyttes til prosesser, tjenesteutøvelse og ressursbruk.

Forbedringssirkelen er et godt grunnlag for å sikre nødvendig systematikk for endringer i komplekse kunnskapsorganisasjoner som Vestfold og Telemark fylkeskommune. I arbeidet med virksomhetsstyring, eierskapsoppfølging og tjenesteutvikling understøtter metodikken behovet for en tett samhandling mellom ledere og ansatte på ulike nivåer.

Viktige forutsetninger for å lykkes med kontinuerlig forbedring er forankring av arbeidet i ledelsen, hos medarbeiderne og i organisasjonen. Videre er det nødvendig at ledelsen følger med på kvaliteten i egne tjenester gjennom å måle om endringene som skjer er reelle forbedringer. Ansatte må få opplæring i systematisk forbedringsarbeid og hvordan de kan involvere brukere og innbyggere i dette. Her er det viktig med en tverrfaglig tilnærming som berører hele organisasjonen, og at læringssystematikken blir en del av ansatte og lederes felles kompetansegrunnlag.

Foto: Marita Nilsen

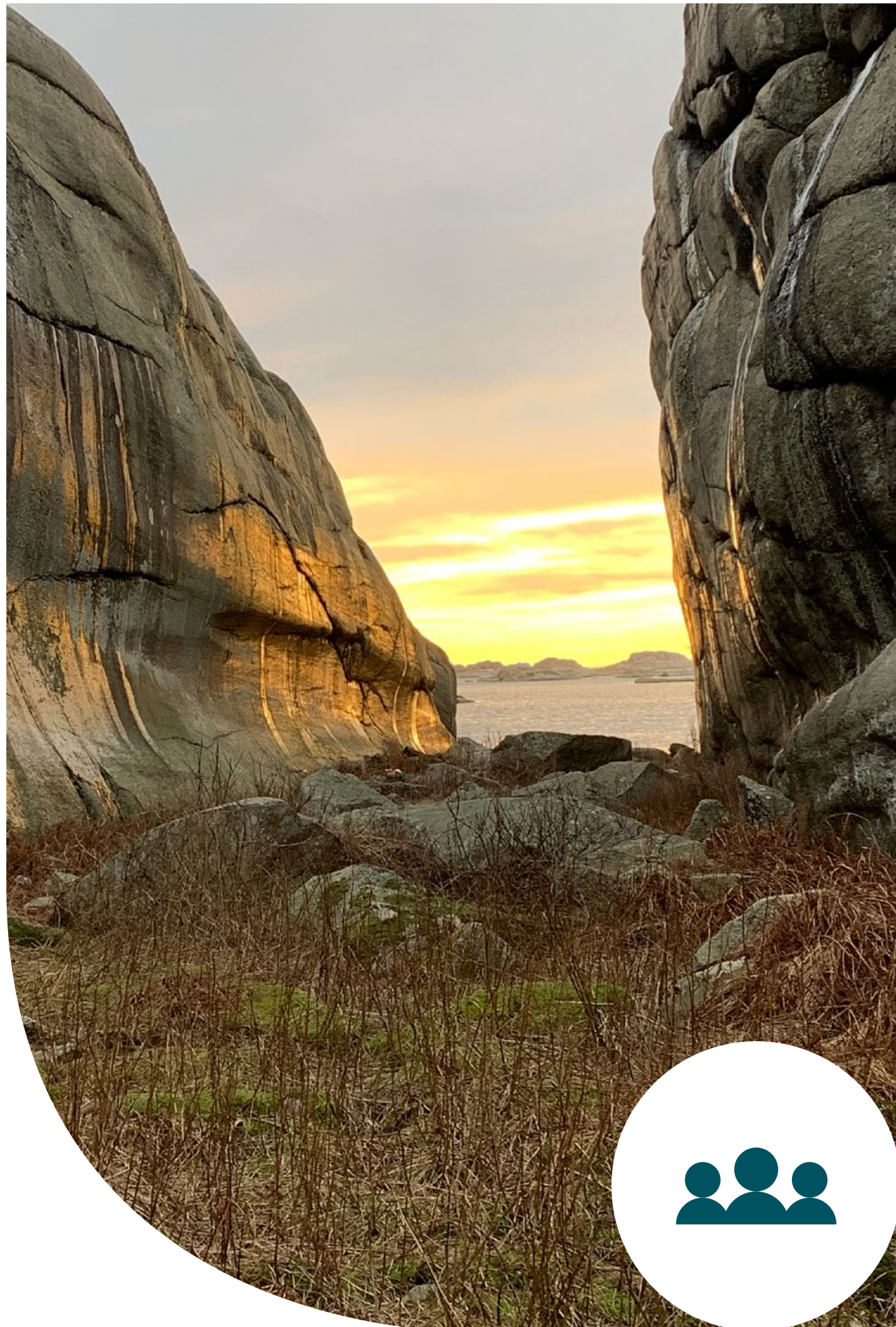

Foto: Gry Jakhellin

Regionalt oppdrag for sektorområdene

Side 71

Samfunnsutvikling,
internasjonalisering
og klima

Side 77

Næring, innovasjon
og kompetanse

Side 89

Samferdsel, miljø
og mobilitet

Side 101

Opplæring og
folkehelse

Side 109

Kultur, regional
identitet, idrett
og frivillighet

Side 117

Tannhelse og
forebygging

Side 125

HR, mestring
og utvikling

Side 133

Økonomi, styring
og eierskap

Fremover må klimagassutslippene i Vestfold og Telemark i snitt reduseres med mer enn 100 000 tonn hvert år

Foto: mostphotos.com / LightField

Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima

Bypakke Grenland skal gjennomføre prosjekter for totalt 2,83 milliarder kroner på tvers av stat, kommune og fylke. 18 av prosjektene i porteføljen er ferdigstilt til en samlet sum på 1,6 milliarder kroner. Prosjekter for ytterligere 350 millioner kroner er under bygging og flere er i påvente av oppstart. Byområdet er i tillegg gitt 250 millioner kroner i belønningsmidler i inneværende fireårsperiode som i hovedsak går til å styrke busstilbudet og enkelte investeringsprosjekter. Gjennom Bystrategi Grenland tilrettelegges det for byvekstavtale. Grenland har skissert tiltak for 350 millioner kroner som et utgangspunkt for forhandlinger med staten. Mandatet for forhandlinger er enda ikke vedtatt hos alle partene lokalt.

I 2017 var klimagassutslippene i Vestfold og Telemark på 4,1 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. I perioden 2009 til 2017 var det en nedgang på i overkant av 65 000 tonn hvert år. Industri er den største kilden til klimagassutslipp i regionen med 68 % av utslippene, men er også den sektoren som har bidratt mest til regionens samlede nedgang i utslipp siden 2015. Veitrafikk står for 12 %, sjøfart 7 % og jordbruk står for 5 % av klimagassutslippene i regionen. Fremover må utslippene i snitt reduseres med i overkant av 100 000 tonn hvert år. Regionens prosessindustri med Arenaklyngen Industrial Green Tech går i front for å redusere utslipp, og har som ambisjon å gjøre Grenland til verdens første klimapositive industriregion.

Tabell 13: Økonomisk ramme for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Netto driftsutgifter	72 000	72 000	72 000	72 000
Sum investeringsprosjekter	0	0	0	0

I 2018 sendte Vestfold og Telemark fylkeskommuner ut over 600 planuttalelser og gjennomførte månedlige planforum med kommunene.

Sektor for samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima har et koordinerende ansvar for fylkeskommunal tverrsektoriell innsats. Gjennom partnerskap, nettverk og internasjonal samhandling skal Vestfold og Telemark mobilisere brede kontaktflater mot både private, frivillige og offentlige aktører. Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima er nært knyttet til ambisjonene om verdiskaping gjennom grønn omstilling og samhandling for å løse komplekse samfunnsutfordringer.

Foto: Kine Gjersøe

Ambisjoner

Fra 2020 blir Vestfold og Telemark én region med mer enn 425 000 innbyggere fordelt på 23 kommuner. Den nye regionen vil stå overfor komplekse utfordringer knyttet til klima-, befolknings- og teknologiendringer, som krever mobilisering og samordnet innsats på tvers av sektorer, aktører og nivåer. En sterk og funksjonell region krever strategisk samarbeid som utløser samordningsgevinster for innbyggerne.

FNs bærekraftsmål 11 *Bærekraftige byer og samfunn* fokuserer blant annet på å oppnå en mer inkluderende og bærekraftig urbanisering med mulighet for en integrert og bærekraftig bosettingsplanlegging og -forvaltning som gir medbestemmelse (delmål 11.3). Fylkeskommunen har ansvar for regional transport og arealutvikling, og har eksempelvis ved gjennomføring av Bypakke Grenland som mål å gjøre området til et attraktivt sted å bo med levende bysentra og gode transportløsninger.

FNs bærekraftsmål 13 *Stoppe klimaendringene* har blant annet som mål å styrke enkeltpersoners og institusjoners evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer, samt styrke kunnskapen og bevisstgjøringen om dette (delmål 13.3). Fylkeskommunen skal gjennom nettverket Klima og energi utvikle og dele kompetanse og løsninger som fremmer grønn omstilling.

FNs bærekraftsmål 14 *Liv under vann* har blant annet som mål å forhindre og i betydelig grad redusere alle former for havforurensning, særlig fra landbasert virksomhet (delmål 14.1). Fylkeskommunen skal som regional vannregionmyndighet sikre oppfølging av EUs vanndirektiv.

FNs bærekraftsmål 17 *Samarbeid for å nå målene* fokuserer blant annet på å stimulere til og fremme

velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og private, og i det sivile samfunn (delmål 17.17). Fylkeskommunen skal gjennom partnerskapet *Bærekraftige Vestfold og Telemark* med tilhørende nettverk legge til rette for samhandling for å løse komplekse samfunnsutfordringer.

Sektorområdet

Samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima har til sammen 30,5 årsverk fordelt på 32 ansatte, inkludert direktør.

Bystrategi Grenland og Bypakke Grenland

Sekretariatet for Bystrategi Grenland er lagt til fylkeskommunen. Gjennom Bystrategi Grenland skal det arbeides for en byvekstavtale for Grenland. Direktør og bystrategisekretariatet skal ivareta fylkeskommunens koordinerende rolle på vegne av alle partene i samarbeidet, disse er: Siljan kommune, Porsgrunn kommune, Skien kommune og Vestfold og Telemark fylkeskommune.

Bypakke Grenland har tre medarbeidere. Hovedoppgaven er å tilrettelegge for gjennomføring av Bypakke Grenland Fase 1 i samarbeid med kommunene. Den sentrale føringen for arbeidet er det årlige handlingsprogrammet for Bypakke Grenland som bygger på stortingsproposisjonen (Samferdselsdepartementet 2015) og vedtas årlig i tre kommunestyre og fylkestinget.

Samfunn og plan

Seksjon samfunn og plan har ansvaret for regional planstrategi og utvikling og oppfølging av de regionale arealplanene. Vestfold og Telemark

fylkeskommune skal som regional planmyndighet være en aktiv medspiller for attraktiv utvikling av byer-, tettsteder og distrikt. Seksjonen har ansvar for uttalelser til kommunale planer, og et medvirknings- og veiledningsansvar overfor kommunene som blant annet utføres gjennom planforum, plannettverket og planportalen. Sekretariat og drift av det overordnede partnerskapet *Bærekraftige Vestfold og Telemark* vil ligge til seksjonen.

Klima, miljø og internasjonalisering

Seksjon klima, miljø og internasjonalisering har det faglige ansvaret for vannforvaltning, klima, miljø, internasjonalt samarbeid og en rekke prosjekter. Vestfold og Telemark fylkeskommune deltar i flere EU-prosjekter, og er medlem i flere organisasjoner og nettverk for internasjonalt samarbeid. Seksjonen har også fått ansvar for å gjennomføre utviklingsprosjekter på vegne av fylkeskommunen, og klima- og energinettverket skal tilknyttes seksjonen. Vestfold og Telemark vil bli egen vannregionmyndighet fra 2020. Vannregionen får ansvar for 11 vannområder. Ansvaret for det administrative vannregionarbeidet vil ligge til seksjonen.

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

I den nye regionen er det et stort geografisk mangfold. Verdiskaping, kompetanseutvikling, grønn omstilling, helse og trivsel, kulturtilbud, arealutvikling og infrastruktur er like viktig i alle deler av regionen, men krever ulike virkemidler og løsninger i byene, tettstedene og distriktene. Utfordringer knyttet til disse viktige samfunnsområdene krever også helhetstenkning og samordnet innsats. Løsninger på mange av

utfordringene og mulighetene i regionen kan ikke utvikles av en enkelt aktør alene, men krever tett samhandling mellom kommuner, fylkeskommunen, statlige aktører, næringslivet, kunnskapsmiljøer, partene i arbeidslivet, frivillig sektor og andre viktige samfunnsaktører.

Fylkeskommunen må videreutvikle rollen som samfunnsutvikler i samhandling med eksterne aktører. Det forutsetter samordning av egne sektorer og innsats, og utforming av felles forståelse, ambisjoner og mål på tvers av fag- og ansvarsområder. Dette gjelder eksempelvis planområdet hvor de opprinnelige fylkeskommunenes tilnærming skal etableres i samhandling med 23 kommuner. Det er avgjørende at fylkeskommunen fremstår som en samordnet myndighetsutøver i saker hvor ulike fagområder forsvarer motstridende interesser.

Det er viktig at kommunene opplever fylkeskommunen og andre regionale myndigheter som forutsigbare, slik at de kan arbeide for å nå sine utviklingsmål. Gjennom kunnskap om lokale forhold, forståelse og respekt for lokaldemokratiet skal fylkeskommunen utvikle god dialog med kommunene. Private investorer opplever ofte betydelig risiko og tidsbruk i offentlige planprosesser. Skal regionen være attraktiv som investeringsobjekt er tempo og forutsigbarhet i

slike prosesser avgjørende. Sektoren skal prioritere arbeidet med intern samordning, avklaring av roller overfor andre regionale myndigheter og dialog med kommunene.

Sentral lokalisering av offentlige virksomheter er viktig for å støtte opp under sentrumsutvikling i byer og tettsteder. Lokalisering av nytt fylkeshus i Skien eller fylkesmannens etablering i Tønsberg er gode eksempler med viktig signaleffekt for lokalisering av andre kunnskapsvirksomheter. Det er også en klar fordel for byer og tettsteder at kollektivknutepunkt plasseres sentralt. Intercityutbyggingen spiller en sentral rolle internt i regionen, og sektoren skal tilby kommunene bistand og deltakelse i slike saker. Arealpolitikken i regionen må underbygge transportpolitikken slik at det blir interessant for staten å investere i infrastruktur i vår region gjennom Nasjonal Transportplan (NTP). God infrastruktur gir gode vilkår for næringslivet. Slik kan regionen bli attraktiv for næringsdrivende og høykompetent arbeidskraft.

Det forberedes i 2020 en politisk og administrativ prosess for å utforme og detaljere måloppnåelse innenfor bærekraftsmålene for Vestfold og Telemark fylkeskommune gjennom virksomhetsstyring og tverrsektorielt samarbeid med aktører i regionen. Bærekraftsmålene vil dermed kunne ligge til grunn for utforming av felles målbilde for regionen som helhet.

Utforming av regional planstrategi er en sentral prioritering for 2020. Planstrategien skal utformes i tråd med formelle prosess- og medvirkningskrav, nasjonale forventninger, fellesnemndas anbefalinger og legge bærekraftsmålene til grunn som styrende prinsipp som beskrevet tidligere i budsjettdokumentet.

Klima og miljøarbeidet styrkes i fylkeskommunen gjennom arbeid med nettverk for Klima og energi, og gjennom ny rolle som vannregionmyndighet. Det settes også av utviklingsmidler til verdiskaping gjennom grønn omstilling i praksis.

Foto: Hanna Hekkelstrand

Driftsbudsjett

Utgangspunktet for sektorområdets økonomiske driftsramme er lønns- og prisnivå for 2019. Lønns- og prisvekst for 2020 er i budsjettforslaget lagt på konsernnivå og vil fordeles på sektorene i 2020. I driftsbudsjettet er det satt av penger til prioriterte aktiviteter og tiltak som er omtalt for sektoren.

Driftsbudsjettet for samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima består av midler tilknyttet regionale planer og utviklingsmidler som skal rettes mot verdiskaping gjennom grønn omstilling. I tillegg budsjetteres det med overføringer til andre gjennom tilskudd, eksempelvis tilskudd til kommunalt arbeid, medlemskap i flere internasjonale organisasjoner, med mer.

Det er budsjettert med 10 millioner kroner til vekst gjennom grønn omstilling og styring etter FNs bærekraftsmål i budsjettet for 2020.

Fellesnemda vedtok i sak 70/19 etablering av et nytt felles klimanettverk for Vestfold og Telemark fylkeskommune. Det er innarbeidet 4 millioner kroner til drift av klimanettverket i 2020.

” Private investorer opplever ofte betydelig risiko og tidsbruk i offentlige planprosesser. Skal regionen være attraktiv som investeringsobjekt, er tempo og forutsigbarhet i slike prosesser avgjørende.

Tabell 14: Driftsbudsjett for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Direktør samfunnsutvikling, internasjonalisering og klima	12 917	12 917	12 917	12 917
Samfunn og plan	27 955	27 955	27 955	27 955
Klima og miljø	26 272	26 272	26 272	26 272
Internasjonalisering	4 856	4 856	4 856	4 856
Sum	72 000	72 000	72 000	72 000

Vestfold og Telemark er etter ny regioninndeling den nest største eksportregionen i Norge

Foto: mostphotos.com / Michael Erhardsson

Næring, innovasjon og kompetanse

I 2018 eksporterte Vestfold og Telemark for over 45 milliarder kroner, og er etter ny regioninndeling den nest største eksportregionen etter Vestland (SSB 2019). 25 % av landets frukt- og grønnsaksproduksjon kommer fra Vestfold og Telemark, og regionen er landets 4. største industrifylke. I 2018 økte antall arbeidsplasser i regionen med 2810, men over 50 % av bedriftene i regionen har fortsatt et udekket kompetansebehov. I Vestfold og Telemark står 9 % av de unge i aldersgruppen 16–25 år utenfor både utdanning og arbeid. Andelen av sysselsatte i regionen i aldergruppen 15–74 år er blant de laveste i landet. Vestfold og Telemark har en sysselsettingsandel på 63 % mot 67 % på landsbasis. Arbeidsledigheten er mer enn tre ganger så høy blant innvandrere som i den øvrige delen av befolkningen, og i 2017 var kun 58 % av innvandrerne i Vestfold og Telemark sysselsatte. Sammen med 5 samarbeidsaktører vil fylkeskommunen motta 7,5 millioner kroner fra Forskningsrådet til prosjektet FORREGION

(totalbudsjett på 12,5 millioner kroner) for å mobilisere bedrifter til forskningsdrevet innovasjon i 2020.

For å møte regionens særskilte utfordringer, må fylkeskommunen jobbe innovativt, positivt forsterkende og resultatorientert for å bygge opp under regionens fortrinn. Fylkeskommunen får overført nye oppgaver for å styrke arbeidet for bedre integrering og rettet mot utvikling av næringsliv og landbruk. Fylkeskommunen bygger derfor opp et helt nytt område for helhetlig tilnærming til kompetanseutvikling, inkludering, integrering og verdiskaping. Hovedoppgaven til fylkeskommunen er å understøtte «de gode hjelperne» i sitt næringsutviklingsarbeid, finansiere næringsutvikling gjennom regionale midler og landbruksmidler, sette strategisk retning som samfunnsutvikler og videreutvikle samhandlingen i partnerskapet mellom næringsliv, kompetansemiljøer og offentlige virkemiddelaktører.

Tabell 15: Økonomisk ramme for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Netto driftsutgifter	85 000	81 500	81 500	81 500
Sum investeringsprosjekter	0	0	0	0

Ambisjoner

Sektorens viktigste redskap er å fremme samhandling mellom relevante aktører for en best mulig samordnet innsats i politikk, planlegging og gjennomføring innenfor sektorens ansvarsområder. Den viktigste ambisjonen er å bli en troverdig og tillitsbasert tilrettelegger for slikt samarbeid. Næringslivet, kompetansemiljøer og kommuner samt andre offentlige aktører skal merke at fylkeskommunen utnytter vekstpotensialet innenfor grønn verdiskaping og legger til rette for arbeid og inkludering.

FNs bærekraftsmål 4 God utdanning løfter blant annet fram at det innen 2030 skal oppnås en betydelig økning i antall unge og voksne med kompetanse, blant annet i tekniske fag og yrkesfag, som er relevant for sysselsetting, anstendig arbeid og entreprenørskap (delmål 4.4). Fylkeskommunen skal sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme mulighetene for livslang læring for alle. Dette skal blant annet gjøres ved at relevant kompetanse i arbeidsmarkedet skal styrkes gjennom et mer systematisk samarbeid mellom fylkeskommunen og kompetanseaktører.

FNs bærekraftsmål 8 Anstendig og økonomisk vekst fokuserer blant annet på at andelen unge som verken er i arbeid eller under utdanning eller opplæring skal reduseres innen 2020 og peker på viktigheten av å fremme en utviklingsrettet politikk som støtter produktiv virksomhet, opprettelse av anstendige arbeidsplasser og entreprenørskap (delmål 8.3 og 8.6). For å øke innovasjonstakten og lykkes med grønn omstilling, skal fylkeskommunen sammen med kompetanseaktører sørge for tilførsel av tilstrekkelig og relevant kompetanse til arbeidslivet.

Under FNs bærekraftsmål 9 Innovasjon og infrastruktur fremheves det blant annet at infrastruktur må oppgraderes og næringslivet må omstilles for å bli mer bærekraftig, som igjen vil

resultere i økonomisk utvikling og mer effektiv bruk av ressurser (delmål 9.1 og 9.4). Næringslivet skal oppleve at fylkeskommunen og andre offentlige virksomheter utnytter sin innkjøpsmakt til å stimulere til innovasjon og dermed økt konkurranseevne. Bedrifter med vekstpotensial vil få råd og finansieringsmuligheter til å videreutvikle virksomheten for økt konkurransekraft.

FNs bærekraftsmål 12 Ansvarlig forbruk og produksjon understreker betydningen av å fremme bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser (delmål 12.7). Fylkeskommunen skal støtte pågående prosjekter og initiativ for verdiskaping gjennom grønn omstilling som klyngesatsing, kompetansebygging, mobiliseringsprogrammer, autonomi innenfor samferdsel og sirkulær økonomi.

Sektorområdet

Sektorområdet næring, innovasjon og kompetanse inneholder fagområdene næringsutvikling og entreprenørskap, kompetanse og inkludering, fagskolen og karrieresenteret. Til sammen utgjør sektorområdet 36,2 årsverk.

Næringsutvikling og entreprenørskap

Regionen ønsker å nå mål for verdiskaping og sysselsetting som minst ligger på landsgjennomsnittet. For å understøtte dette vil seksjon for næringsutvikling og entreprenørskap prioritere egen innsats og samhandling med partnerskapet mot 1) forskning, utvikling og innovasjon 2) relevant kompetanse, 3) økt eksport i næringslivet og 4) videreutvikling av regionen som attraktivt næringsområde.

Dette kan best nås ved å spisse regionens ressurser for næringsutvikling mot forskning og utvikling (FoU), entreprenørskapssatsing, vekst i eksisterende bedrifter og bedriftsnettverk/

klynger. Innsatsen rettes mot FoU fordi det ofte er en forutsetning for innovasjon i små og store bedrifter, privat og offentlig virksomhet. Entreprenørskap er viktig for verdiskaping på noe lengre sikt, mens vekst i bedrifter vil raskest kunne gi økt verdiskaping av betydning. Til slutt satses det på nettverk/klynger fordi det ligger en stor konkurransekraft i deling av kompetanse og teknologi – gjerne på tvers av sektorer og i tett samhandling med næringsliv, offentlig sektor og akademia.

Når det gjelder videreutvikling av regionen som foretrukket næringsområde, så vil det fortsatt avsettes ressurser til å etablere ny grønn verdiskaping ved hjelp av lokal, nasjonal eller internasjonal investorkapital. Dette forutsetter at regionens særegne fortrinn er godt definert og proaktivt kan selges inn over tid.

Seksjonens oppgaver ligger innenfor fire hovedområder:

- Understøtte «de gode hjelperne» i sitt næringsutviklingsarbeid. Dette omfatter kommuner, etablererveiledere, gründerhus/ næringshager/inkubatorer, virkemiddelaktører og bedriftsnettverk/klynger
- Videreutvikle samhandlingen i partnerskapet mellom næringsliv, kompetansemiljøer og offentlige virkemiddelaktører. Dette omfatter kommuner, fylkesmann, akademia, næringsforeninger, arbeidslivets organisasjoner og andre offentlige aktører med grenseflate til næringslivet
- Finansierte næringsutvikling gjennom regionale midler og landbruksmidler. Sektorens prioriteringer skal tydeligere speiles i kommende oppdragsbrev til virkemiddelaktører og i tilsagnsbrev til støttemottakere.
- Sette strategisk retning gjennom å ta samfunnsutviklerrollen i regionale strategiprosesser der forutsigbarhet og avveining mellom interesser fra næringsliv og forvaltning er i fokus.

Fylkeskommunens forvaltning av midler til næringsutvikling omfatter blant annet statlige regionale utviklingsmidler over statsbudsjettets programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk og midler til rekruttering i landbruket. I forslaget til statsbudsjett er det i sammenheng med utøvelse av oppdragsgiveransvaret i liten grad gitt rammer til oppfølging av oppdragene og samhandling med virkemiddelaktørene og partnerskapene for å bidra til koordinering og effektiv målrettet bruk av virkemidlene.

Kompetanse og inkludering

Fylkeskommunen har fra 2020 overtatt oppgaver fra Inkluderings- og mangfolddirektoratet (IMDI). Det innebærer at seksjonen får ansvar for veiledning og kompetanseheving av kommunene i deres kvalifiseringsarbeid innenfor nasjonal integreringspolitikk, herunder forebygging av negativ sosial kontroll og bosetting. Seksjonen får også et særlig ansvar for å bidra til varige løsninger som forhindrer utenforskap og fattigdom. Fra 2020 er det en økt forventning til fylkeskommunen om å styrke tilbudet om karriereveiledning til nyankomne innvandrere, seksjonen kommer til å være en viktig regional aktør for å bidra til løsninger som støtter opp under kontinuerlig karriereveiledning og livslang læring.

Et viktig prinsipp i norsk utdanningspolitikk er livslang læring. Det bidrar både til å øke individets livskvalitet, gi større verdiskaping til samfunnet og øker fleksibiliteten i arbeidslivet. Dette prinsippet understøtter FNs bærekraftsmål, og gir grunnlag for utforming av opplæringstilbudet i regionen. Bedriftsstørrelse har stor betydning for hvilket kompetansebehov bedriftene har. Halvparten av bedriftene med færre enn 10 ansatte oppgir å ha et udekket kompetansebehov, mot 70 % blant bedrifter med flere enn 250 ansatte. I NHOs kompetansebarometer for 2019 fremkommer det at regionens medlemsbedrifter har tapt kunder eller

markedsandeler som konsekvens av at de mangler nødvendig kompetanse. Bedriftene meldte om et spesielt stort behov for kompetanse fra yrkesfaglig videregående opplæring eller fra fagskole.

En avgjørende faktor for å få til livslang læring er å tilby skolering og etter- og videreutdanning uten at man må tre ut av verdiskapende aktivitet. Fagskolene, sammen med Universitetet i Sørøst-Norge (USN) vil derfor være viktige verktøy for å svare opp arbeids- og næringslivets behov i regionen. Fagskolene har en omstillingsevne hvor de raskt kan tilpasse seg samfunnets endringer, og USN tilbyr bærekraftige utdanningstilbud som er utviklet i interaksjon med arbeidslivet.

Å skape flere arbeidsplasser og å øke sysselsettingen er avgjørende for å begrense

utenforskap, fremme integrering og bedre folkehelse i regionen. Vestfold og Telemark har utfordringer med sosiale helseforskjeller, psykiske plager og mange som står utenfor arbeid og utdanning, særlig blant unge og innvandrere. I regionen er 9 % av alle mellom 16 og 25 år utenfor utdanning og arbeid, denne gruppen er særlig utsatt for å havne varig utenfor arbeidslivet.

Seksjonen vil jobbe målrettet for å utvikle kompetansemiljøer innenfor sektorens kjerneområder. Disse miljøene skal være et tilbud til våre samarbeidspartnere som for eksempel kommunene, hvor de kan hente oppdatert kunnskap og kompetanseheving. Denne seksjonen vil også ha et særskilt ansvar for koordinerende arbeid på tvers av sektorene innenfor inkluderingsperspektivet.

Foto: Stina Glømme

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

Vestfold og Telemark har et stort potensial for bærekraftig verdiskaping. Den teknologiske kompetansen som er nødvendig for å videreutvikle miljø- og klimavennlig produksjon, produkter og nye forretningsmodeller er relevant og av høy kvalitet. Næringsgrunnlaget er variert og kan gi grunnlag for innovasjon innenfor og på tvers av bransjer. På viktige områder er samarbeidet mellom næringsliv, kompetansemiljøer og offentlige virkemiddelaktører tett og har potensial for videre utvikling. I regionen er det også sysselsettingsintensive næringer som rekrutterer ufaglært arbeidskraft, og det finnes kompetanse og kapasitet til å styrke personer utenfor utdanning og arbeid sine muligheter til å delta i arbeidslivet.

Det er en forventning om at sektoren skal jobbe innovativt, tydelig og resultatorientert. Å sette en ny standard for arbeidsform og tverrsektoriell samhandling internt er en utfordring. Det samme gjelder for kommunikasjon og samhandling eksternt der geografiske avstander kan være en begrensende faktor. Rollen som samfunnutvikler for kompetanse- og næringsutvikling skal ivaretas i distrikter, tettsteder og byer. Næringslivet og kommunene skal oppleve et mer samordnet virkemiddelapparat. Fylkeskommunen har en særdeles viktig oppgave i evaluering av resultateffekter som grunnlag for nye prioriteringer.

Forskning, utvikling og innovasjon (FoUI)

FoUI-utgiftene i næringslivet utgjør ca. 50 000 kroner per sysselsatt, men utgiftene er høyere enn det næringsstrukturen skulle tilsa. Det er igjen et godt grunnlag for å møte det grønne skiftet, som

krever økt innovasjonstakt ved systematisk og kontinuerlig satsing på FoUI.

Det er samtidig viktig å stimulere til næringslivets deltakelse i videre- og etterutdanningstiltak. Ulike initiativ som kan bygge solide nettverk mellom næringsliv og andre kompetansemiljøer må utvikles og eksisterende nettverk bør styrkes. Det er sentralt å støtte opp om universitetets (USN), Fagskolens og andres aktørers næringslivsrelaterte aktiviteter. Forskningsrådets program FORREGION ønskes forsterket i 2020, likeså arbeidet i Oslofjordfondet. Tilsvarende vil fylkeskommunen få uttelling for sine strategier og planer gjennom nytt oppdragsgiveransvar for Innovasjon Norge og SIVA.

Samarbeid om økt verdiskaping

Vestfold og Telemark er på 10. plass av 11 regioner i det nasjonale verdiskapingsmesterskapet. Verdiskaping gir sysselsetting og dermed kjøpekraft og skatteevne, som igjen utgjør grunnlaget for innbyggernes økonomi og finansieringsgrunnlaget for de offentlige tjenestene. Den lave verdiskapingen skyldes delvis en ugunstig næringsstruktur; regionen har en større andel av næringer med relativt lav verdiskaping. Det er også slik at disse næringene har en lavere verdiskaping i Vestfold og Telemark enn i de fleste andre regioner.

Sektoren skal forsterke og mobilisere til samarbeid om og samordning av tiltak og virkemidler gjennom tydelige oppdragsbrev til virkemiddelaktørene, utvikling av partnerskap og faglige nettverk, kompetanse og videre utvikling av treffsikre tilskuddsordninger. Fylkeskommunen finansierer deler av virksomheten gjennom samarbeidsavtaler og medfinansiering med kommuner, nasjonale virkemiddelaktører og statlige tilskudd. Dette gjelder blant annet innenfor entreprenørskap, inkubasjon og næringshagetjenester, etablererveiledning og

Foto: Erik Røed / Tellus Works

klyngevirksomhet. Samarbeid med kommuner, nærings- og arbeidslivsorganisasjoner samt internt tverrsektorielt samarbeid med sektorene for samferdsel og samfunnsutvikling, vil være viktige bidrag i en helhetlig næringssatsing i ulike deler av regionen.

Bærekraftig utvikling av regionens naturressurser

Bærekraftig forvaltning av naturressursene er en forutsetning for at mål om verdiskaping og velferd skal oppnås. Det nye fylket har verdifulle landbruksarealer godt egnet for matproduksjon. Fylkeskommunen får nå nye oppgaver fra staten, regionale tilretteleggingsmidler samt ansvar for regionalt næringsprogram. Landbruks- og

matdepartementet har klargjort at det vil følge med finansiering, men ikke ansatte eller lønnsmidler.

Naturressurser utgjør et vesentlig grunnlag for friluftsliv og utviklingen av reiselivet. Det samme gjelder kulturminner og kulturtradisjoner. Rike vannressurser og mineralressurser kan blant annet anvendes til produksjon av miljøvennlig energi og industriproduksjon. Videre analyser av Fensfeltet vil være en svært viktig aktivitet.

Arbeid og Inkludering

9 % av unge mellom 16 og 25 år er utenfor utdanning og arbeid i Vestfold og Telemark. Denne andelen illustrerer at det er stor risiko for at unge forblir utenfor arbeidsmarkedet i lengre tid eller

i verste fall blir uføre gjennom resten av livet. I 2017 var 58 % av innvandrerne i Vestfold og Telemark sysselsatte, mens landsgjennomsnittet er på 61 %. Arbeidsledigheten er også mer enn tre ganger så høy blant innvandrere som i den øvrige befolkningen i regionen. Deltakelse i arbeidslivet blir av mange sett på som den viktigste veien til god integrering.

Sektoren skal bygge opp et helt nytt område for helhetlig tilnærming til kompetanseutvikling, inkludering, integrering og verdiskaping. Å avsette tid og ressurser for tett dialog og samhandling med de ulike aktørene på dette området er avgjørende.

Prosjektet *Flere unge i fast arbeid*, som er initiert av partnerskapet Verdiskaping Vestfold, viser nødvendigheten av en styrket samhandling for å øke sysselsetting og inkludering. Arbeidstrening og opplæring for målgrupper som står utenfor arbeidsmarkedet må stå i fokus; unge og voksne med ulike utfordringer, som for eksempel språkbarrierer, lav kompetanse og helseplager. Det er viktig å utvikle og gjennomføre tiltak som kan omfatte målgruppene i nært samarbeid med sentrale aktører som NAV, kommunene, IMDI, NHO, LO med flere. Som følge av nye oppgaver fra IMDI er det særskilt viktig å styrke inkluderings- og integreringsfeltet.

Lærekraftig utvikling – livslang læring for omstilling og konkurranseevne

Fylkeskommunen vil prioritere høyere yrkesfaglig utdanning, karriereveiledning og digital kompetanseutvikling. Fylkeskommunen er eier, forvalter og samfunnsutvikler for Fagskolen i Vestfold og Telemark og Karrieresentrene i Vestfold og i Telemark (i samarbeid med NAV), og skal forvalte fagskoletilbudet totalt sett i regionen. Oppdatert kunnskapsgrunnlag og intern samhandling med sektor for opplæring og folkehelse skal utnyttes som et strategisk fortrinn for kompetanseutvikling i regionen. Videre utvikling

av Fagskolen i Vestfold og Telemark, vil kunne styrke fylkeskommunen som kompetanseaktør også etter videregående opplæring. Særlig vektlegging av nettbaserte opplæringsløp sammen med fylkeskommunenes egne miljøer for nettbasert opplæring vil være avgjørende.

Sikkerhet og beredskap – Vestfold og Telemark som blålysregion

Under betegnelsen Blålysregionen er det i flere år arbeidet for å styrke og utvide politihøgskolens aktivitet i Stavern. Det er gjort kartlegginger som viser et svært stort antall både offentlige og private aktører i regionen. Dette har også styrket interessen for offentlig initierte klyngestimulerende innsatser som nå er under utvikling. Dette bredt anlagte arbeidet får ytterligere støtte av Senter for sikkerhet, krisehåndtering og beredskapsledelse ved Universitetet i Sørøst-Norge, som er under videre oppbygging gjennom eget gaveprofessorat fra Vestfold fylkeskommune.

Opprusting av digital infrastruktur i samarbeid med kommunene

Tilgang til bredbånd er en forutsetning for digital samfunnsdeltakelse og verdiskaping. Nasjonale kartlegginger viser at Vestfold og Telemark kommer svært dårlig ut, særlig i spredtbygde områder. En eksisterende tilskuddsordning med formål å stimulere kommunene til utbygging av digital infrastruktur skal videreføres og forsterkes. Områder der kommersielle aktører ikke finner det lønnsomt å bygge ut bredbånd, skal prioriteres. En strategisk satsing på digital infrastruktur vil være et avgjørende konkurransefortrinn for vekst og utvikling i den nye regionen. Det forutsettes at ordningen gjennomføres i nær samhandling med kommunene.

Driftsbudsjett

Utgangspunktet for områdets økonomiske driftsramme er lønns- og prisnivå for 2019. Lønns- og prisvekst for 2020 er i budsjettforslaget lagt på konsernnivå og vil fordeles på sektorene i 2020. I driftsbudsjettet er det satt av penger til prioriterte aktiviteter og tiltak som er omtalt for sektoren.

I sektorens ramme er det innarbeidet tilskudd på 16,2 millioner kroner til Notodden lufthavn i forbindelse med at ansvar for ikke-statlige lufthavner blir overført til fylkeskommunen som en del av regionreformen. Fellesnemnda har i sak 72/19 vedtatt å tre inn i forpliktelsen i avtalen mellom Samferdselsdepartementet og Notodden Lufthavn AS fra budsjettåret 2020.

Prioriteringene knyttet til budsjett 2020 er gjort innenfor følgende hovedområder: forskning,

utvikling og innovasjon (FoU), samarbeid om økt verdiskaping, bærekraftig utvikling av regionens naturressurser, arbeid og inkludering, lærekraftig utvikling, sikkerhet og beredskap og opprusting av digital infrastruktur.

For å imøtekomme nye oppgaver innenfor inkludering, integrering og kompetanseutvikling, og etablering av et nytt sektorområde, er det også prioritert personalressurser og tiltaksmidler.

Det er i driftsbudsjettet avsatt 14,8 millioner kroner til satsinger for å styrke kapasitet og kompetanse innen geologi og landbruk, samt innen grønn vekst og arbeid og inkludering. Det vil bli fremlagt saker for politisk behandling.

Foto: Marita Nilsen

” Vestfold og Telemark fylkeskommune skal styrke innsatsen og den helhetlige tilnærmingen til nærings- og kompetanseutvikling for å redusere utenforskap og gi økt verdiskaping

1. Styrke kapasitet og kompetanse innen geologi og landbruk

Styrke kapasitet og kompetanse innen geologi og landbruk for å skape ny bærekraftig næringsvirksomhet basert på regionens naturressurser. Dette gjelder særlig for oppfølgingen av Fensfeltet og arbeidet innenfor landbruksforvaltningen. Prosjektleder skal forvalte tilskuddsmidler innen landbruket, og vil etablere retningslinjer for en tilskuddsordning. Tilskuddsmidlenes størrelse er ikke fastsatt da de kommer i oppdragsbrev fra Landbruksdirektoratet primo 2020.

2. Grønn vekst

Næringsrettede tiltak og satsinger for verdiskaping gjennom grønn vekst, som arbeid gjennom nettverk og klynger, stimulere til økt verdiskaping for små og mellomstore bedrifter, samt bidra til å gjøre regionen attraktiv for nye etableringer gjennom investeringer fra inn- og utland.

3. Arbeid og inkludering

Gjennom nettverk og partnerskap arbeide for at flere i utenforskap inkluderes i arbeidslivet eller opplæring. Legge til rette for kompetansehevende tiltak med mål om økt sysselsetting og bærekraftig vekst.

Det er i sektorens nettoramme avsatt 37,2 millioner kroner i 2020 for å dekke vedtatte politiske føringer, inngåtte avtaler og nye oppdrag gitt over statsbudsjettet 2020. Prosjektleder har for 2020 prioritert videreføring av en rekke næringspolitiske tiltak og forpliktelser. Prosjektleder vil i løpet av 2020 fremlegge politiske saker med vurdering av tiltak og virkemidler som grunnlag for videreføring eller nye prioriteringer.

I rammen er det tatt hensyn til politiske føringer, inngåtte avtaler samt nye oppgaver gitt over statsbudsjettet. Se tabell 17 på neste side.

Ut over netto sektorramme forvalter sektoren og innstiller til bruk av regionale utviklingsmidler i Vestfold og Telemark. Beløpet i forslag til statsbudsjett for 2020 er 53,3 millioner kroner i regionale utviklingsmidler til Vestfold og Telemark fylkeskommune. I dette beløpet er det inkludert Vestfold og Telemark sin deltakelse i det Europeiske territoriale samarbeidet (Interreg), midler til arbeid i omstillingskommunene, samt et oppdragsgiveransvar til næringsrettede virkemidler.

Tabell 16: Driftsbudsjett for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Direktør for næring, innovasjon og kompetanse	1 800	1 800	1 800	1 800
Næringsutvikling og entreprenørskap	59 035	55 535	55 535	55 535
Kompetanseutvikling og inkludering	24 165	24 165	24 165	24 165
Sum	85 000	81 500	81 500	81 500

Tabell 17: Oversikt over politiske føringer, inngåtte avtaler og nye oppgaver gitt over Statsbudsjettet

Politisk vedtak/referanse	Budsjett 2020
Regional plan for verdiskaping og innovasjon, Vestfold fylkeskommune	
Kompetanseprogrammet «Campingprosjekt» for profesjonalisering av driverne, reiseliv	80 000
EU-rådgiverstilling i samarbeid med USN og EU-nettverk Sørøst-Norge	500 000
Regiongeologen – Vestfold fylkesting sin andel i BTV-samarbeidet	1 432 500
Telemark fylkesting, sak 120/17	
USN: Gaveprofessorat (Telemark) innenfor helse- og velferdsteknologi, prosessindustri	500 000
Vitensenter Du Verden, driftstilskudd	400 000
Fellesnemda, sak 10/19	
Eierskap: Skien Dalen skipsselskap	400 000
Eierskap: Telemarkskanalen (Telemark utviklingsfond – forventet tilskudd 8 millioner kroner)	9 000 000
Eierskap: Telemarkskanalen Regionalpark	900 000
Telemark fylkesting, sak 19/06	
Regiongeologen – Telemark fylkesting sin andel i BTV-samarbeidet	1 432 500
Telemark fylkesutvalg, sak 6/19 Strategisk bruk av regionale midler 13.15	
FORREGION andel av FORREGION-programmet i NFR.	2 500 000
Ungt entreprenørskap Telemark, driftstilskudd	1 850 000
Vestfold fylkesting, sak 89/18	
USN: Gaveprofessorat (Vestfold) innenfor fagområdet sikkerhet og beredskap	1 000 000
Vestfold fylkesting, sak 2/17	
Kjøp av reiselivstjenester - Visit Vestfold	1 000 000
Vestfold fylkesting, 3/19	
Bygg i Tre - mobiliseringsprogram for bruk av tre med Innovasjon Norge og Fylkesmannen	100 000
Kompetanseprogrammet Kornprosjekt, formål: øke unges kompetanse for økt kornproduksjon	150 000
Vestfold fylkesting, sak 87/14	
Transport Bolæren, helårs transporttilbud for leirskole, grupper, turister mv	1 100 000
Hovedutvalg for klima og energi i Vestfold fylkeskommune, sak 44/19	
Start i Vestfold. Etablererveiledertilbud for Vestfold	620 000

Tabellen fortsetter på neste side.

Politisk vedtak/referanse	Budsjett 2020
Hovedutvalg for klima og energi i Vestfold fylkeskommune, sak 44/19	
SIVAs Inkubatorprogram; Silicia. Tildeles etter søknadsprosess	1 750 000
Ungt entreprenørskap Vestfold, driftstilskudd	1 100 000
Hovedutvalg for næringsutvikling i Telemark fylkeskommune, sak 24/18	
Næringshageprogrammet: Telemark næringshage	2 000 000
Hovedutvalg for næringsutvikling i Telemark fylkeskommune, sak 42/17	
SIVAs Inkubatorprogram; Proventia. Tildeles etter søknadsprosess	2 500 000
Hovedutvalg for næringsutvikling i Telemark fylkeskommune, sak 5/17	
Kjøp av reiselivstjenester - Visit Telemark	3 500 000
Verdiskaping Vestfold, sak 9/19	
Rammetildeling Innovasjon Norge til etablererstøtte/nettverkskreditt	2 500 000
Verdiskaping Vestfold, sak 7/19	
FORREGION Pilar 1, Vestfold fylkeskommune sin andel av FORREGION-programmet i NFR. Formål: mobilisering av forskningsumodne bedrifter til å drive forskningsdrevet innovasjon. Forberedelse til verdiskaping gjennom grønn omstilling.	2 500 000
Verdiskaping Vestfold, sak 8/20	
FORREGION Pilar 2, VFK andel av FORREGION-programmet i NFR. Formål: å bygge forsknings- og utdanningskapasitet innenfor autonomi (Prosjekt Autostrip). USN er prosjekteier.	1 250 000
Tildeling etter årlig søknadsprosess	
Transport i Vestfold-skjærgården (Forbindelsene Helgeroa-Langesund, rundtur Svenner, Tønsberg-Verdens Ende og Husøy-Husvik)	1 000 000
Nye oppgaver, øremerket over Statsbudsjett 2020	
Etablererveiledning for innvandrere til etablering av egen virksomhet	500 000
Tilskudd til mentor og trainee-ordninger til høyt kvalifiserte innvandrere	760 000
Overføring av 2 årsverk fra IMDI for forvaltning av nye oppgaver	2 200 000
Overføring av oppgaver fra fylkesmannen/LMD til økt innsats for grønn omstilling i landbruket (Inkludert tilskudd fra KMD på 640 000, øremerket nye oppgaver)	640 000
Totalsum der forventet tilskudd på 8 millioner kroner fra Telemark utviklingsfond er medregnet	37 165 000

Vestfold og Telemark fylkeskommune har ansvar for å utvikle, drifte og vedlikeholde om lag 3100 km fylkesvei i den nye regionen

Foto: Dan Riis

Samferdsel, miljø og mobilitet

Vestfold og Telemark fylkeskommune har ansvar for å utvikle, drifte og vedlikeholde om lag 3100 km fylkesvei i den nye regionen. Fylkeskommunen håndterer til enhver tid omkring 100 utbyggingsprosjekter i ulike faser. Mer enn 400 busser sørger for 16,5 millioner kollektivreiser årlig, og det er en klar ambisjon å øke antall kollektivreisende i årene fremover. 6200 personer som grunnet funksjonshemming ikke kan benytte seg av ordinær kollektivtransport, er brukere av fylkeskommunens TT-ordning. En økt satsing på elektriske og autonome busser krever ny infrastruktur og teknologi slik at de blir attraktive og sikre alternativer for kollektivtransport.

Fylkeskommunen skal sørge for velfungerende og trafiksikker infrastruktur basert på effektiv utbygging, forvaltning, drift og vedlikehold. Forenklinger og endringer i standardkravene til både nye prosjekt og eksisterende infrastruktur er nødvendig for at målsettingen om at mer av bevilgede midler skal gå til å løse prioriterte oppgaver og sikre at alle veibrukere opplever at vi får mest mulig igjen for pengene. Nye kontrakts- og samarbeidsformer vil utvikles og gradvis erstatte de etablerte løsningene de nærmeste

årene. Dialog og samarbeid må vektlegges for å finne nye løsninger og metoder for sikre at vi kan bygge ut, drifte og vedlikeholde infrastruktur på en ressurseffektiv måte.

Ambisjoner

Utvikling og tilrettelegging for grønn mobilitet og bærekraftige løsninger innenfor samferdsel i tråd med FNs bærekraftsmål og nasjonale mål og føringer innenfor infrastruktur, kollektivtrafikk og mobilitetsutvikling er fundamentet for sektorens utviklingsfokus.

FNs bærekraftsmål 9 *Innovasjon og infrastruktur* fokuserer blant annet på å utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommelig pris og likeverdig tilgang for alle (delmål 9.1). Fylkeskommunen skal gjennom utvikling av miljøtilpassete transportløsninger basert på elektrisitet og biodrivstoff sørge for infrastruktur som tilrettelegger for effektiv drift og fremkommelighet for person- og godstransport.

Tabell 18: Økonomisk ramme for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Netto driftsutgifter	1 165 500	1 165 500	1 165 500	1 165 500
Sum investeringsprosjekter	551 290	422 300	318 500	310 000

FNs bærekraftsmål 11 Bærekraftige byer og samfunn fokuserer blant annet på at alle har tilgang til trygge, lett tilgjengelige og bærekraftige transportsystemer til overkommelig pris, og bedre sikkerhet på veiene, særlig gjennom utbygging av offentlige transportmidler (delmål 11.2). Fylkeskommunen skal gjennom bedre kunnskapsgrunnlag optimalisere og målrette nye, smarte og kostnadseffektive kollektivløsninger også i distriktene.

FNs bærekraftsmål 13 Stoppe klimaendringene fokuserer blant annet på å styrke evnen til å stå imot og tilpasse seg klimarelaterte farer og naturkatastrofer (delmål 13.1). Fylkeskommunen skal ved utbygging og oppgradering av vei og anlegg sørge for at infrastrukturen kan stå imot et stadig tøffere vær som følge av klimaendringene.

Sektorområdet

Strategi og utvikling

Seksjonen har ansvar for strategi og utviklingsarbeid innenfor samferdsel og mobilitet. I dette ligger langtidsplanlegging og porteføljestyring på fylkesvei, trafikkisikkerhet, sykkel og gange, knutepunktutvikling, grønn og smart transport, overordnet planlegging, statlig infrastruktur, prosess for Nasjonal Transportplan, sekretariat for faglige nettverk, Bypakke for Tønsberg-regionen og oppfølging av fylkesvei og kollektiv i Grenland.

Effektiv utnyttelse av investeringsmidler er avgjørende for mer utbygging av infrastruktur for gående, syklende og kollektivtrafikk. Vei og anlegg må samtidig stå imot tøffere vær som følge av klimaendringene. Gjennom nye verktøy for porteføljestyring av investeringsprosjekter skal det sikres langsiktig planlegging og utbygging. For å legge til rette for innovasjon og utprøving av nye

teknologier i regionen er det nødvendig å være faglig oppdatert på grønn og smart transport.

Forvaltning

Seksjon for forvaltning utøver eierskapet til fylkesveiene og er ansvarlig for en areal- og veiforvaltning som ivaretar fylkeskommunens interesser. Dette omfatter å opprettholde veikapitalen og verdiene som ligger i fylkesveinettet. Trafikksikkerhet, fremkommelighet og miljøhensyn må balanseres. Veitrafikken skal avvikles sikkert, effektivt og miljøvennlig.

En annen viktig oppgave er å bygge kompetanse og kapasitet til å veilede offentlige og private aktører og behandle saker på en effektiv måte i tråd med forvaltningslovens krav, slik at leveransene knyttet til formelle planprosesser og øvrige forvaltningssaker fremmer kommunenes utvikling.

Drift og vedlikehold

Seksjonen er ansvarlig for å drifte og vedlikeholde all veikapital og tilhørende elektro. Planmessig og systematisk drift og vedlikehold er god samfunnsøkonomi, og reduserer miljøbelastningen. Det er avgjørende å sørge for forutsigbar og trygg fremkommelighet, nytenkning og innovasjon, kunnskapsbygging om miljøvennlige metoder og prosesser, modernisering og forenkling av kontraktsformer samt digitalisering av aktiviteter og styringssystemer. Dette innebærer både systematiske og uforutsigbare oppgaver både administrativt og operativt på veinettet, som krever spesialkompetanse.

Utbygging

Seksjon for utbygging er ansvarlig for gjennomføring av alle utbyggingsprosjekter i fylkeskommunens prosjektportefølje.

Fylkeskommunen håndterer til enhver tid omlag 100 prosjekter i ulike faser, og de fleste av disse går over flere år. Prosjektporteføljen består av utbyggingsprosjekter fra mindre punktutbedringer og oppgraderinger i veinettet, til store utbyggingsprosjekter både innenfor bypakkene og andre steder som skal gjennomføres på en ansvarlig og profesjonell måte. Prosjektporteføljen omfatter prosjekter i ulike planfaser, prosjektering og bygging. Profesjonalisering av prosjektstyring både innenfor HMS, økonomi- og fremdriftsstyring er viktig. Fokus skal være på utvikling av gode kontrakter i dialog med bransjen og aktivt arbeid med kontraktstrategi tilpasset det enkelte prosjekt. Det skal også legges vekt på digitalisering av alle prosjektfaser fra planlegging, prosjektering og ut til byggeplassen, blant annet gjennom videreutvikling av modellbasert prosjektering.

Kollektiv og mobilitet

Seksjonen har ansvar for drift og utvikling av kollektivtilbudet i regionen. Dette inkluderer det ordinære kollektivtilbudet med buss, taxi, ferge, skoleskyss, TT-ordningen og transportløyver. Markedsføring av mobilitetstilbudet, drift og teknologisk utvikling av systemer for billettering er også et viktig ansvar for seksjonen. Utvikling av grønn og smart transport i byene skal legge til rette for å ta en større andel av økningen i persontransporten gjennom et bedre kollektivtilbud til innbyggerne. Dette bygger blant annet på gjennomføring av tiltak påpekt i trafikkplaner og bypakker som allerede er utarbeidet.

For å videreføre den positive utviklingen i regionen må tilbudet i byområdene styrkes for å sikre tilstrekkelig kapasitet og attraktivitet i transportsystemet. Det skal satses på en fleksibel og kostnadseffektiv transportløsning i distriktene som møter kundenes reisebehov og utnytter ledig kapasitet i transportsystemet. Ny teknologi må tas i bruk for å sikre en overgang til smart og grønn mobilitet og gode løsninger for informasjon og

salg av billetter, slik at mobilitetstilbudet blir godt tilgjengelig for alle brukergrupper.

Sektorutvikling

Seksjonen består av flere fagfelt og har som ambisjon å være en bidragsyter for utvikling innenfor hele samferdselsområdet. Dette gjelder hele prosessen fra konseptutvikling av veiprojekter, via planlegging, prosjektering, bygging, drift- og vedlikehold til forvaltning av ferdig bygde anlegg.

Fagområdene som dekkes av seksjonen er eiendom, juridisk, kommunikasjon og økonomi. Eiendom arbeider med planlegging av veiprojekter, utfører grunnerverv, landmåling og er ansvarlig for forvaltning av fylkeskommunal eiendom langs fylkesveier. Juridisk arbeider med alle juridiske emner på samferdselsområdet slik som anskaffelser, entrepriserett, kontraktsrett, klagesaksbehandling, prosessrisikovurderinger og forberedelser til rettsaker, erstatning og generell jus. Kommunikasjon utvikler informasjon om prosjekter til pressemeldinger, prosjektsider på internett, sosiale medier, medieinnslag, informasjonsmøter, nærinfo til innbyggere og generell medierådgivning. Økonomi administrerer budsjett- og økonomiske prosesser på samferdsel, samt er ressurspersoner i alle økonomiske problemstillinger.

Seksjonen skal ha fokus på innovative anskaffelser, høy kvalitet på kontrakter, entrepriser og prosjektplaner da dette er essensielle faktorer for å unngå konflikter og for å fullføre prosjekter på avtalt tid og innenfor avklarte økonomiske rammer. Innen kommunikasjon er det viktig å være i forkant av saker og drive strategisk informasjonsarbeid.

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

Hovedprioriteringen for fylkeskommunen er å sikre forutsigbar og trygg fremkommelighet for innbyggere og næringsliv på veiene og som kollektivreisende i den nye regionen. For å nå ambisjonene innenfor samferdsel og mobilitet er fylkeskommunen avhengig av et samspill med samfunnet for øvrig for å løse komplekse samfunnsutfordringer. Et slikt samspill vil være avhengig av at kommuner, næringsliv, universitet og andre har interesse og ressurser til å være med i dette arbeidet.

Avviklingen av Sams og etableringen av sektorområdet for samferdsel, miljø og mobilitet har en rekke utfordringer forbundet med trege og manglende avklaringer på nasjonalt nivå. Dette kombinert med forsinkelser i Statens vegvesen sine egne organisasjonsendringer har gjort fylkeskommunenes etableringsprosess unødigg komplisert og tidkrevende. Status for situasjonen er som følger:

- Status for rekrutteringsprosessen er at det etter 6 måneder med rekruttering fortsatt er omkring 30 % av beskrevne stillinger ubesatt.
- Ingen ansatte overføres til fylkeskommunen før 1. januar 2020 og det er begrenset kapasitet til å forberede overgangen, delta i etableringen og utviklingen av ny organisering.
- Nasjonalt prosjekt for Sams IKT skaper tidsmessige utfordringer for fylkeskommunene i å gjøre valgte system og løsninger operative fra 1. januar 2020.
- Begrensninger i antall system, manglende integrasjoner, mindre tilgjengelige data, midlertidige løsninger med mer, vil medføre mer ressurskrevende prosesser for de ansatte i en overgangsfase ved oppstart.
- Dagens kontraktsregime og forpliktelser endres

- ikke ved avviklingen av Sams og gir begrenset handlingsrom. Kompliserte og omfattende kontrakter gir liten mulighet til å påvirke en stor andel av kostnadene fra dagens nivå.
- Det er høy prisvekst i markedet. Nye inngåtte kontrakter innenfor drift og vedlikehold av fylkesvei viser en kraftig økning av det generelle prisnivået i markedet.
- Uklare signaler om finansiering av avviklingen av Sams vanskeliggjør dimensjoneringen og forberedelsene til etableringen.

Summen av disse utfordringene vil gi fylkeskommunene en krevende oppstart som byggherre og driftsansvarlig for egne prosjekt og veier. Et fortsatt godt samarbeid med Statens vegvesen på regionalt og lokalt nivå vil kun delvis kunne avhjelpe situasjonen. Et godt samspill, avtalte overgangsordninger og samarbeidsløsninger med Statens vegvesen vil være nødvendig for å sikre befolkning og næringsliv en trygg og forutsigbar fremkommelighet.

Samferdsel, miljø og mobilitet må i særlig grad jobbe med å etablere en organisasjon med god samhandlingskultur, effektive arbeidsprosesser og en struktur som utnytter kompetansen i organisasjonen på helhetlig måte. Forutsetningene for etableringen av ny organisasjon skaper usikkerhet om nødvendig kompetanse og kapasitet er på plass til 1. januar 2020. Omkring 20 prosent av de som tidligere har akseptert tilbud om stilling i Vestfold og Telemark fylkeskommune avslø tilbudet når Statens vegvesen nylig startet sin rekrutteringsprosess. Dette medfører at omkring 30 prosent av fylkeskommunens andel av den nasjonale rammen ikke er rekruttert per oktober.

Ledere og nøkkellansatte både i fylkeskommunen og Statens vegvesen har hatt en stor arbeidsbelastning over lengre tid og det er lite kapasitet tilgjengelig for å utvikle, sette sammen og teste nødvendige nye arbeidsprosesser og systemer. De mest kritiske systemene blir tilgjengelige svært kort tid før oppstart. Opplæring

Foto: Eva Susanne Drugg

og tilpasninger vil i stor grad måtte gjøres samtidig med oppstart av driften den 1. januar 2020.

Manglende avklaring på finansiering og sein beslutning om prinsipper om deling av driftsmidlene med Statens vegvesen, gir liten tid til å anskaffe egnet materiell og verktøy til oppstart ved behov. Et godt og praktisk samarbeid om å dele med Statens Vegvesen lokalt blir avgjørende. Den kraftige økningen av prisen på drift og vedlikehold av fylkesvei på nye kontrakter med oppstart 1. september 2019, vil resultere i et begrenset handlingsrom i kommende budsjettperiode.

Utfordringsbildet som er beskrevet på regionalt og lokalt nivå krever fullt fokus på å få etablert en fungerende organisasjon som sikrer nødvendig kontroll på en sikker trafikkavvikling og leveranse av etablerte prosjekt og forpliktelser. Selv om fylkeskommunens målsetting er å iverksette mulige forbedringstiltak kontinuerlig, vil primærfokus være på å få det operative til å fungere i det daglige, samt å etablere en nødvendig plattform for videre utvikling i 2020. Oppsummert gir dette følgende hovedprioriteringer fremover:

- Forutsigbar og trygg fremkommelighet for innbyggere og næringsliv fra 1. januar 2020.
- Sikre nødvendig kapasitet til å håndtere

oppstart av ny organisasjon fra 1. januar 2020.

- Utvikling av verktøy for porteføljestyring av investeringsprosjekter som løser problematikken rundt langsiktig planlegging for fylkesvei.
- Modernisere og forenkle kontraktstrukturer og kontraktsformer og bli oppfattet som en profesjonell kontraktspart overfor kontraktsparter og leverandører.
- En arbeidsform med tverrsektorielt samarbeid vil være avgjørende for å løse samfunnsoppdraget.
- Videreføre den positive utviklingen i kollektivtilbudet i byregionene og at det satses på en fleksibel og kostnadseffektiv transportløsning i distriktene som møter kundenes reisebehov og utnytter ledig kapasitet i transportsystemet.
- Utbyggingsprosjektene skal gjennomføres i henhold til vedtatt politisk prioritering.
- Være faglig godt oppdatert om grønn og smart transport for å legge til rette for innovasjon og utprøving av nye teknologier på hele samferdselsområdet.
- Utøve politisk saksbehandling på en profesjonell måte, som grunnlag for politiske beslutninger slik at politikerne er godt rustet til å løse regionens utfordringer.

Driftsbudsjett

Utgangspunktet for sektorområdets økonomiske driftsramme er lønns- og prisnivå for 2019. Lønns- og prisvekst for 2020 er i budsjettforslaget lagt på konsernnivå og vil fordeles på sektorene i 2020. I driftsbudsjettet er det satt av penger til prioriterte aktiviteter og tiltak som er omtalt for sektoren.

Per i dag er det ikke ført personalkostnader som gjelder ansatte fra Statens vegvesen i seksjonene drift og vedlikehold, forvaltning, utbygging og sektorutvikling direkte i budsjettet da disse er forutsatt finansiert fra vår andel av lønnsmidler ved overtakelsen av Sams.

Utbygging er i overenstemmelse med forutsetningen om finansieringen av overtakelsen av Sams, tenkt finansiert ved bruk av investeringsmidler.

Konsekvensene og detaljert prioritering av dette budsjettet vil gjøres etter at tilleggsproposisjonen blir fremlagt i november.

Det er en utfordring at inngåtte driftskontrakter av Sams innebærer en prisøkning som er vesentlig. Prosjektleder vil vurdere å iverksette tiltak for å begrense konsekvensene av dette. Denne situasjonen bekreftes også av andre fylkeskommuner.

”Hovedprioriteringen for fylkeskommunen er å sikre forutsigbar og trygg fremkommelighet for innbyggere og næringsliv på veiene, og som kollektivreisende i den nye regionen.

Tabell 19: Driftsbudsjett for sektorområdet – fordeling per ansvarsområde

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	Budsjett 2020	2021	2022	2023
Samferdselsdirektør	2 266	2 266	2 266	2 266
Strategi og utvikling	53 702	53 702	53 702	53 702
Drift og vedlikehold	482 375	482 375	482 375	482 375
Kollektiv og mobilitet	615 786	615 786	615 786	615 786
Forvaltning	7 000	7 000	7 000	7 000
Utbygging	0	0	0	0
Sektorutvikling	4 371	4 371	4 371	4 371
Sum	1 165 500	1 165 500	1 165 500	1 165 500

Investeringsbudsjett

Investeringsbudsjett for samferdsel, miljø og mobilitet utgjør tilsammen 1,6 milliarder kroner for årene 2020–2023. Prosjekter over 51 millioner kroner er spesifisert og omtalt særskilt. I tillegg er det satt av en årlig budsjettramme til å avslutte pågående prosjekter og mindre investeringstiltak. Fylkeskommunen har en forpliktelse i Bypakke Grenland på minimum 53 millioner kroner årlig. Investeringer ut over denne summen finansieres av bompenger. Det er satt av 10 millioner kroner årlig til utskifting av maskiner og utstyr innenfor samferdselsområdet.

Investeringsprosjekter

Fv. 275 Dølebakken/Linglemveien (gang-/sykkelvei)
Prosjektets fremdrift fase 1 går i henhold til planen og er forventet ferdigstilt i 2019.

Prosjektering av fase 2 i gang-/sykkelveisatsningen i Dølebakken pågår og forventes ferdig i 2019. Stort omfang av grunnerverv på strekningen medfører forsinket byggestart til 2020 og forventet ferdigstillelse er 2021. Prosjektenes totale rammer er 105,5 millioner kroner hvorav 90,9 millioner kroner er innarbeidet i økonomiplanperioden. Prosjektet er eksternt finansiert med 39,4 millioner kroner.

Tabell 20: Investeringsbudsjett for sektorområdet

Beløp i 1000	Ekstern finansiering	Budsjett 2020	Økonomiplan			Sum
Investeringsprosjekter			2021	2022	2023	2020–2023
Fylkesveier utenom Bypakka						
Fv. 275 Dølebakken - Linglemveien og fv. 251 Ling. kryss	-39 400	50 900	25 000	15 000	0	90 900
Fv. 301 Grevle - Skårabkn og Berg - Søndersrød	-19 398	46 200	33 000	0	0	79 200
Fv. 313 Sande Klokkerjordet	-60 700	100 000	34 200	0	0	134 200
Fv. 359 Kaste - Stoadalen	0	7 000	60 000	100 000	2 300	169 300
Fv. 359 Åse bru	0	2 000	15 000	36 000	0	53 000
Fv. 900 Holmestrand sentrum	-96 592	78 092	40 000	24 800	0	142 892
Tiltak sideveinett Rugtvedt- Dørdal (tidl.E18)	-75 000	5 000	70 000	0	0	75 000
Årlig investering fylkesvei	0	128 098	82 100	79 700	244 700	534 598
Sum Fylkesveier utenom Bypakka	-291 090	417 290	359 300	255 500	247 000	1 279 090
Bypakke Grenland fase 1						
Bypakke Grenland fase 1	-71 000	124 000	53 000	53 000	53 000	283 000
Sum Bypakke Grenland fase 1	-71 000	124 000	53 000	53 000	53 000	283 000
Investering utstyr samferdsel						
Investering utstyr samferdsel	0	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Sum Investering utstyr samferdsel	0	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Sum investeringsprosjekter	-362 090	551 290	422 300	318 500	310 000	1 602 090

Fv. 301 Grevle-Skårabakken og Berg-Søndersrød (gang-/sykkelvei)

Prosjektet er planlagt gjennomført i perioden 2019–2021. Totalrammen er 90 millioner kroner hvorav 79,2 millioner kroner gjennomføres i økonomiplanperioden. Prosjektet er eksternt finansiert med 19,4 millioner kroner.

Reguleringsplan er vedtatt av Larvik kommune i februar 2019 og prosjektering pågår. Totalentreprise utlyses primo 2020. Parsellen Jarehagen-Grevle som privat utbygger er ansvarlig for, skal innlemmes i prosjektet.

Fv. 313 Klokkejordet i Sande

Prosjektet med omlegging av fv. 313 ved Klokkejordet i Sande kommune er del av en områdeplan i Sande. Sande kommune har gjennomført prosjektering av tiltaket. Kostnadsberegningen av prosjektet er 134,2 millioner kroner, hvorav 60,7 millioner kroner er ekstern finansiering og salg av veigrunn. Spleiselagsavtale er inngått mellom partene der avtale om finansiering inngår. Sande kommune har påtatt seg ansvar for eventuelle kostnadsoverskridelser.

Gjennomføring av grunnerverv og utlysning av entreprise er planlagt gjennomført i løpet av høst 2019. Planlagt oppstart av anlegg er primo 2020 med ferdigstillelse våren 2021.

Fv. 359 Kaste–Stoadalen

Prosjektet har godkjent reguleringsplan og er tenkt gjennomført som en totalentreprise med en totalkostnad på 306 millioner kroner (2019-kroner) hvor 174 millioner kroner er fylkeskommunens bidrag. Usikkerheten i forhold til kostnader er +/- 10 prosent. Grunnerverv er ikke gjennomført.

Bompengesaken har vært behandlet i Nome kommune og Telemark fylkesting (4. juni 2019). Den ble vedtatt med 2 bomplasseringer, henholdsvis på ny Lannaveg og eksisterende Lannaveg. Etter fylkestingets behandling har

regjeringen bestemt at det ikke skal settes opp bommer på sideveinettet. Statens vegvesen har derfor utarbeidet et forslag til finansiering basert på at det settes opp en bom og med reviderte trafikkanalyser. Dette arbeidet er til kvalitetssikring i Vegdirektoratet. Det er derfor nødvendig med en fornyet behandling i Nome kommune og i fylkeskommunen når denne kvalitetssikringen er gjennomført.

Det arbeides for å få gjennomført ny behandling av saken i løpet av 2019. Deretter må saken behandles i Stortinget. Med forbehold om Stortingets behandling kan anleggsstart begynne i 2021 med ferdigstillelse i 2023. Det er budsjettert med 7 millioner kroner i 2020 til grunnerverv og nødvendig planlegging.

Fv. 359 Åse bru

Prosjektet omfatter bygging av ny bru som erstatning for eksisterende bru. Brua har i dag nedsatt tillatt aksellast på grunn av svakheter i konstruksjonen. Dersom konstruksjonen bryter sammen, må trafikken mellom Lunde og Bø gå via riksvei 36 som innebærer en lang omkjøring.

Prosjektet har en økonomisk ramme på 53 millioner kroner med en usikkerhet på +/- 25 prosent. Prosjektet er klart for prosjektering. Det er budsjettert med 2 millioner kroner til prosjektering i 2020.

Forventet byggestart vil sannsynligvis være våren 2022 med en byggetid på 2 år.

Fv. 900 Holmestrand sentrum

Hensikten med ny fylkesvei 900 langs det nedlagte jernbanesporet er å flytte trafikk bort fra Langgata i Holmestrand for blant annet å oppnå bedre trafiksikkerhet og framkommelighet i sentrum.

I planperioden er det budsjettert med 142,3 millioner kroner og ekstern finansiering på 96,6 millioner kroner.

Foto: Tor Arvid Gundersen

Prosjektering pågår og konkurransegrunnlag forventes ferdig våren 2020. Byggestart skal etter planen skje høsten 2020.

I juni 2019 la Statens vegvesen fram et revidert kostnadsanslag som viser en totalkostnad på 250 millioner kroner, inkludert usikkerhet. Økningen skyldes økt omfang for stabilisering av grunn og støyttiltak. Dette er langt mer enn rammen i økonomiplanen legger til grunn.

Det foretas en kvalitetssikring av ny kostnadsberegning ved en tredjeparts vurdering. Vurderingen forventes ferdig våren 2020. Fylkesrådmannen vil komme tilbake til videre framdrift og finansiering i løpet av våren 2020.

Tiltak sideveinett Rugtvedt–Dørdal (tidligere E18)

I forbindelse med at ny E18 på strekningen Rugtvedt–Dørdal blir bygget, er det satt av 75 millioner kroner til tiltak på nåværende E18. Disse midlene er en del av Nye Veiers portefølje og de er overført Telemark fylkeskommune som skal gjennomføre trafiksikkerhetstiltak på eksisterende E18. Tiltakene er ikke planlagt, men vil bestå av tiltak for å bedre trafiksikkerheten, hovedsakelig gang/sykkelvei og eventuelt punktvis trafiksikkerhetsutbedringer. Først må tiltakene bestemmes, deretter må de planlegges i henhold til plan- og bygningsloven (reguleringsplaner). Planleggingen vil starte i 2020. Anleggsstart er usikker, men noe vil kunne gjennomføres i 2020. På de tiltakene hvor det er nødvendig med reguleringsplaner, vil anleggsstart sannsynligvis bli tidligst i 2021.

Årlig investering fylkesvei

Prosjektleder har i første omgang prioritert de prosjektene som er bundet av avtaler eller er igangsatt. Veiprojektene som er omtalt er de største av disse.

I tillegg er det en lang rekke mindre prosjekter som skal dekkes innenfor budsjetttrammens årlige investeringer. Behovet for investeringer på fylkesveier er stort, og det må gjøres harde prioriteringer. Prosjektleder vil komme tilbake til

hvordan denne rammen skal fordeles og hvilke prosjekter som skal prioriteres.

Bypakke Grenland fase 1

I Bypakke Grenlands handlingsprogram er det satt av midler til 13 fylkesveiprojekter i 2020. Samlet ramme for alle prosjektene i 2020 er 124 millioner kroner. Den fylkeskommunale egenandelen ligger fast på 53 millioner kroner per år. Investeringer ut over denne rammen finansieres av bompenger. De tre største gjennomføringsprosjektene i 2020 er:

- Fv. 356 Linaaesgate–Raschebakken «Grønn lenke» består av kollektiv, sykkel og byromstiltak. Prosjektets totalramme er på 157 millioner kroner. Budsjett i 2020 er 50 millioner kroner. Det er definert +/- 40 prosent usikkerhet i totalprosjektet. Prosjektet består av fem delprosjekter fra Linaaesgate til Raschebakken. I 2020 skal delprosjekt PP-kryss og kryss Moldhaugvegen gjennomføres. Usikkerhet i dette delprosjektet er +/- 10 prosent. En av utfordringene i totalprosjektet er å sikre at det er tilstrekkelig med midler til alle delprosjekter slik at helheten langs strekningen blir god.
- Fv. 43 Fortau Gulsetvegen. Prosjektets totale ramme er på 46 millioner kroner. Budsjett i 2020 er 22,5 millioner kroner. Det er definert +/- 10 prosent usikkerhet i prosjektet.
- Fv. 32 Vallemyrvegen–Ullinvegen (Enger), nytt kryss. Prosjektets totale ramme er på 73 millioner kroner. Bypakkas andel av dette er 32 millioner kroner. Resterende beløp forventes finansiert av andre aktører. Budsjett i 2020 er 10 millioner kroner. Det er definert +/- 40 prosent usikkerhet i prosjektet. Prosjektet kan ikke iverksettes før usikkerheten er +/- 10 prosent.

Investering utstyr samferdsel

Det er budsjettert med en årlig investeringsramme på 10 millioner kroner til mindre investeringer i utstyr, maskiner og biler knyttet til drift og vedlikehold av fylkesveier.

Andre viktige prosjekter

Fv. 35 Ås – Linnestad (gang-/sykkelvei)

Gang- og sykkelvei prosjektet på fv. 35 Ås–Linnestad ble vedtatt i forbindelse med at fv. 35 Bispeveien er definert som beredskapsvei til E18. Prosjektet er kostnadsberegnet til 54 millioner kroner. Entreprisen samkjøres med ny rundkjøring ved Åskollen. Forventet oppstart av anlegg er i 2020 med ferdigstilling i 2021.

Fv. 911 Presterødbakken i Tønsberg

Ny trafikkløsning for fv. 311 Presterød ble i 2016 tatt ut av Bypakke Tønsbergregionen for å gjennomføres som eget prosjekt finansiert ved bompenger og momskompensasjon. Tiltakene går ut på at Presterødbakken utvides, det bygges nytt Presterødkryss og ny gang- og sykkelvei mellom krysset og Olsrød. Anlegget pågår og skal etter planen ferdigstilles i mai 2021.

Prosjektet er innarbeidet i Vestfold fylkeskommunes budsjett- og økonomiplan 2019–2022 med 222 millioner kroner. Etter gjennomført anbudskonkurranse er forventet sluttsum økt til 265 millioner kroner. Sluttsummen kan bli enda høyere grunnet usikkerhet knyttet til kostnader for støytillat. Kostnadsøkninger inntil 10 % dekkes av økte takster eller økt innkrevingstid. Ut over det skal kostnadsøkninger dekkes av Tønsberg kommune.

Bypakke Tønsbergregionen – Ny fastlandsforbindelse fra Nøtterøy og Tjøme

Størstedelen av budsjettet for 2020 er satt av til regulering av ny fastlandsforbindelse fra Nøtterøy og Tjøme med bro fra Ramberg til Smørberg. Det ble fattet kommunedelplanvedtak i Færder og Tønsberg i mars, og arbeidet med regulering er nå i full gang. Formelt varsel av oppstart er utsatt på grunn av ønske om avklaringer knyttet til Hogsnesbakken og størrelse på planområdet som skal varsles. Denne avklaringen ventes tidlig i 2020.

Som tidligere varslet, er det ikke tilstrekkelig med midler igjen av de forskutterte planmidlene for å fullføre planleggingen av ny fastlandsforbindelse. En ny forskutteringssak ble antydnet høsten 2019, men denne saken vil i stedet legges fram tidlig 2020. Etter lokalvalget i 2019 er det mulig at det skal gjennomføres utredninger av ytterligere alternativ, noe som også kan påvirke budsjett for 2020, samt sak om ny forskuttering. Hva som skal utredes og omfang og nivå på dette må avklares av de nye folkevalgte organene.

I syvårsperioden fra 2012 til 2019 har gjennomføringsgraden i videregående opplæring i regionen økt fra 68 % til 78 %. Det er en hovedmålsetting at denne positive utvikling skal fortsette.

Foto: Marita Nilsen

Opplæring og folkehelse

Rundt 2000 lærere i Vestfold og Telemark skal gjennomføre ca. én million undervisningstimer i 2020. Fylkeskommunen skal gi opplæring til ca. 20 000 ungdommer og 1500 voksne som kvalifiserer dem til videre studier eller arbeidsliv. Fylkeskommunen skal i 2020 fordele ca. 10 millioner kroner til program for folkehelsearbeid i kommunene, samt 3 millioner kroner til et prosjekt om forebygging av vold og overgrep. I 2018 hadde 72 % av innbyggerne i regionen over 16 år minimum fullført videregående opplæring, mens 27 % har høyere utdanning (SSB 2018). I syvårsperioden fra 2012 til 2019 har gjennomføringsgraden i videregående opplæring i regionen økt fra 68 % til 78 %. Det er en hovedmålsetting at denne positive utvikling skal fortsette. Helt konkret innebærer ett prosentpoeng fortsatt vekst at ytterligere ca. 60 elever i ett årskull kan fullføre med bestått sluttkompetanse. Dette tilsvarer to fulle skoleklasser. Skoleåret 2018/2019 kontaktet oppfølgingstjenesten 3157

ungdommer i Vestfold og Telemark, hvorav 1485 personer viste seg å være i målgruppen ungdom som har rett til videregående opplæring, men som verken er i opplæring eller arbeid. I 2017 bestod 2025 lærlinger fag- og svenneprøven i Vestfold og Telemark. Hvert år har regionen ca. 1800 nye søkere til læreplass, men ca. 350 av disse har ikke fått læreplass innen utgangen av august. Fylkeskommunen samarbeider med mer enn 2000 lærebedrifter og virksomheter i over 100 bransjer for å levere kompetent arbeidskraft i regionen.

Innenfor opplæring og folkehelse er fylkeskommunens viktigste bidrag til regional utvikling å øke andelen som gjennomfører videregående opplæring, sikre at elever og lærlinger får økt læringsutbytte og økt opplevelse av livsmestring. Fylkeskommunen skal være en pådriver for kunnskapsbasert folkehelsearbeid i regionen og fylkets 21 videregående skoler skal utvikles til å bli helsefremmende skoler.

Tabell 21: Økonomisk ramme for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Netto driftsutgifter	2 552 000	2 552 000	2 552 000	2 552 000
Sum investeringsprosjekter	8 900	8 900	8 900	9 300

Ambisjoner

Fellesnemda har vedtatt at økt læringsutbytte, økt gjennomføring med planlagt kompetanse og økt livsmestring skal være sektorens overordnede mål. En overordnet ambisjon er at alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med planlagt kompetanse som kan brukes for videre studier eller i arbeidslivet.

Det er en ambisjon å utvikle helsefremmende skoler og videreutvikle det brede folkehelsearbeidet i regionen. Fylkeskommunen skal gjennomføre tiltak som fremmer god fysisk og psykisk helse for hele befolkningen. Særsilt skal organiseringen av folkehelse sammen med opplæring medvirke til at ungdoms opplevelse av egen livsmestring skal heves, og det skal jobbes med å utvikle målbare indikatorer for dette.

Foto: Stina Glømmi

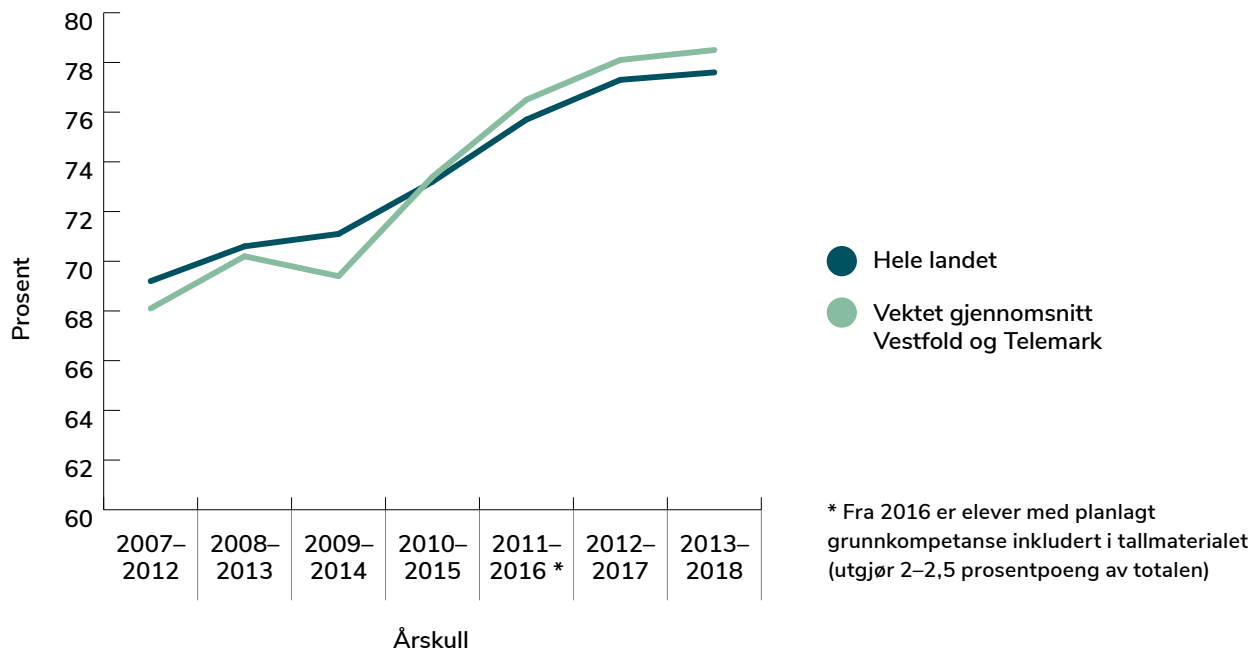
FNs bærekraftsmål 4 God utdanning fremhever blant annet behovet for å sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig videregående opplæring og at antall unge og voksne med kompetanse som er relevant for sysselsetting, anstendig arbeid og entreprenørskap skal betydelig økes (delmål 4.1 og 4.4). Fylkeskommunen skal sammen med kommunene, lærebedriftene, høyere utdanning og arbeidslivet utvikle gode overganger fra grunnskole til videregående skole og til høgskole eller arbeidsliv.

Under FNs bærekraftsmål 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst, fremheves det at andelen unge som verken er i arbeid eller under utdanning eller opplæring skal betydelig reduseres (delmål 8.6). Fylkeskommunen skal ha full oversikt over ungdom utenfor opplæring og arbeid, og tilby kompetansefremmende tiltak som bidrar til at de kommer raskt og mer forberedt tilbake til opplæring eller arbeid. Utenforskap skal forebygges ved blant annet å skape gode og inkluderende opplæringsarenaer. På trygge arenaer skal fylkeskommunen gi flest mulig av ungdommene i målgruppen tro på mulighetene for egen læring.

FNs bærekraftsmål 16 Fred og rettferdighet løfter blant annet fram at det må oppnås en betydelig reduksjon i alle former for vold og overgrep og sikre inkluderende og medbestemmende beslutningsprosesser på alle nivå (delmål 16.1 og 16.7). Som en del av den nasjonale satsingen Program for folkehelsearbeid, skal den nye satsingen Sammen mot utvikle nye tiltak for å forebygge vold og overgrep mot barn og unge. Vestfold og Telemark fylkeskommune ble i 2019 valgt ut som eneste fylket i landet til å få 9 millioner kroner, fordelt over tre år, til å forebygge vold og overgrep. Videre er folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling de tre tverrfaglige temaene i de nye læreplanene i den norske skolen som innføres fra 2020. Dette samsvarer godt med ambisjonene i Vestfold og Telemark.

Figur 13: Gjennomføring 5 år etter oppstart i videregående skole

Kilde: SSB

Sektorområdet

Opplæring og folkehelse omfatter opplæring i skole og arbeidsliv, oppfølging av fylkeskommunens ansvar etter folkehelseloven, karriereveiledning, oppfølgingstjenesten, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), voksenopplæring, pedagogisk støtte, samt utdanningstilbud til barn og unge som er i institusjoner. Sektorområdet har også ansvaret for en folkehøgskole. I tillegg til ordinær videregående opplæring, legger sektoren også til rette for gjennomføring av privatisteksamener og formidler ungdom til opplæringskontrakter. Ansvar for folkehelse er organisert i en egen seksjon for folkehelse og livsmestring.

Skolene og andre opplæringsarenaer

De videregående skolene i Vestfold og Telemark fylkeskommune skal bidra til økt læringsutbytte og økt gjennomføring med planlagt kompetanse. Alle

elever skal oppleve mestring og utfordringer. De skal møte en elevsentrert skole som har høy kvalitet og gir den enkelte og samfunnet nødvendige forutsetninger for fremtidig velferd, verdiskaping og en bærekraftig utvikling. Skolene skal følge opp prinsippet om likeverdig og tilpasset opplæring for alle i en inkluderende skole.

Skolene skal bidra til å sikre tilgang på relevant kompetanse som møter etterspørselen i det regionale arbeidsmarkedet. Skolene skal sammen med fylkeskommunens øvrige ressurser videreutvikle det tette samarbeidet med arbeids- og næringsliv. Satsingen på yrkesfag skal styrkes ytterligere.

Fylkeskommunen skal arbeide aktiv for å skape helsefremmende skoler, styrke elevens opplevelse av mestring og legge til rette for ungdomsmedvirkning. Skolen er samfunnets viktigste folkehelseinstitusjon. God opplæring er god folkehelse. God folkehelse gir god opplæring.

I løpet av 2020 innføres det nasjonale skoleadministrative verktøyet Visma In School. Bamble videregående skole er nasjonal pilot for systemet, og har allerede satt systemet i drift innværende skoleår. Systemet skal bidra til mer tid til pedagogisk arbeid, og at mindre tid må brukes til administrasjon. Visma In School vil også gi digital tilgang for foresatte og dermed styrke samhandlingen med elevenes foresatte.

Inntak, eksamen og voksenopplæring

Gjennom arbeidet med inntak skal seksjon for inntak, eksamen og voksenopplæring legge til rette for måloppnåelse knyttet til fullført og bestått. Seksjonen skal bidra til en robust skolestruktur i det nye fylket, og skal sikre en fordeling mellom yrkes- og studieforberedende programmer som ivaretar samfunnets behov for kompetanse. Seksjonen skal bidra til organisering og utvikling av lokalt gitt eksamen, gjennomføring av eksamener for privatister og gjennomføring av de praktiske fagprøvene.

Et viktig prinsipp i norsk utdanningspolitikk er livslang læring. Det bidrar både til å øke individets livskvalitet, gi større verdiskaping til samfunnet og øker fleksibiliteten i arbeidslivet. Fylkeskommunen skal utvikle et voksenopplæringstilbud som støtter opp under dette prinsippet. Det er et mål å få til bedre samhandling med kommunene gjennom avtale med en eller flere kommuner innenfor voksenopplæringen (kombinasjonsklasser for voksne).

Fag- og yrkesopplæring

Lærlingeordningen er en viktig rekrutteringskanal for faglært arbeidskraft i regionen. Vestfold og Telemark hadde i skoleåret 2018/2019 1678 godkjente lærebedrifter. I 2017 besto 2025 lærlinger fag- og svenneprøven i Vestfold og Telemark. Overgangen fra Vg2 på yrkesfaglige

utdanningsprogram til opplæring i bedrift er en av de mest kritiske med tanke på økt gjennomføring, og dette vil være et prioritert innsatsområde i årene fremover.

Seksjonen skal bidra til at fylkeskommunen, partene i arbeidslivet, opplæringskontorene og lærebedriftene samarbeider for å sikre læreplass til elevene og lærlinger til bedriftene. Vestfold og Telemark fylkeskommune skal sikre at alle med grunnlag får læreplass.

Pedagogisk støtte og utvikling

Seksjonen skal bidra til resultatoppfølging, pedagogisk støtte til skolene og utviklingsprosjekter som støtter opp under sektorens mål. I tillegg har seksjonen ansvar for internasjonalisering, karriereveiledning og å følge opp minoritetsspråklige elever. Seksjonen vil ta ansvar for kompetanseutvikling som følger opp kravene i fagfornyelsen og som støtter opp under sektorens mål og ambisjoner.

Seksjonen skal være en sentral bidragsyter og støttespiller i den pedagogiske støtten og utviklingen av skolene. Seksjonen vil ha strategisk ansvar for oppfølging av profesjonsutviklingen i sektoren særlig innenfor områdene matematikk og grunnleggende ferdigheter.

Seksjonen har også ansvar for lederutvikling i samarbeid med seksjon for sektorutvikling og sektorområdet HR, mestring og utvikling.

Sektorutvikling

Seksjonen skal støtte sektorområdets interne arbeid, og støtte skolene i utvikling av felles praksis på områder som ledelse, administrasjon og økonomi i det nye fylket. Fylkeskommunen skal innføre den vedtatte budsjettfordelingsmodellen ut mot skolene, og sikre oppfølgingen av

politiske vedtak. I tillegg skal seksjonen utvikle et kunnskapsgrunnlag gjennom tall, statistikk og analyse som vil danne grunnlag for prioriteringer i skolene, for sektoren og for fylkeskommunen.

Seksjonen vil være sektorens sentrale miljø for utvikling av systematisk samhandling på tvers av sektorområdene i fylkeskommunen.

Seksjonen vil særlig følge opp og bidra til innføringen av Visma In School. Dette gjelder både innføringen av systemet på skolene, utvikling av felles praksis rundt verktøyet samt å hente ut gevinster som følger av systemet.

Folkehelse og livsmestring

I vår tid handler helseutfordringene om både fysiske og psykiske sykdommer og plager. Angst, depresjon og rusbrukslidelser er blant de vanligste psykiske lidelsene og bidrar til betydelig helsetap. Dette utfordringsbilde gjør at innsatsen nå rettes mot å fremme psykisk helse.

Seksjonens hovedoppgaver vil være å ivareta et kunnskapsbasert og systematisk folkehelsearbeid som kan bidra til å redusere sosiale helseforskjeller, fremme psykisk og fysisk helse og forebygge utenforskap. Sentrale oppgaver er å understøtte kommunens folkehelsearbeid og være en pådriver for det tverrfaglige folkehelsearbeidet blant andre aktører i fylket.

Universelle strategier – altså tiltak som når alle – er mest effektive. Skole og barnehage er arenaer der man når nær sagt alle uavhengig av sosial og kulturell bakgrunn. Seksjonen skal bidra til å utvikle helsefremmende skoler, og sikre at skolen utnyttes best mulig som arena for utvikling av god folkehelse.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

PP-tjenesten skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndige vurderinger der loven krever det. Tjenesten skal også bistå skolene i arbeidet med kompetanseutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. PP-tjenesten skal ha fokus på systemrettede tiltak for utvikling av en inkluderende skole med henblikk på ulike behov for tilrettelegging.

PP-tjenesten er en uavhengig tjeneste som skal utrede og tilrå spesialundervisning for elever som ikke får tilfredsstillende opplæring gjennom skolens tilpassete opplæring. Den sakkyndige vurderingen er styrende for hvordan skolene skal organisere og utføre spesialundervisningen.

Seksjonen skal bidra til at våre videregående skoler får økt kompetanse med å tilrettelegge opplæringen, slik at flere elever opplever livsmestring, hindrer utenforskap og gjennomfører videregående opplæring.

Oppfølgingstjenesten (OT)

Seksjonen skal ha oversikt over og tilby veiledning, oppfølging og kompetansefremmende tilbud til ungdom som er utenfor opplæring og arbeid. Målgruppen består av ungdom mellom 15–21 år som ikke har søkt, har takket nei, eller har avbrutt videregående opplæring. Målet er å få ungdommene tilbake til opplæring i skole/bedrift, eller i arbeid.

Seksjonen skal bidra i det frafallsforebyggende arbeidet med elever og lærlinger, og støtte opp om skolens og opplæringskontorenes arbeid rettet mot elevenes og lærlingenes motivasjon og mestring. Seksjonen har et koordinerende ansvar og skal samarbeide med skolene, fag og yrkesopplæring, bedrifter, statlige og kommunale tjenester for å øke andelen tilbake til opplæring. Tiltak og prosjekter som har vist gode resultater skal prioriteres og ha

fokus på kvalitet og utvikling, slik at vi i størst mulig grad kan forebygge fremtidig utenforskap.

Telemark fylkeskommune etablerte høsten 2018 Talenhuset i Skien i samarbeid med NAV Skien. Ansatte i Talenhuset er tilsatt i henholdsvis fylkeskommunen og NAV Skien, som i vid forstand veileder og aktiviserer ungdom utenfor opplæring og arbeid og/eller i ulike alternative opplæringstilbud.

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

Gjennom opplæringsløpet må barn og unge i Vestfold og Telemark gjennom mange overganger og erfare mange skifter fra barnehage, grunnskole, videregående skole, høyere utdanning til arbeidsliv. Tidlig innsats og et helhetlig og sammenhengende opplæringsløp, der kommunene, fylkeskommunen, lærebedriftene, høyere utdanning og arbeidslivet jobber sammen om god kvalitet i opplæringen og sikrer gode overganger, er avgjørende. Fylkeskommunen skal sammen med andre aktører forbedre overgangene mellom skoleslagene og mellom videregående opplæring og studier eller arbeid.

Fylkeskommunen har en krevende skolestruktur sett i sammenheng med tilbudsstruktur og dimensjonering. Regionale hensyn gir en mer kostbar drift, og gjør det krevende å etablere robuste tilbud og fagmiljøer.

Alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med planlagt kompetanse som kan brukes for videre studier eller i arbeidslivet. Gjennomføringen innenfor yrkesfaglige studieprogram skal særlig styrkes. Alle elever skal ha økt læringsutbytte.

Satsingsområdene i videregående opplæring skal være:

- Profesjonsutvikling
- Matematikk
- Grunnleggende ferdigheter
- Det 4-årige yrkesfagløpet
- Digital kompetanse
- Livsmestring

Fylkeskommunen skal innføre det nasjonale skoleadministrative verktøyet Visma In School og følge opp innføringen av fagfornyelsen. Folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling skal være tverrfaglige temaer i opplæringen.

Det er potensielt store gevinster å hente ut i tettere samarbeid med kommunene, særlig når det gjelder overføring av nødvendig elevinformasjon, god rådgivningstjeneste og samarbeid rundt ungdom som er utenfor utdanning og arbeid. Flere skoler har krevende arbeidsoppgaver knyttet til et lite antall elever med stort tilretteleggingsbehov (sykdom, habilitering og/eller atferd). Dette er oppgaver som ikke er hjemlet i opplæringsloven. Fylkeskommunen søker avklaringer mot kommunene rundt disse spørsmålene. Nasjonale myndigheter er utfordret på å tydeliggjøre ansvarsforhold og regelverk på dette området.

Samhandling er særlig viktig på området livsmestring. Det er en økende andel ungdommer med store og komplekse helseutfordringer både psykisk og fysisk. Dårlige levekår, vanskelige familieforhold og høyt skolefravær i grunnskolen gjør at ungdommer faller ut av videregående opplæring og får en lang vei tilbake til opplæring. Det er viktig at fylkeskommunen får til et godt samarbeid med kommunene for å forbedre elevenes grunnleggende ferdigheter, mestring og psykiske helse. Fylkeskommunen skal bidra til at elever og lærlinger opplever økt livsmestring. Dette skal være sektorens overordnede mål.

Fylkeskommunen vil utvikle helsefremmende skoler og utvikle det brede folkehelsearbeidet i regionen. Fylkeskommunen skal utjevne sosioøkonomisk ulikhet og hindre at dårlige levekår går i arv.

I driftsbudsjettet er det satt av penger til prioriterte aktiviteter og tiltak som er omtalt for sektoren.

Investeringsbudsjett

Investeringsbudsjettet fordeles til skolene etter en prioritering. Mindre ombygging, tilpasning av arealer og utskifting av utstyr omfattes av dette budsjettet. Ny tilbudsstruktur for de yrkesfaglige utdanningsprogrammene krever utskifting av utstyr på en del skoler, og vil prioriteres i 2020.

Tabell 22: Driftsbudsjett for sektorområdet – fordeling per ansvarsområde

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Direktør for opplæring og folkehelse	3 030	3 030	3 030	3 030
Sektorutvikling	97 164	97 164	97 164	97 164
Folkehelse og livsmestring	20 055	20 055	20 055	20 055
Inntak, eksamen og voksenopplæring	73 098	73 098	73 098	73 098
Fag- og yrkesopplæring	343 271	343 271	343 271	343 271
Pedagogisk støtte og utvikling	88 212	88 212	88 212	88 212
Pedagogisk psykologisk tjeneste	33 027	33 027	33 027	33 027
Oppfølgningstjenesten og talenhus	34 229	34 229	34 229	34 229
Videregående skoler og folkehøyskole	1 859 914	1 859 914	1 859 914	1 859 914
Sum	2 552 000	2 552 000	2 552 000	2 552 000

Tabell 23: Investeringsbudsjett for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan			Sum 2020–2023
		2021	2022	2023	
Investeringsprosjekter					
Utstyr skole					
Utstyr skole	8 900	8 900	8 900	9 300	36 000
Sum Utstyr skole	8 900	8 900	8 900	9 300	36 000
Sum investeringsprosjekter	8 900	8 900	8 900	9 300	36 000

Sammen med kommunene, privat næringsliv og frivillig sektor skal det bygges en regional identitet som stimulerer til økt samhandling på tvers av fag og geografiske grenser

Foto: Lars Opstad

Kultur, regional identitet, idrett og frivillighet

Vestfold og Telemark fylkeskommune skal i 2020 arrangere 2800 forestillinger for 65 000 elever i regi av Den kulturelle skolesekken. Fylkeskommunen skal i 2020 fordele ca. 126 millioner kroner i spillemidler til ulike prosjekter. I løpet av 2020 vil det bli bygget og rehabilitert 290 idrettsanlegg og 9 kulturbygg i regionen til en verdi av om lag 2 milliarder kroner. I 2018 ble det registrert 1,74 millioner besøk og rundt 2 millioner utlån fra folkebibliotekene i Vestfold og Telemark. Det forventes 7000 besøkende til arrangementet Litteraturuke i Vestfold og Telemark. Fylkeskommunen skal organisere plukking av over 20 tonn stillehavsøsters langs den 986 kilometer lange kystlinjen i Vestfold og Telemark. Fylkeskommunen viser vei internasjonalt for økt bruk av inngrepsfrie metoder i kartlegging av kulturminner, og har til nå innhentet geofysiske data fra 15 kvadratkilometer i regionen. Det er 1061 fredete bygninger og 11 491 registrerte arkeologiske kulturminner i Vestfold og Telemark. Vestfold og Telemark har

med 140 middelalderbygninger i tre det høyeste antallet av alle fylker i landet. I 2018 behandlet fylkeskommunen 2478 byggesaker og 668 kommune- og reguleringsplaner, hvorav det kun ble reist innsigelser til 9 av disse planene.

Kultur er viktig for folks helse og trivsel, og skal berike, inspirere og provosere gjennom opplevelser av livsutfoldelse, mening og fellesskap. Fylkeskommunen skal være den viktigste regionale tilretteleggeren for kunnskapsutvikling, regionale initiativ og dokumentering av virkemiddelbruk over tid. Sammen med kommunene, privat næringsliv og frivillig sektor skal det bygges en regional identitet som stimulerer til økt samhandling på tvers av fag og geografiske grenser. Fylkeskommunen som en sterk regional samfunnsutvikler innenfor kultur, regional identitet, idrett og frivillighet muliggjør at både lokale, regionale og nasjonale økonomiske virkemidler utløses og resulterer i økt samfunnsnytte samt økte synergieffekter for alle innbyggere i regionen.

Tabell 24: Økonomisk ramme for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Netto driftsutgifter	178 000	178 000	178 000	178 000
Sum investeringsprosjekter	0	0	0	0

Ambisjoner

Kultur har ringvirkninger for samfunnet som helhet. Et rikt og variert organisasjonsliv er et vilkår for et velfungerende demokrati hvor aktivitetsgleden er en ytring med samfunnsbyggende kraft. Fylkeskommunen skal være en aktiv og samskapende bidragsyter i å bygge tilhørighet, motvirke utenforskap og fremme demokrati i regionen. God og tilrettelagt tilgang til aktiviteter, anlegg, arenaer og områder kan bidra til sosial utjevning, og påvirker positivt i et folkehelseperspektiv. Vestfold og Telemark fylkeskommune vil i årene fremover satse på en bærekraftig forvaltning av kulturarv, blant annet gjennom nye ordninger i kulturminneforvaltningen som fremmer effektive planprosesser.

FNs bærekraftsmål 4 God utdanning fokuserer blant annet på betydningen av kulturelt mangfold og kulturens bidrag til bærekraftig utvikling (delmål 4.7). Kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet gjennom både Den kulturelle skolesekken (DKS) og andre tiltak tilfører verdifulle bidrag i undervisning i demokrati og livsmestring for barn og unge. Prioritering av kunst- og kulturfag i skolen må inngå i en samlet satsing for barne- og ungdomskultur.

FNs bærekraftsmål 10 Mindre ulikhet løfter blant annet fram betydningen av å fremme inkludering uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, etnisitet, religion eller annen status (delmål 10.2). God og tilrettelagt tilgang til kulturopplevelser bidrar til sosial utjevning og hindrer utenforskap. Arenaer og møteplasser som Ung Kultur Møtes (UKM), åpne bibliotek, tilrettelegging av friluftsområder, idretts- og nærmiljøanlegg skal fremme inkludering og redusere ulikhet.

Foto: Frank Tindvik

Under FNs bærekraftsmål 11 Bærekraftige byer og samfunn fremheves blant annet behovet for å styrke innsatsen for å verne om og sikre verdens kultur- og naturarv (delmål 11.4). For å lykkes med å skape bærekraftige byer og samfunn, må fylkeskommunen ivareta og oppfordre til å gjenbruke, oppgradere og nyttiggjøre kulturminnene som en grønn ressurs. Den eksisterende bygningsmassen har allerede avgitt et klimaavtrykk, og det er derfor god miljøpolitikk å bevare gamle bygninger og anlegg i stedet for å bygge nytt. EU-prosjektet HYPERION kartlegger klimalaster på ulike materialtyper i forskjellige klimasoner og bidrar til viktig kunnskap om klimaendringer og vern.

Sektorområdet

Sektorområdet kultur, regional identitet, idrett og frivillighet består av 67,73 årsverk fordelt på 72 ansatte.

Kulturarv

Fylkeskommunen skal arbeide for å fremme en bærekraftig utvikling der historien er med inn i fremtiden. I praksis innebærer det å sørge for at de viktigste kulturminnene og kulturmiljøene i det nye fylket ivaretas og videreutvikles. Seksjon for kulturarv skal drive et målrettet utviklingsarbeid for å forbedre og effektivisere kulturminneforvaltningen, og sørge for at kunnskap om vår felles kulturarv formidles til befolkningen. Vestfold og Telemark har 140 middelalderbygninger i tre, og er det fylket med flest. Kulturarv har forvaltningsansvar for 1061 fredete bygg og anlegg, og vil ved overføring av statlige oppgaver også få ansvar for statlig fredete bygninger og fartøyvern.

Bruk av inngrepsfrie arkeologiske metoder, slik som georadar, bidrar til bærekraftig utvikling

og grønn omstilling. Å bruke georadar ivaretar jordbruks- og naturvern hensyn på en bedre og mer klimavennlig måte enn tradisjonelle arkeologiske metoder. Ingen region i Europa har hentet inn så store datamengder i forvaltningssammenheng som Vestfold og Telemark. Vikingskipet som ble påvist i Borreparken er et resultat av metodeutviklingen og datainnhenting ved bruk av georadar.

Til sammen utløste Vestfold og Telemark fylkeskommune 12,5 millioner kroner til fredete anlegg i 2019 og forhåndstilsagn om ytterligere 5,5 millioner kroner i 2020. Disse midlene går direkte til istandsetting av fredete bygg og anlegg. I tillegg videreføres en fylkeskommunal tilskuddsordning på 1 million kroner som er øremerket verneverdige bygg i privat eie. Kulturarv behandler en stor mengde planer og saker som handler om bruk av arealer. Fylkeskommunen behandlet i 2018 668 kommune- og reguleringsplaner, samt 2478 byggesaker. Det ble kun reist ni innsigelser til disse planene. Fra nasjonale myndigheter ble det i 2018 og 2019 reist syv innsigelser til kommunale planer som fylkeskommunen har godtatt.

Museene mottar fylkeskommunale midler til drift. Eierskap og grad av involvering varierer og det er påbegynt et arbeid for å få på plass en helhetlig museumsstrategi i det nye fylket. Vestfoldmuseum IKS, Telemark museum, Stiftelsen Vest-Telemark museum og Stiftelsen Norsk industriarbeidermuseum, Porselensmuseet og Evju bygdetun mottar til sammen 45 569 000 kroner fra Vestfold og Telemark fylkeskommune. Dette utgjør mer enn halvparten av budsjettområdet til kulturarv. I tillegg er det bevilget 3,6 millioner kroner til museumsrelaterte aktiviteter og investeringer fremover.

Fylkesbiblioteket

Fylkesbiblioteket skal drive et aktivt og strategisk utviklingsarbeid for å samordne, effektivisere og

styrke det kommunale bibliotekfeltet i regionen. Ved å være et kompetanse- og utviklingssenter for bibliotekene i Vestfold og Telemark, skal seksjonen bidra til at bibliotekene sikrer gode, relevante og attraktive bibliotekstjenester til innbyggerne. I tillegg skal fylkesbiblioteket lede prosjekter som bidrar til nye samdriftsløsninger, innovative nettverk og felles ressursutnyttelse.

I 2018 ble det holdt 2580 arrangementer med 62 550 besøkende på folkebibliotekene i Vestfold og Telemark. Gjennom lesekampanjen sommerles, no deltok 11 560 barn fra 1.–7. klasse. Dette utgjør 33,6 % av aktuell målgruppe. Vestfold og Telemark har i dag 14 Meråpne bibliotek (biblioteker med ubetjent åpningstid i tillegg til betjent åpningstid). Fylkesbiblioteket koordinerer og tilrettelegger i tillegg arbeidet med å gjøre Vestfold og Telemark til landets beste frifylke for forfulgte forfattere.

Kultur, idrett og friluftsliv

Kultur, idrett og friluftsliv arbeider for å gi alle mulighet til å oppleve og berøres av kunst og kulturuttrykk, i tillegg til å fremme og stimulere til fysisk aktivitet og friluftsliv i regionen. Vestfold og Telemark har en stor variasjon i landskap og natur, fra turstier i nærmiljøet som skaper hverdagsfriluftsliv, til lengre turer i nasjonalparkene og fjellområdene som begge bidrar til god folkehelse.

Fylkeskommunen er en viktig støttespiller og bidragsyter for kommuner og frivillige organisasjoner, blant annet gjennom kompetanseutvikling og i arbeidet med å forvalte og utvikle statlig sikrede friluftsområder. Det arbeides systematisk med kompetanseutvikling for kommuner, kulturaktører og frivillige organisasjoner og det tildeles årlig fylkeskulturpris, kultur- og idrettsstipend på til sammen 745 000 kroner.

Fylkeskommunen yter drifts- og prosjekttilskudd til paraplyorganisasjoner og regionale ledd

innenfor kultur, idrett og friluftsliv i størrelsesorden 9,9 millioner kroner i 2020. Som et eksempel er Vestfold og Telemark idrettskrets en av mottakerne og innenfor de 645 ulike idrettslagene som er registrert i regionen, blir det nedlagt 2450 årsverk i frivillig innsats til en verdi av 1,3 milliarder kroner i løpet av 2020.

Vestfold og Telemark vil i 2020 motta og forvalte om lag 24 millioner kroner i spillemidler til 2800 forestillinger i Den Kulturelle Skolesekken i grunnskolene og de videregående skolene i det nye fylket.

Gjennom forvaltning av nasjonale og regionale tilskuddsordninger bidrar fylkeskommunen til at kunst og kultur er en synlig og betydelig utviklingskraft i regionen. Kultur, idrett og friluftsliv forvalter blant annet tilskuddsordninger rettet mot profesjonelle kunstnere på om lag 5 millioner kroner årlig.

Verdensarvkoordinator

Verdensarvkoordinator for Rjukan-Notodden Industriarv er lønnet av Riksantikvaren og er ombudsmann for verdensarvområdets fremstående universelle verdier (Outstanding Universal Values). Verdensarvkoordinator skal legge til rette for en bærekraftig utvikling, verdiskaping og formidling av verdensarvområdet i samarbeid med Verdensarvrådet. Verdensarvkoordinatoren er sekretær for verdensarvrådet, og er bindeledd mellom lokal/regional administrasjon og sentrale myndigheter. Verdensarvkoordinatoren skal bidra til god samhandling mellom alle interessenter i verdensarven lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Verdensarvkoordinatoren søker Riksantikvaren om statlige tilskuddsmidler på om lag 10 millioner kroner årlig til istandsetting av kulturminner i verdensarvområdet i tråd med forvaltningsplanen. I tillegg forvalter verdensarvkoordinatoren

Foto: Frank Tindvik

0,8 millioner fylkeskommunale kroner til verdensarvprosjekter gjennom tilskuddsordningen Merkevare UNESCO. Fylkeskommunen gir også 1 million kroner i driftstilskudd til Verdensarvsenteret.

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

Vestfold og Telemark har et potensiale i å videreutvikle og styrke kulturbasert reiseliv og turisme. Strategisk satsing på verdensarv og vikingtid er sentralt i den forbindelse. Det samme er satsingen på Telemarkskanalen og utviklingen av et

varierte kulturtilbud knyttet til grenseløse ferdsels- og kommunikasjonsforbindelser. God tilrettelegging for kunst- og kulturopplevelser, som festivaler og kunstutstillinger, er viktige bidrag for å skape økonomisk vekst i reiselivs- og turistnæringen.

For å kunne nyttiggjøre seg av regionens kultur- og naturarv til attraksjonsbygging og verdiskaping, er det nødvendig med en bærekraftig arealpolitikk som tilrettelegger for vekst og utvikling, samtidig som viktige vernehensyn ivaretas. Dette er utfordrende i byer og større tettsteder hvor arealpresset er stort. Fylkeskommunen må være i stand til å prioritere utviklingsoppgaver som bidrar til å effektivisere og forbedre drift, samt nyttiggjøring av virkemidler for å fremme en bærekraftig arealutvikling som ivaretar hensynet til regionens kultur- og naturverdier. Prøveordning

Foto: Dag Jenssen

med vederlagsfri arkeologi har gitt verdifull erfaring med å dempe konflikter i kommunalt avsatte utviklingsområder, hvor avklaring av kulturminnespørsmål har bremsset planprosesser. Fylkeskommunen vil fremme en permanent ordning hvor vederlagsfri arkeologi kommer alle kommunene i fylket til gode.

Fylkeskommunen må arbeide målrettet for å nå ut til bredden og mangfoldet i befolkningen og gjøre seg relevant for både små og store kommuner. Gjennom god samskaping med aktiv dialog, forventningsavklaring og brukermedvirkning skal det utarbeides relevante strategier. Det skal etableres tverrfaglige og spesifikke nettverk, møteplasser, partnerskap og kompetansehevende tiltak for hele sektoren. En lang rekke samarbeidspartnere forventer at det etableres forutsigbare rammevilkår, at ulike søknads- og tilskuddsprosesser samordnes, og at fylkeskommunen etablerer møteplasser for erfaringsutveksling og kompetanseheving. Vestfold og Telemark fylkeskommune må ha gode, enkle og oversiktlige digitale løsninger for å innfri forventningene.

Frivillighet er en viktig motor i samfunnsutviklingen. Deler av frivilligheten i Vestfold og Telemark har, eller er i ferd med å tilpasse seg en ny regionstruktur. Andre deler av frivilligheten vil opprettholde eksisterende organisasjonsformer. Det er viktig å respektere frivillighetens autonomi og samtidig finne fram til en revitalisert samarbeidsform som styrker denne samfunnssektoren. Dette øker fokus på inkludering, integrering og mobilisering av ytterligere frivillig samfunnsdeltakelse.

Historisk har tilskuddsordninger i Vestfold og Telemark vært innrettet ulikt. For å sikre bærekraft, kulturelt mangfold, likebehandling og inkludering i alle deler av regionen, må ordningene harmoniseres. En endring fra dagens situasjon vil påvirke enkeltaktører ved at eksisterende avtaler endres og ved at vilkår for tildeling av tilskuddsmidler forandres. Behovet for harmonisering stiller krav til at fylkeskommunen samordner intern arbeidsmetodikk samt å arbeide for å videreføre god dialog med eksterne aktører.

Driftsbudsjett

Utgangspunktet for områdets økonomiske driftsramme er lønns- og prisnivå for 2019. Lønns- og prisvekst for 2020 er i budsjettforslaget lagt på konsernnivå og vil fordeles på sektorene i 2020. I driftsbudsjettet er det satt av penger til prioriterte aktiviteter og tiltak som er omtalt for sektoren.

Seksjon kulturarv er styrket med 2 årsverk gjennom en omdisponering internt i sektoren. Dette er for å møte nye lovpålagte oppgaver overført fra staten. Videre er rammene til kulturarv styrket i 2020 og 2021 med henholdsvis 10 og 11 millioner kroner knyttet til Telemark museum og nytt museumsbygg i Brekkeparken i Skien. Vinje-senteret tildeles i 2020 1 080 000 kroner til investering i basisutsilingen og årlig driftsstøtte økes med 600 000 kroner.

I tillegg til netto sektorramme forvalter sektoren flere statlige tilskuddsordninger slik at bruttobudsjett er på 352 millioner kroner. I bruttobudsjettet ligger 174 millioner kroner knyttet til statlige tilskuddsordninger som spillemidler, statlige friluftsmidler, Riksantikvarmidler og tilskuddsordninger knyttet til Verdensarvkoordinatoren. I tillegg søker sektorområdet aktivt om prosjektmidler til blant annet friluftsliv og fylkesbiblioteket.

” En lang rekke samarbeidspartnere forventer at det etableres forutsigbare rammevilkår, at ulike søknads- og tilskuddsprosesser samordnes, og at fylkeskommunen etablerer møteplasser for erfaringsutveksling og kompetanseheving.

Tabell 25: Driftsbudsjett for sektorområdet – fordeling per ansvarsområde

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Direktør for kultur, regional identitet, idrett og frivillighet	3 483	3 483	3 483	3 483
Kulturarv	87 475	87 475	87 475	87 475
Fylkesbibliotek	14 211	14 211	14 211	14 211
Kultur, idrett og friluftsliv	71 012	71 012	71 012	71 012
Verdensarvkoordinator	1 819	1 819	1 819	1 819
Sum	178 000	178 000	178 000	178 000

Fylkeskommunens ambisjon er å yte god tannhelsetjeneste til alle innbyggerne i Vestfold og Telemark, men særlig til de som trenger det mest

Foto: Stina Glømme

Tannhelse og forebygging

Vestfold og Telemark skal i 2020 videreføre tilbudet til de nesten 120 000 pasientene som fikk tilsyn og behandling ved tannklinikkene i 2018. Tannhelsetilbudet til de som trenger det mest skal styrkes. Rundt 10 000 eldre og kronisk syke som mottar helsetjenester i hjemmet skal få tilbud om gratis tannbehandling. Ordningen med psykologstøttet tannbehandling skal utvides og kapasiteten i narkosetilbudet videreføres med en kapasitet på 400 pasienter årlig. Mer enn 75 000 barn og unge vil få regelmessig innkalling til undersøkelse og behandling. Samtidig vil rundt 25 000 voksne betalende pasienter fortsatt få behandling ved våre tannklinikker. Barn i familier med særlige utfordringer skal få psykologstøttede tannhelsetjenester. Samlet sett behandler sektoren mer enn hver fjerde innbygger i det nye fylket.

Fylkeskommunen skal satse på utvikling, nytenkning og forskning. Et nytt kvalitetssikringsprosjekt skal evaluere effekten av våre behandlingsmetoder og behandlingsrutiner. Samarbeidet med Universitetet i Oslo (UiO) økes fra tre til fire forskningsprosjekter. Skien tannklinikk vil fortsette som universitetsklinikk for Universitetet i Tromsø (UiT) slik at deres tannlege- og tannpleierstudenter kan få sin praktisk-kliniske utdanning der. Samtidig vil 11 studenter fra Universitetet i Bergen (UiB) og UiO tilbys praksisplasser ved våre tannklinikker, et viktig supplement til deres vanlige studiesituasjon.

Tabell 26: Økonomisk ramme for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Netto driftsutgifter	165 000	165 000	165 000	165 000
Sum investeringsprosjekter	4 800	4 900	5 000	5 000

Ambisjoner

Fylkeskommunens ambisjon er å yte god tannhelsetjeneste til alle innbyggerne i Vestfold og Telemark, men særlig til de som trenger det mest. Dette gjelder sårbare grupper som barn som opplever omsorgssvikt og utrygghet i hverdagen, voksne med tannlegeskrek og pasienter som sliter med rus og psykiske helseproblemer. Selv om de fleste barn og unge har god tannhelse er det viktig at marginale grupper med store utfordringer kan få tilrettelagt tannbehandling. Sektoren skal i 2020 starte opp et initiativ for psykologisk støtte til foreldre og barn i denne gruppen. Målet er å bevisstgjøre foreldrene om deres ansvar for sine barns tannhelse, men også for å hjelpe barn som er redde og utrygge i behandlingssituasjonen. Sektoren sendte i 2018 75 bekymringsmeldinger til barnevernet.

FNs bærekraftsmål 3 God helse understreker blant annet betydningen av å oppnå allmenn dekning av helsetjenester (delmål 3.8). På landsbasis er det kun 25 % av eldre og kronisk syke som mottar helsetjenester i hjemmet som får nødvendig informasjon om sine rettigheter til gratis tannhelsetjenester ved fylkeskommunenes tannklinikker. Ulike forvaltningsnivå og taushetsplikt bidrar til dette. Fylkeskommunen vil i 2020 gjennomføre et nytt samarbeidsprosjekt med helse- og omsorgssektoren i flere av fylkets kommuner med målsetning om at alle som mottar helsetjenester i hjemmet skal få automatisk varsel om sine rettigheter.

FNs bærekraftsmål 10 Mindre ulikhet fokuserer blant annet på at alle skal ha like muligheter og redusere forskjellbehandling og fremme sosial og økonomisk inkludering (delmål 10.2 og 10.3). Kulturelle og sosioøkonomiske forskjeller spiller en viktig rolle for tannhelsen hos barn og voksne. Øst-europeiske barn har som regel dårligere tannhelse enn flyktninger både fra Asia og Afrika. Disse pasientene og deres foreldre/foresatte

trenger tilrettelagt informasjon og veiledning om hvordan de selv kan ivareta sin egen og sine barns tannhelse, ikke minst på grunn av språkbarrierer. Fylkeskommunen skal i 2020 styrke utadrettet og helsefremmende arbeid. Helsepersonell, barnevernspedagoger, lærere, foreldre og brukere skal tilbys informasjon og bevisstgjøres om nødvendige kostholdsvaner og tann- og munnhelse for alle faser i livet.

Under FNs bærekraftsmål 13 Stoppe klimaendringene fremheves det blant annet at institusjoners evne til å motvirke og redusere konsekvensene av klimaendringene må styrkes (delmål 13.3). Fylkeskommunen bidrar til bekjempelse av klimaendringene gjennom miljøfyrtårnsertifisering av tannklinikkene. På tannklinikkene er det stor bevissthet rundt energibruk og avfallshåndtering. Fylkeskommunen skal i tillegg ta i bruk ny teknologi og digitalisere arbeidsoppgaver på tannklinikkene for å sikre verdiskaping gjennom grønn omstilling.

Sektorområdet

Samfunnsoppdraget

Fylkeskommunen har ansvar for å videreutvikle et kvalitativt og godt tannhelsetilbud, jobbe for helsefremmende tiltak og prioritere forebyggende arbeid. Videre fremhever fylkeskommunen satsing på innovasjon, kunnskap og ny teknologi for å møte utfordringene i tannhelsesektoren, og vil legge til rette for trygge tannhelsetjenester av høy kvalitet og fornyelse. Godt samarbeid med høgskoler og universiteter er viktig for å styrke ferdigheter, kompetanse og fremtidig rekruttering. Sektorområdet tannhelse og forebygging skal sørge for at tannhelsetjenester, herunder spesialisttjenester, i rimelig grad gjøres tilgjengelig for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket.

Foto: Dan Riis

Medarbeidere og roller

Samlet sett sysselsetter sektorområdet rundt 250 ansatte. De representerer ulike profesjoner som spesialister i henholdsvis barnetannpleie, kjeveortopedi, oral kirurgi og rotfylling. Videre har sektoren 2 psykologspesialister, 2 narkosetannleger, 2 tannleger knyttet til tilrettelagt tannhelsetilbud for tortur- og overgrepsutsatte og personer med sterk angst for tannbehandling, 87 allmenntannleger, 39 tannpleiere og rundt 120–130 tannhelsesekretærer. Flere av allmenntannlegene har tilleggskompetanse innenfor implantatbehandling, behandling i lystgass og narkose. Kompetansen er utvidet de senere år og dette gjenspeiles i de ulike profesjoner som nå har sitt daglige virke i sektoren. Fordelen ved dette

er et bredt behandlingstilbud til pasientene innenfor eget fylke. Samtidig bidrar dette til bred og viktig erfaring og kompetanse for alle profesjonsgrupper i sektoren.

Sektorområdet tannhelse og forebygging har en flat struktur for å sikre nærhet og operativ evne. Det innebærer et stort lederspenn hvor rundt 20 klinikkledere rapporterer direkte til leder for området.

Tannklinikker og medarbeidere

Vestfold og Telemark fylkeskommune har i dag 24 tannklinikker spredt rundt om i fylket. I tillegg er det tre spesialistavdelinger ved Skien tannklinikk,

og det skal opprettes en ny avdeling innenfor psykologi og tannhelse ved Haugar tannklinikk i Tønsberg. Videre er det to narkoseklinikker i henholdsvis Skien/Porsgrunn og Larvik, og fengselsklinikker i Skien og Bastøy. Sektoren behandlet mer enn 400 innsatte i 2018.

Spesialisttilbudet ved Skien tannklinikk skal videreføres. Ved Haugar tannklinikk i Tønsberg skal det etableres et spesialistteam av psykologspesialister og tannhelsepersonell for å gi et bredere tilbud til barn og voksne.

Pasientene – mangfold og behov

Samlet sett har sektor for tannhelse og forebygging nærmere 120 000 pasienter som regelmessig får tilsyn og behandling. Rundt 95 000 av disse har rett til gratis eller sterkt refunderte tannhelsetjenester. I tillegg er det rundt 25 000 voksne betalende pasienter som velger å benytte fylkeskommunens tannhelsetilbud. Et økende antall pasienter, også henvist fra privatpraktiserende tannleger, har benyttet tilbudet om spesialisttannhelsetjenester ved Skien tannklinikk. I 2018 omsatte de tre spesialistavdelingene tjenester for ca. 14 millioner kroner.

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

Tannhelsen i Norge preges av demografiske, sosioøkonomiske og kulturelle forhold. Generelt har barn og unge bedre tannhelse enn eldre og kronisk syke, og barn og unge som har trygge og stabile oppvekstforhold har bedre tannhelse enn barn som har dårlige oppvekstsvilkår. Dårlig psykisk helse, rusproblemer og dårlig økonomi er en viktig årsak til dårlig tannhelse, også hos voksne. Den demografiske utviklingen fører til en markant

økning av eldre og kronisk syke. Eldrebølgen vil innebære minst 20 000 flere eldre over 67 år i Vestfold og Telemark innen 2030. Disse pasientene har betydelige behandlingsbehov og behandlingen er både tid- og ressurskrevende fordi de trenger komplekse og kostbare tannrestaureringer.

Dagens innkallingsintervaller er for korte for den vanlige barne- og ungdomspasienten. Tannfriske pasienter undersøkes for hyppig. Dermed går det med verdifull tid for tannhelsepersonalet, for pasienter og foreldre. Årsakene er primært mangelfull kunnskap om hvor raskt tannråte utvikler seg, men også pasienters og foreldres oppfatning om at god tannhelse forutsetter hyppige besøk hos tannlege eller tannpleier. Konsekvensen er at sektoren har mindre tidsressurser igjen til de som faktisk trenger tannhelsetjenestene mer. I tillegg fører dette til at pasienter som ikke er prioritert i den offentlige tannhelsetjenesten (voksne betalende pasienter) blir stående på ventelister i stedet for å få tilbud om behandling.

Mangel på kvalifiserte søkere til lederstillinger er en utbredt utfordring i fylkeskommunal tannhelsetjeneste, ikke bare i regionen, men i hele landet. Årsakene til dette er vanskelig å identifisere, men det kan knyttes til familieforhold, partners arbeidssted og kanskje mest av alt; oppfatningen om at klinikkledere må ha bred og solid tannhelsefaglig kompetanse. Rekruttering til enmannsklinikker og klinikker i distriktene er en annen utfordring. De fleste ønsker å jobbe ved større tannklinikker med sterke fagmiljøer og flere kollegaer, helst også spesialister. Yngre tannleger har et sterkt ønske om å jobbe i sentrale strøk i store og solide fagmiljø. Det har medført utfordringer både med rekruttering og stabilitet i klinikkleder-, tannlege- og tannpleierstillinger ved mindre tannklinikker, særlig i indre og øvre deler av Telemark. Det fører til uheldig gjennomtrekk ved flere klinikker, og pasienter opplever stadig bytte av tannhelsepersonell. Særlig eldre og voksne pasienter opplever dette som negativt.

Forlengede innkallingsintervaller

Det viktigste tiltaket for å effektivisere sektoren uten å forringe tannhelsen i befolkningen er å forlenge innkallingsintervallene hos tannfriske barn og unge. Anslagsvis blir flere tusen barn og unge i Vestfold og Telemark innkalt for hyppig. I 2020 skal tannhelsetjenesten utvikle bedre rutiner og verktøy basert på tannhelsesdata for å gi behandlere bedre kunnskaper og data for å kunne identifisere hvilke pasienter som ikke er i risiko for å utvikle tannråte de nærmeste årene. Derigjennom kan gjennomsnittlige innkallingsintervaller økes uten å svekke tannhelsen i befolkningen. Forsknings samarbeidet sammen med UiO er et viktig tiltak for å dokumentere at innkallingsintervallene kan økes uten å forringe tannhelsen hos barn og unge. Kvalitetssikrings- og forskningsprosjektet er muliggjort fordi sektoren har økt egen kompetanse og utnytter ny teknologi og digitale løsninger i tverrsektorielt samarbeid.

Lederkompetanse

Erfaring viser at klinisk mangfold, faglig oppdatering, utvikling og et sterkt og inspirerende fagmiljø er en forutsetning for å beholde dyktige medarbeidere. Fylkeskommunen skal iverksette tiltak for å trygge lederkompetanse og lederrekruttering i tannhelsesektoren. Flere av dagens klinikkledere har gjennomgått Helse- og omsorgsdepartementets nasjonale ledelsesprogram ved BI, men tilgangen på plasser for tannhelsesektoren er begrenset, så ytterligere tilbud om kurs i ledelse er nødvendig.

Øke antall tannpleiere i forhold til tannleger

Mellom 70 og 80 prosent av pasienter som innkalles til kontroll i Vestfold og Telemark hvert år trenger ikke tannlegebehandling. Det innebærer at

Foto: Dan Riis

andelen tannpleiere bør økes i forhold til andelen tannleger. I 2020 skal fylkeskommunen derfor gjennomføre en omfattende analyse av samlet behandlingsbehov og justere bemanningen slik at den tilpasses fremtidige behov. Dette vil kunne resultere i viktige innsparinger i tannhelsesektoren.

Styrke det forebyggende arbeidet og intensivere samarbeidet med kommunene

Forebygging er den mest effektive løsningen for å sikre god tannhelse på sikt. Tannhelsetjenesten brukte i 2018 rundt 3500 timer til oppsøkende og utadrettet arbeid ved mer enn 700 helsestasjoner, barnehager, skoler, sykehjem, omsorgsboliger og kommunal helse- og omsorgstjeneste i regionens 23 kommuner. Samarbeidet med primærhelsetjenesten i kommunene er viktig for at fylkeskommunen skal lykkes med samfunnsoppdraget. Helsestasjoner, helsesøstre og kommunal helse- og omsorgssektor er viktige samarbeidspartnere for å støtte helsefremmende og forebyggende arbeid, men også for å formidle viktig informasjon om pasienter med særlige behov.

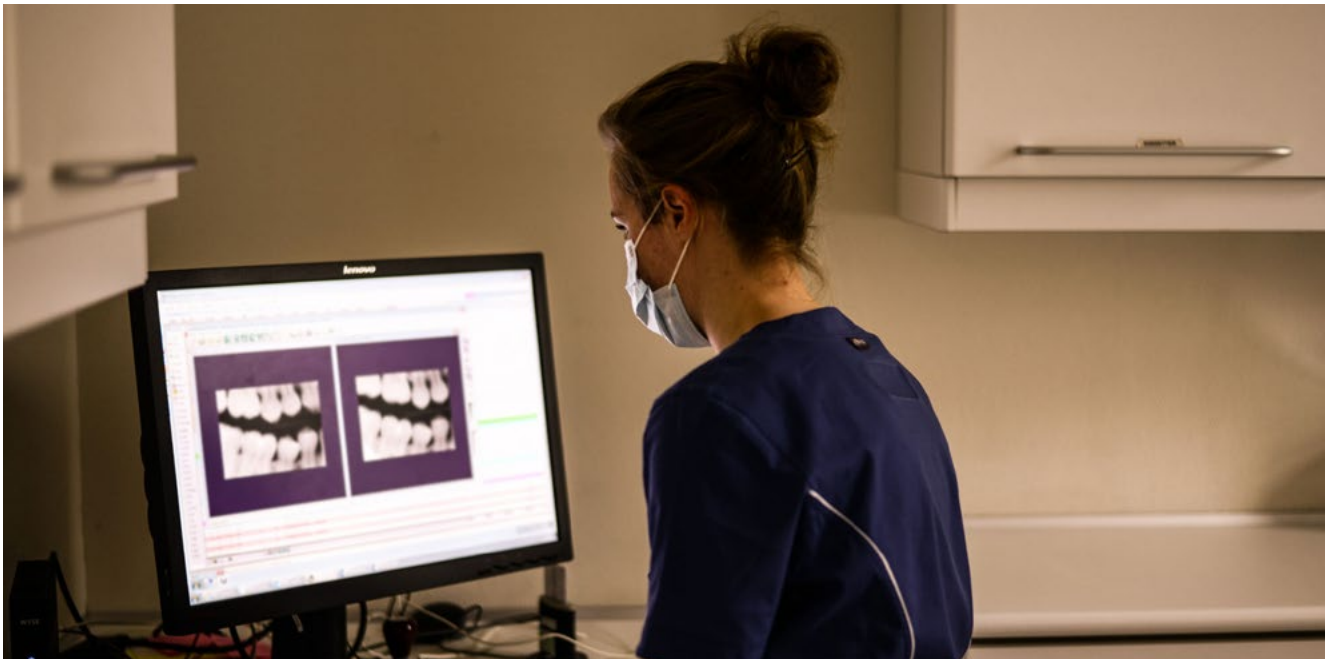

Foto: Dan Riis

Driftsbudsjett

Utgangspunktet for områdets økonomiske driftsramme er lønns- og prisnivå for 2019. Lønns- og prisvekst for 2020 er i budsjettforslaget lagt på konsernnivå og vil fordeles på sektorene i 2020. I driftsbudsjettet er det satt av penger til prioriterte aktiviteter og tiltak som er omtalt for sektoren.

Sektorområdets rammer er tilpasset dagens klinikker i Vestfold og Telemark, bortsett fra Svelvik tannklinikk som har blitt en del av Viken fylkeskommune. I tillegg ligger direktøren sin ramme i seksjonen.

Tannhelse og forebygging har en ramme på 165 millioner kroner i 2020. Dette skal primært benyttes til å sikre et godt og bredt tannhelsetilbud ved 30 tannklinikker rundt om i fylket. Skien tannklinikk er størst med mer enn 15 000 pasienter, men flere klinikker har rundt 10 000 pasienter, og de minste har bare noen hundre pasienter.

Tannpleierne i sektoren skal videreføre sitt forebyggende og oppsøkende arbeid i tett samarbeid med sektor for opplæring og folkehelse ved mer enn 700 helsestasjoner, barnehager, skoler, omsorgsboliger, sykehjem og andre institusjoner i kommunal helse og omsorgstjeneste.

Tabell 27: Driftsbudsjett for sektorområdet – fordeling per ansvarsområde

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	Budsjett 2020	2021	2022	2023
Direktør for tannhelse og forebygging	6 000	6 000	6 000	6 000
Tannklinikker	159 000	159 000	159 000	159 000
Sum	165 000	165 000	165 000	165 000

Andelen av pasienter med tid- og kostnadskrevende behandling øker, både innenfor marginale grupper av barn og unge, men særlig andelen av eldre og kronisk syke øker raskt. Dette er pasienter som skal prioriteres. Hvis sektoren skal innfri de økonomiske rammebetingelsene må det gjøres en analyse for å redusere hyppig innkalling av tannfriske barn uten at deres tannhelse forringes. Dette vil frigi tid til gruppene nevnt ovenfor, men vil også legge til rette for at voksne betalende pasienter får tilbud om tannhelsetjenester ved våre tannklinikker. Det er særlig viktig i strøk der det private tannhelsetilbudet er begrenset. Inntjeningen bidrar også til egenfinansiering av dette tilbudet slik ESA-regelverket (EFTA Surveillance Authority) krever. Det vil være viktig å videreføre spesialisttilbudet i Skien.

Narkosetilbudet er kostnadskrevende og fylkeskommunen betaler rundt 25 000 kroner per dag ved Sykehuset Telemark HF. Målet er å opprettholde tilbudet med fire behandlingsdager ukentlig fordi dette gjelder svært trengende pasienter som ofte har invalidiserende tannhelse.

Sektoren skal satse på utvikling, forskning og innovasjon fordi dette er forutsetningen for best mulig anvendelse av sektorens ressurser. I 2020 vil sektoren starte opp et samfunnsodontologisk forskningsprosjekt i samarbeid med Universitetet

i Oslo for å øke kunnskapen om optimale innkallingsintervaller for tannfriske barn uten at dette forringer tannhelsen. Minst ett av prosjektene skal gjennomføres med kompetansestøtte fra utviklingsenheten brukerbehov, digitalisering og kompetanse.

Pasientnær forskning i tannhelsesektoren er sjelden. Sektoren har mål om bredt samarbeid med eksterne partnere som Universitetet i Oslo, Forskningsrådet, Innovasjon Norge, Helse- og omsorgsdepartementet og E-helsedirektoratet slik at sektorens kostnader begrenses til personalkostnader alene.

Investeringsbudsjett

Det er satt av 4,8 millioner kroner i 2020 til utskifting av utstyr på tannklinikkene i 2020. For å ta høyde for prisvekst øker rammen hvert år til 5 millioner kroner i 2023.

Investeringsbehovet kartlegges og prioriteres hvert år.

Tabell 28: Investeringsbudsjett for sektorområdet

Beløp i 1000	Investeringsprosjekter	Økonomiplan			
		Budsjett 2020	2021	2022	2023
	Investering tannhelse				
	Investering tannhelse	4 800	4 900	5 000	5 000
	Sum Investering tannhelse	4 800	4 900	5 000	5 000
	Sum investeringsprosjekter	4 800	4 900	5 000	5 000

Vestfold og Telemark fylkeskommune skal involvere alle ansatte og ledere til å utvikle en ny organisasjonskultur som anerkjenner viktigheten av arbeidsglede og en forsterket samfunnsutviklerrolle

Foto: Hanna Hekkelstrand

HR, mestring og utvikling

Vestfold og Telemark fylkeskommune blir en av de største arbeidsgiverne i det nye fylket med ca. 4000 ansatte. Mobbeombudene skal være et lavterskeltilbud til fylkets totalt 88 190 barn og unge i alderen 0–18 år og deres pårørende. Elev- og lærlingeombudet skal støtte de om lag 15 000 elevene og 4000 lærlingene/lærekandidatene i videregående opplæring og bidra til gode læringsmiljøer. Omtrent 180 nye medarbeidere fra Statens vegvesen, Vestfold kollektivtrafikk og IMDI skal introduseres som nye medarbeidere i den nye fylkeskommunen. Fylkeskommunen skal ha god relasjon, systematisk dialog og gjennomføre lokale forhandlinger med hovedtillitsvalgte fra 26 organisasjoner. Lederstøtte og lederutvikling for fylkeskommunens 400 ledere skal planlegges og gjennomføres. Alle 4000 ansatte skal få nødvendig innføring og opplæring i en ny felles digital

hverdag. Opplæring i nytt skoleadministrativt system for 140 superbrukere, 24 ekspertbrukere og 3500 ansatte i de videregående skolene starter opp i 2019 og følges opp gjennom hele 2020. Rekruttering og avslutning for totalt ca. 360 stillinger skal gjennomføres ryddig, profesjonelt og i tråd med lov og avtaleverk.

Virksomhetene skal i 2020 gis bistand i til sammen 10 lokale beredskapsøvelser som inkluderer felles forberedelse, gjennomføring, evaluering og erfaringsdeling. Om lag 1040 meldte avvik innenfor helse, miljø og sikkerhet og 90 antall meldte personskader skal følges opp og saksbehandles. 40 meldte avvik innenfor personvern følges opp, hvorav 3 er meldt videre til Datatilsynet.

Tabell 29: Økonomisk ramme for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Netto driftsutgifter	77 000	77 000	77 000	77 000
Sum investeringsprosjekter	0	0	0	0

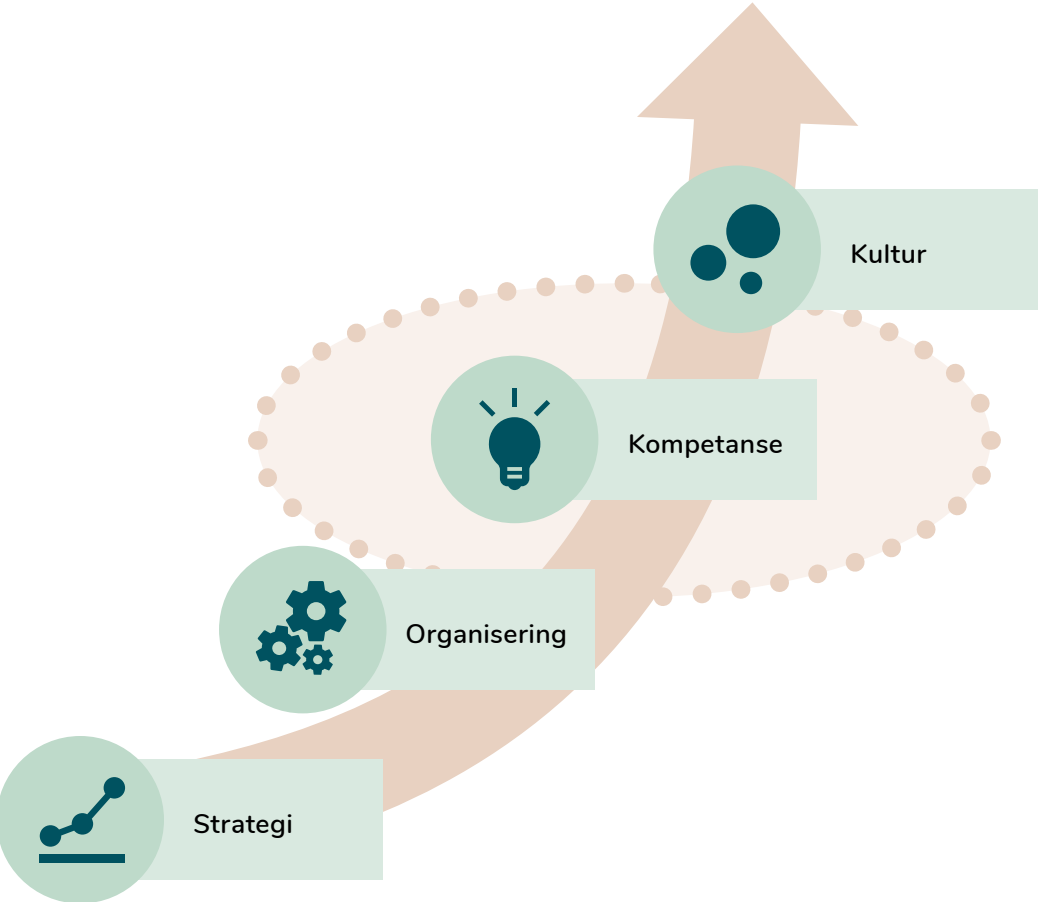
Ambisjoner

Organisasjon, kultur og kompetanse

For å kunne være en profesjonell aktør i rollene som tjenesteyter, samfunnsutvikler, demokratisk arena og myndighetsutøver, kreves det kontinuerlig evne til omstilling, endring og fornyelse hos medarbeidere og ledere. Øverste ledelse i Vestfold og Telemark fylkeskommune skal gi retning, utnytte handlingsrommet og være resultatorientert. Videre skal lederne legge til rette for en organisasjons- og arbeidskultur som fremmer gode arbeidsprosesser, godt medarbeiderskap og innovasjon gjennom læring og forbedring.

Fylkeskommunen vil være en av de største arbeidsgiverne i det nye fylket og skal være et attraktivt førstevalg for jobbsøkere. Fylkeskommunen skal være en profesjonell og innovativ organisasjon med muligheter for den enkelte medarbeider. Faglig sterke medarbeidere og ledere skal samhandle til det beste for brukerne. Sammen med kommunene skal fylkeskommunen sette nasjonale og internasjonale spor. Sektor for HR, mestring og utvikling skal understøtte og bidra til tydelig strategisk ledelse med oppmerksomhet på balansen mellom styring og ledelse, og vektlegge prosesser som bidrar til eierskap, medvirkning og utvikling i

Figur 14: Ansattes kompetanse er fylkeskommunens viktigste ressurs

organisasjonen. Videre skal sektoren legge til rette for felles lederkraft for strategisk tekning, innovasjonsarbeid og resultatoppnåelse. Sammen med utviklingsenhetene Vestfold og Telemark + og brukerbehov, digitalisering og kommunikasjon, skal sektoren være en pådriver for bruk av ny teknologi, innovasjon og nytenkning og jobbe praksisnært og løsningsorientert med strategiimplementering og kulturbygging.

Psykososialt miljø for barn og unge

I Vestfold og Telemark er 12 % av befolkningen innvandrere, 15 % av barn under 18 år bor i lavinntektsfamilier og mellom 4–5 % av elevene i videregående skole melder om at de opplever mobbing. 78 % fullfører videregående opplæring innen fem år, men flere må inkluderes i utdanning og arbeid. Omstilling og vekst i regionen krever rett kompetanse og vilje til omstilling. Dette er kunnskapsgrunnlag som ombudene vil ta med seg i sitt arbeid for å fremme likestilling, minske ulikhet, bidra til god utdanning for alle og legge grunnlag for anstendig arbeid for den enkelte og for økonomisk vekst i samfunnet.

Mobbeombudene og elev- og lærlingeombudene skal i samarbeid med barnehager, skoler, PP-tjeneste og kommunene, bidra til dialog og samarbeid om psykososialt miljø for barn og unge. Kunnskap og veiledning skal bidra til at alle involverte parter håndterer misforståelser, krenkelser, diskriminering, konflikter og mobbing. Ombudene skal i tillegg styrke barn og unges medvirkning.

Personvern, sikkerhet og beredskap

Fylkeskommunen skal være en profesjonell forvalter av personopplysninger. Dette betyr at digitale løsninger som behandler personopplysninger skal være oppdatert og tilgjengelige. Videre skal ansvar og roller for behandling av personopplysninger

være avklart. Ansatte som behandler personopplysninger skal ha autoriserte tilganger og det skal være godkjente databehandleravtaler når andre forvalter personopplysninger. Innbyggerne og brukerne skal være trygge på hvordan fylkeskommunen behandler personopplysninger.

Elever i videregående skoler, pasienter i tannhelse, busspassasjerer og trafikanter på og langs fylkesveiene skal være trygge på at deres sikkerhet ivaretas, og at det er beredskap tilgjengelig for å håndtere skader, ulykker og kriser. Fylkeskommunen skal ha nær dialog med kommunene, Fylkesmannen, direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og nødetatene for å kunne samarbeide i konkrete situasjoner.

Sektorområdet

Sektoren omfatter 33 ansatte inkludert direktør for HR, mestring og utvikling, hvorav 2 er elev- og lærlingeombud og 2 mobbeombud. I tillegg har sektoren budsjett- og koordineringsansvar for 1 trainee og 60 lærlinger. Sektoren har tre seksjoner som skal samhandle om sektorovergripende styring og tjenesterettet veiledning og støtte. Sektoren skal jobbe oppgaveorientert, tverrfaglig og i nær dialog med sektorene og virksomhetene, og være aktiv bidragsyter i regionale og nasjonale nettverk. Sektoren har ansvar for de systematiske samarbeidsmøtene med arbeidstakerorganisasjonene og vernetjenesten, og for partenes samarbeid om arbeidsmiljø i hovedarbeidsmiljøutvalget og i de lokale arbeidsmiljøutvalgene.

Personal og HMS

Seksjonen skal sikre medarbeideres rettigheter og arbeidsgivers lovpålagte oppgaver innenfor helse, miljø, sikkerhet, beredskap og personvern. Seksjonen har i samarbeid med sektorene og

virksomhetene ansvar for forebyggende og skadebegrensende tiltak. Med økt digitalisering, er tilgang til e-post, kalender, digitale samhandlingsverktøy, sektorenes fagsystemer og nasjonale fellesløsninger en forutsetning for å kunne utføre arbeidet. Grunnlagsdata i lønn- og personalsystemene sørger for at ansatte får disse tilgangene. 7745 lønnsoppgaver for ansatte, folkevalgte, prøvenemndsmedlemmer og eksterne sensorer ble håndtert i 2018 for til sammen 2 276 632 904 kroner. Det ble hentet inn refusjoner for til sammen 78 millioner kroner. Seksjonen er ansvarlig for lønnskjøring for 8 selskaper i tillegg til fylkeskommunen. Seksjonen sørger for at ansatte kontinuerlig meldes inn med riktig pensjonsgrunnlag for senere utbetaling fra folketrygden samt pensjon fra arbeidsgiver. Dataene benyttes til statistikk og analyse som grunnlag for strategiske beslutninger på konsern- og virksomhetsnivå, og i nasjonal statistikk om arbeidsgiverrelaterte forhold. Dataene er også en viktig forutsetning for beregning av lønnsutgifter i budsjett- og økonomiplanen.

Mestring og utvikling

Seksjonen skal støtte og veilede fylkeskommunens ledere i enkeltsaker, ved arbeidsmiljøutfordringer og i omstillingsprosesser. Seksjonen har ansvar for det systematiske samarbeidet med bedriftshelsetjenesten og med NAV Arbeidslivssenter. Videre skal seksjonen bidra til ryddig rekruttering og avslutning av arbeidsforhold.

Strategi og kompetanseledelse

Seksjonen skal bygge kultur og omdømme, innovasjon og endringskapasitet i hele organisasjonen. Seksjonen skal bidra til at relevant statistikk og analyse danner grunnlaget for strategiske beslutninger for organisasjon og medarbeidere.

Mobbe- og personvernombud

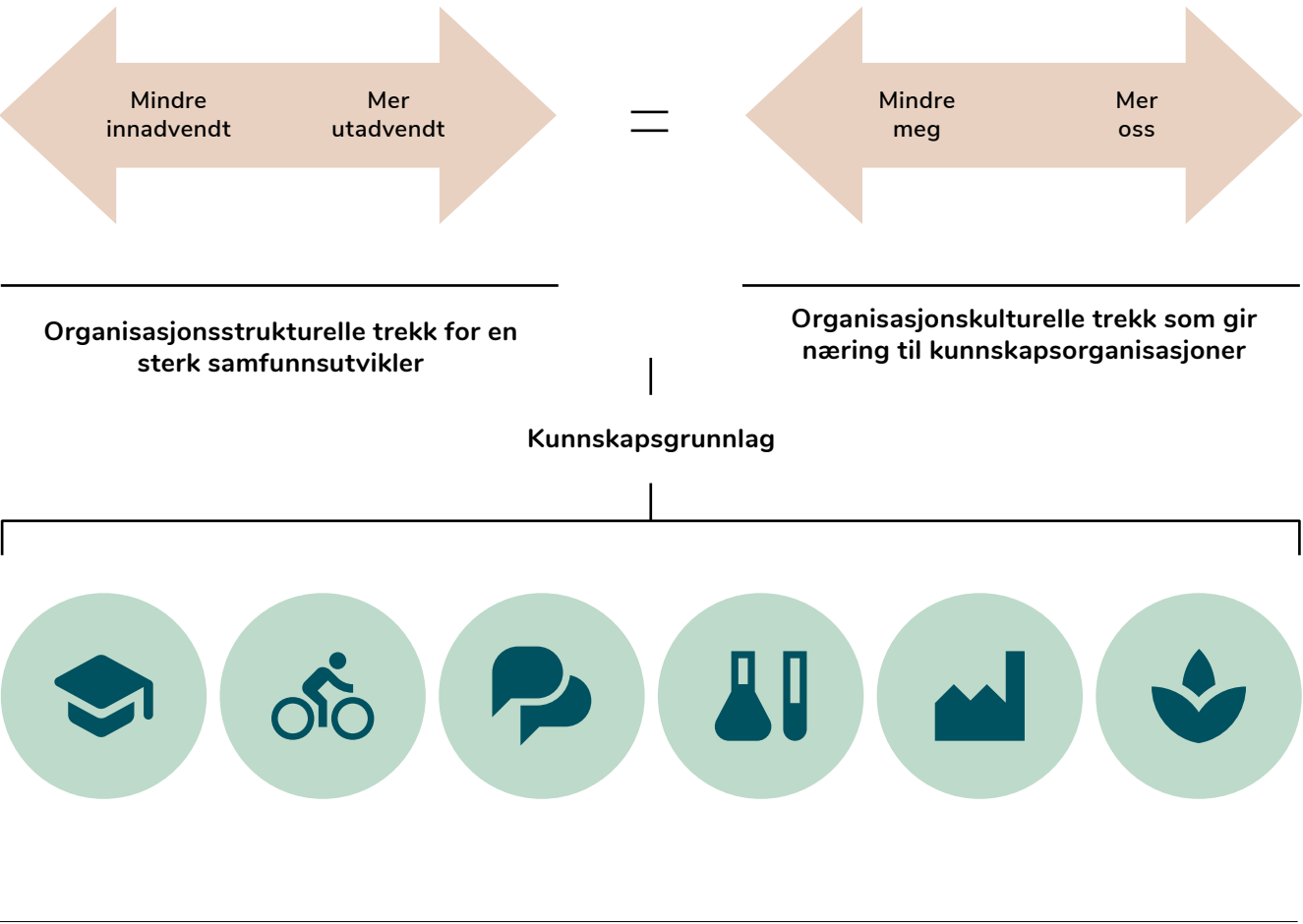
Mobbeombudene skal bidra til at barn, elever og foreldre får ivaretatt sine rettigheter til et godt psykososialt miljø i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Arbeidet gjøres i tett samarbeid med sektor for opplæring og folkehelse. Elev- og lærlingeombudene skal bidra til medvirkning i videregående opplæring, støtte elever og lærlinger/lærekandidater i enkeltsaker. Alle ombudene skal jobbe systemrettet og bistå med fagkompetanse overfor kommunene og fylkeskommunen, og gi tilbud om kurs og veiledning.

Personvernombudet skal bidra til at fylkeskommunen overholder sine forpliktelser når det gjelder personvern. Personvernreglene gjelder både for opplysninger som er registrert i digitale fellesløsninger, i sektorenes fagsystemer, i fysiske dokumenter, ved bruk av bilder og kameraovervåking og i all muntlig kommunikasjon som omfatter personopplysninger. I de tilfeller hvor fylkeskommunen har personopplysninger, skal den registrerte kunne kontakte personvernombudet med alle spørsmål knyttet til behandlingen av deres personopplysninger.

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

Det er for liten kunnskap om mobbeombudene og elev- og lærlingeombudene i barnehage, skole, PP-tjeneste og i kommunene generelt. Det er samtidig viktig å være oppmerksom på at de fleste henvendelser til ombudene har et ubehag i seg og terskelen for å si ifra, er for mange høy. En av ombudenes viktigste oppgave er derfor å skape en trygg dialog med dem som tar kontakt.

Figur 15: En kunnskapsdrevet og lagorientert organisasjon

Teknologi og digitalisering fører til et raskere tempo i arbeidsprosesser i tillegg til at innbyggernes og ansatte forventninger til hvordan samfunnsoppdraget skal løses endres. Utøvelse av kompetanseledelse, herunder rekruttering, og organisering av arbeid, må derfor utføres på nye måter. Som arbeidsgiver, jobber fylkeskommunen med økt innovasjon, nyskaping og kreative løsninger. Hvordan partene samhandler lokalt for å sikre nødvendig endringstakt, vil bli utfordret i tiden fremover.

Fylkeskommunen har et handlingsrom i å utnytte og dele kompetanse og erfaringer mer koordinert og til felles beste. Fylkeskommunen besitter

spisskompetanse, men må i større grad dele på oppgaver for å redusere sårbarhet. Det er videre en utfordring hvordan man møter elever, pasienter, og passasjerer med psykiske lidelser, utagerende atferd, språkvansker og lignende. Her er det nødvendig med økt kunnskap og styrkede ferdigheter i å håndtere praktiske situasjoner.

Fylkeskommunen har et potensiale i å benytte avvik for kontinuerlig forbedring. Det er et stort behov for å øke kompetansen og utvikle en kultur for sikkerhet og beredskap, med fokus på beredskapsøvelser og tilrettelegging av enkle tiltakskort slik at ansatte vet hvordan de skal handle hvis en kritisk situasjon oppstår.

Bygge kompetanse for vekst gjennom grønn omstilling

Utviklingen i dagens samfunn påvirker arbeidshverdagen til ledere og ansatte. Dette gjelder både hvordan den enkelte ansatte løser sine oppgaver, samt hvordan medarbeidere og ledere samhandler. Ansattes kompetanse og jobbengasjement har stor betydning for fylkeskommunens tjenesteleveranser og utførelse av samfunnsoppdraget. Dersom utvikling av kompetanse, ledelse og organisasjonskultur skal bidra til å understøtte tjenesteleveransene, må tiltakene tilpasses det enkelte sektorområdets dynamikk og forutsetninger. Sektor for HR, mestring og utvikling skal derfor sørge for medarbeider- og ledelsesutvikling som møter utviklingstrender som påvirker brukerne og fylkeskommunen som organisasjon. God relasjon og tett dialog mellom medarbeidere og ledere, arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene og vernetjenesten er en viktig suksessfaktor for å utvikle endringskapasitet i fylkeskommunen.

Å utvikle en profesjonell kultur gjøres av kollegaer i fellesskap. Det er derfor avgjørende at ledere sørger for arenaer der vurdering av praksis, kunnskapsdeling og trening på nye ferdigheter i jobbutførelsen, kan foregå. Å bruke egen arbeidsplass som trenings- og kompetanseutviklingsarena for å heve kvaliteten på praksis og utvikle profesjonell kultur, gir et solid grunnlag for utvikling av godt medarbeiderskap. Sektor for HR, mestring og utvikling skal bidra og understøtte lederne i dette arbeidet gjennom metodikk, verktøy og prosesser.

Bygge en sterk organisasjonskultur og identitet med det nye fylket

Ansatte, elever og lærlinger vil i 2020 være involvert i ulike aktiviteter for å bygge regional identitet sammen med kommunene og frivillige organisasjoner. Ny visuell profil, nye nettsider og

felles intranett for ansatte er virkemidler i arbeidet med å bygge en ny felles organisasjonskultur og identitet med det nye fylket. I 2020 starter arbeidet med å utvikle en ny felles arbeidsgiver- og organisasjonspolitikk med leder- og medarbeiderprinsipper. Arbeidet vil involvere ansatte i hele organisasjonen og være koblet mot arbeidet med regional planstrategi og regional identitet. Lagbygging for alle ansatte, utvikling av felles introduksjonsprogram for nyansatte ledere og medarbeidere og kulturbygging for ledere og medarbeidere vil bli prioritert.

Styrket satsing på barn og unges psykososiale miljø

Det vil i 2020 bli satset på økt synliggjøring av ombudsrollene og å bygge et sterkere fagmiljø som kan yte enda bedre veiledningstjenester til barnehager, skoler og kommunene. Ombudsrollene utgjør et viktig bidrag for å minske utenforskap og øke gjennomføring og fullføring i utdanning og bidra til alle kan ut i arbeid. Ditt og Mitt Vestfold og Telemark – et kunnskapsbilde i utvikling vil bli benyttet som grunnlag for strategi og tiltak. Videre vil henvendelser, tiltak og resultater bli dokumentert for videre læring og forbedring.

Styrket satsing på personvern og sikkerhet

Sektoren skal gjennom økt bruk av kunnskap, dokumenterte hendelser og avvik og metodeutvikling bidra til at medarbeidere og ledere forbedrer og utvikler arbeidsprosesser som gjenbraker data, sikrer personvern og bidrar til enkle, lett tilgjengelige og raske svar til innbyggere og brukere.

Sektoren skal sørge for at det bygges opp sterke tverrfaglige og tverretatlige miljøer innenfor personvern, helse, miljø, sikkerhet og beredskap. Fagmiljøene skal bygge på kunnskap utviklet

nasjonalt og aktivt bidra i nasjonale nettverk på områdene. Medarbeidere og ledere skal utvikle felles kompetanse på risiko- og sårbarhetsanalyser, vite hvem som gjør hva når hendelser oppstår og bygge kultur for personvern, sikkerhet, læring og forbedring. Tematikken vil inngå i leder- og medarbeiderutvikling og i det systematiske samarbeidet med hovedtillitsvalgte og vernetjeneste. Arbeidet vil pågå over flere år.

Driftsbudsjett

Utgangspunktet for områdets økonomiske driftsramme er lønns- og prisnivå for 2019. Lønns- og prisvekst for 2020 er i budsjettforslaget lagt på konsernnivå og vil fordeles på sektorene i 2020. I driftsbudsjettet er det satt av penger til prioriterte aktiviteter og tiltak som er omtalt for sektoren.

Under området HR direktør ligger frikjøp av hovedtillitsvalgte og fylkeshovedvernombud, til sammen 13,8 årsverk. Under området strategi og kompetanseledelse ligger ramme for 25 lærlinger som har sin læreplass i virksomhetene og i fylkeshusene, samt 1 trainee-stilling som vil bli benyttet i organisasjonen som helhet.

I budsjettet er det tatt høyde for delvis finansiering over statsbudsjettet til 2 mobbeombud.

” God relasjon og tett dialog mellom medarbeidere og ledere, arbeidsgiver og arbeidstaker-organisasjonene og vernetjenesten er en viktig suksessfaktor for å utvikle endringskapasitet i fylkeskommunen.

Tabell 30: Driftsbudsjett for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
HR direktør	12 650	12 650	12 650	12 650
Personal og HMS	36 830	36 830	36 830	36 830
Mestring og utvikling	12 300	12 300	12 300	12 300
Strategi og kompetanseledelse	15 220	15 220	15 220	15 220
Sum	77 000	77 000	77 000	77 000

Fylkeskommunens
bruttobudsjett på
6 milliarder kroner skal
forvaltes langsiktig og
helhetlig for å sikre et godt
økonomisk handlingsrom til
det beste for innbyggerne
i Vestfold og
Telemark

Økonomi, styring og eierskap

Vestfold og Telemark fylkeskommune skal ivareta sitt eierskap i 48 selskaper og ulike samarbeidsordninger på en forsvarlig og profesjonell måte. Fylkeskommunen forvalter og vedlikeholder en samlet bygningsmasse på om lag 400 000 kvadratmeter. Fylkeskommunens bruttobudsjett på 6 milliarder kroner skal forvaltes langsiktig og helhetlig for å sikre et godt økonomisk handlingsrom til det beste for innbyggerne i Vestfold og Telemark. Fylkeshusene i Skien og Tønsberg skal videreutvikles som regionale møtesentra for regionen.

Ved innflytting i nytt fylkeshus i Skien vil det være et samlet disponibelt areal for fylkeshusene på i underkant av 17 000 kvadratmeter. Ny lokasjon av fylkeshuset i Skien i 2020 antas å tiltrekke seg flere innbyggere og samarbeidspartnere til fylkesadministrasjon enn tidligere, og vil derfor kreve ytterligere profesjonalisering og digitalisering innenfor servicefunksjonen.

Fylkeskommunen som regionalt folkevalgt forvaltningsnivå forvalter store verdier i et omfattende eierskap, og er samtidig en stor organisasjon med mange samarbeidspartnere. Gjennom konsernstyring skal det sikres et helhetlig

styringssystem basert på bærekraftsmålene, hvor fylkeskommunens vedtatte prinsipper for styring og ledelse kommer til anvendelse i organisasjonen til beste for politisk ledelse, som utøver av eierskapsrollen og som profesjonell samarbeidspartner. Gjennom virksomhetsstyring vil sektoren bidra til å at fylkeskommunen løser oppgavene og når målene på en effektiv måte innenfor gjeldende lover, regler og økonomiske rammer.

For å sikre et godt økonomisk handlingsrom er en av sektorens oppgaver å legge til rette for en langsiktig og helhetlig økonomiplanlegging, med handlingsregler for driftsbudsjett, investeringsbudsjett og finansforvaltning. God planlegging skal, sammen med daglig fokus på økonomi og ressursbruk, bidra til god styring og fremtidig bærekraft. Forvaltningen skal styres gjennom effektive innkjøp og arbeidsprosesser med høy kvalitet på drift og vedlikeholdsoppgaver.

Sektor for økonomi, styring og eierskap består av fire seksjoner: økonomi, konsernstyring, eiendom og service. I tillegg er juridisk rådgivning tilknyttet sektoren.

Tabell 31: Økonomisk ramme for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Netto driftsutgifter	101 000	101 000	101 000	101 000
Sum investeringsprosjekter	643 800	425 400	276 300	187 000

Ambisjoner

God økonomistyring skal bidra til forutsigbarhet, økonomisk handlingsfrihet og sikre en fremtidig økonomisk bærekraft. Dette krever gode systemer for oppfølging og rapportering, samt kontinuerlig og økt fokus på effektiv bruk av ressurser.

Med utgangspunkt i de vedtatte prinsippene for styring og ledelse, vil en overordnet oppgave for sektoren være å utvikle et helhetlig politisk og administrativt styringssystem. Styringssystemet skal sikre måloppnåelse, etterlevelse av lover og regler og underbygge kvalitet i styringsinformasjon og rapportering. Sektoren vil ha en særskilt oppgave knyttet til å etablere gode møteplasser og utvikle nytt fylkeshus til å bli et regionalt møtesenter. Med hensiktsmessige digitale samhandlingsløsninger kan dette kompensere for større geografiske avstander i den nye fylkeskommunen. Servicefunksjonen med blant annet sentralbord og resepsjon i front skal være godt rustet i møte med innbyggere, samarbeidspartnere, folkevalgte og ansatte.

Foto: nordsveenfoto.no

For hele sektoren vil det for øvrig være særlig viktig med harmonisering av administrative støtteprosesser, samt sikre felles bruk og enhetlig praksis av digitale verktøy og løsninger i årene som kommer.

Sektoren vil ha et hovedansvar for å lede prosjektet *Krafttak for verdiskaping gjennom grønn omstilling* på en god måte.

Sektorområdet

Økonomi

Seksjonen skal tilrettelegge for god økonomisk styring av fylkeskommunen. Økonomiseksjonen vil sette i gang og lede fylkeskommunens budsjettprosesser, og gjennom rapportering og rådgivning legge til rette for gode, økonomiske beslutninger. Seksjonen vil også føre regnskapet for hele organisasjonen, samt for noen av selskapene fylkeskommunen har eierinteresser i.

Konsernstyring

Seksjonen skal etablere, følge opp og vedlikeholde et helhetlig styringssystem for fylkeskommunen. Seksjonen skal bidra til å sikre at organisasjonen har kontinuerlig oppmerksomhet på effektiv drift. Politiske støttefunksjoner skal sikre at politiske møter gjennomføres på en god måte og påse at saksdokumenter foreligger til rett tid og med god kvalitet. Den sentrale enheten for rådgivning på anskaffelser ligger også til konsernstyring. Konsernstyring skal videre følge opp fylkeskommunens eierskapsinteresser i henhold til vedtatte prinsipper for eierstyring og eierskapsstrategi.

Eiendom

Seksjonen har ansvaret for drift og vedlikehold av fylkeskommunens bygningsmasse på 400 000 kvadratmeter. En viktig oppgave er å bistå virksomheten i å utnytte de energieffektive løsningene (Sentral Drift-anlegg) som fylkeskommunen har investert i. Dette er avanserte systemer som krever spesialisert fagkompetanse for å oppnå energibesparelsen. Et eksempel er Horten videregående skole som er en BREEAM Outstanding-bygning. Uten riktig oppfølging vil ikke bygget bli det klimavennlige bygget som det ligger til rette for. Investeringsprosjekter på fylkeskommunale bygg ligger i seksjonen.

Service

Seksjonen skal sørge for driften av servicefunksjoner knyttet til fylkeshusene i Skien og Tønsberg. I dette ligger drift av sentralbord, kantiner, vaktmestertjenester og renhold. Seksjonen skal bidra til gode interne tjenester og gjennom digitale løsninger sikre effektive leveranser av oppgavene. Ansvaret for fylkeskommunale biler er tillagt seksjonen og en målsetting er å erstatte dagens biler med miljøvennlige løsninger.

Prioriterte oppfølgingsområder for fylkeskommunen

Tverrfaglig samhandling og god forankring er grunnleggende for å oppnå en harmonisering, utvikling og effektivisering av arbeidsprosesser og styringssystem. Vilje og evne i hele organisasjon til å forsøke ny praksis vil være avgjørende for å levere på oppdraget.

Foto: Dag Jenssen

Driftsbudsjett

Utgangspunktet for områdets økonomiske driftsramme er lønns- og prisnivå for 2019. Lønns- og prisvekst for 2020 er i budsjettforslaget lagt på konsernnivå og vil fordeles på sektorene i 2020. I driftsbudsjettet er det satt av penger til prioriterte aktiviteter og tiltak som er omtalt for sektoren. Seksjonenes budsjetter inneholder i hovedsak lønn og kontorkostnader for seksjonens ansatte. I seksjon for service ligger det budsjettmidler for alle biler som i dag hører til på fylkeshusene.

Investeringsbudsjett

Rammene til investeringer i fylkeskommunale bygg ligger til seksjon for eiendom. Rammene disponeres i tett dialog med brukerne av de aktuelle byggene. I tabell 33 skilles det mellom samlede investeringsrammer til diverse prosjekter, og prosjektrammer til konkrete byggeprosjekter. I investeringsbudsjett for bygg er det satt av 27 millioner kroner årlig til mindre tiltak på eksisterende bygningsmasse. Videre er det satt av 1,4 milliarder kroner for hele økonomiplanperioden til større prosjekter. Investering i Horten videregående skole og andre pågående prosjekter planlegges avsluttet i 2020. Ombygging av Porsgrunn, Sandefjord og Bamble videregående skoler er alle med i investeringsbudsjettet. Egne politiske saker vil bli lagt frem for de tre skolebyggprosjektene før de kan settes i gang. Kjøp og ombygging av nytt fylkeshus i Skien er budsjettert med 327,5 millioner kroner i 2020 inkludert dokumentavgift.

Årlig investering bygg/Skilting 2020

Denne investeringsrammen benyttes til å dekke oppgradering og nødvendige ombygginger som ikke er vedlikehold og drift. Dette gjelder for eksempel oppgradering til gode pedagogiske og effektive skolelokaler, oppgradering av brann og tekniske anlegg, renovering av bygg og universell utforming. For 2020 er 10 millioner av denne potten satt av til skilting av bygg som følge av navneendring for den nye fylkeskommunen.

Avslutning pågående prosjekter

Det er budsjettert med 26 millioner kroner i 2020 til mindre ombyggingsprosjekter. Dette fordeler seg på ladepunkter for elbiler, varslingsanlegg for trusselsituasjoner på fylkeskommunale bygg og betalingsordning for parkering.

Ny Horten videregående skole

Skolen ble overtatt av fylkeskommunen i juni 2019, og var klar til bruk ved skolestart i august. Budsjettert beløp i 2020 omfatter blant annet et tilbakeholdt beløp på entreprisekontrakten knyttet til prøvedrift på 11,3 millioner kroner.

Nytt fylkeshus Skien

Fellesnemnda har vedtatt å kjøpe Torggata 18 i Skien for 290 millioner kroner. Dokumentavgift på 2,5 prosent kommer i tillegg. Innflytting er planlagt sommeren 2020. I tillegg til kjøpesummen har fellesnemnda vedtatt å sette av 30 millioner kroner for tilpasning av lokalene.

Samlokalisering Porsgrunn videregående skole

Prosjektet er tidligere vedtatt av fylkestinget i Telemark med en totalramme på 212 millioner kroner. Prosjekteringen avdekket at lokalisering på avdeling Nord, som opprinnelig ønsket, ville medføre betydelig risiko for masseutglidning og dermed vesentlig økte kostnader. Prosjektet ble endret og det ble jobbet videre med samlokalisering på avdeling Sør. Løsningen for samlokalisering på avdeling Sør medfører behov for å erverve et mindre tomteareal som utløser krav til omregulering.

Sandefjord videregående skole

Vestfold fylkesting vedtok i budsjettsak 98/16, å benytte 2 millioner kroner for å utrede Sandefjord videregående skole sitt behov for rehabilitering og eventuelt nybygg. I økonomiplanen 2017–2020 ble 200 millioner kroner innarbeidet til en eventuell rehabilitering.

Utredningen ble behandlet i fylkestinget 15. mars 2018 sak 15/18, og viste et behov for en større rehabilitering. Vestfold fylkesting vedtok deretter i sak 103/18 å bevilge 605 millioner kroner til rehabilitering. I 2019 er det utarbeidet et rom- og funksjonsprogram for rehabilitering av Sandefjord videregående skole. Endelig målpris med beskrivelse av forventet leveranse vil bli fremlagt for nytt fylkesting for Vestfold og Telemark fylkeskommune etter årsskiftet.

Utbygging Bamble videregående skole

Prosjektet innebærer en samlokalisering av Bamble videregående skole på Grasmyr samt flytting av utdanningsprogram Teknikk og Industriell Produksjon (TIP) fra Porsgrunn til Bamble. Den totale kostnadsrammen er fastsatt til 224 millioner kroner.

Tabell 32: Driftsbudsjett for sektorområdet – fordeling per ansvarsområde

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan		
		2021	2022	2023
Økonomidirektør og advokater	10 350	10 350	10 350	10 350
Økonomiseksjon	26 630	26 630	26 630	26 630
Konsernstyring	24 150	24 150	24 150	24 150
Eiendom	20 800	20 800	20 800	20 800
Service	19 070	19 070	19 070	19 070
Sum	101 000	101 000	101 000	101 000

Tabell 33: Investeringsbudsjett for sektorområdet

Beløp i 1000	Budsjett 2020	Økonomiplan			Sum 2020–2023
		2021	2022	2023	
Investeringsprosjekter					
Årlig investering bygg					
Årlig investering bygg	17 000	27 000	27 000	27 000	98 000
Ny profil og skilting	10 000				10 000
Sum årlig investering bygg	27 000	27 000	27 000	27 000	108 000
Nybygg og ombygging					
Avslutning pågående prosjekt	26 400	0	0	0	26 400
Ny Horten videregående skole	12 900	0	0	0	12 900
Nytt fylkeshus Skien	327 500	0	0	0	327 500
Samlokalisering Porsgrunn videregående skole	50 000	110 000	33 300	0	193 300
Sandefjord videregående skole	50 000	190 000	200 000	150 000	590 000
Utbygging Bamble videregående skole	150 000	88 400	6 000	0	244 400
Sum nybygg og ombygging	616 800	388 400	239 300	150 000	1 394 500
Sum investeringsprosjekter	643 800	415 400	266 300	177 000	1 502 500

Eierstyring

Styrking av fylkeskommunens eierstyring overfor fylkeskommunalt eide selskaper er et av flere mål i den nye kommuneloven. Selskapsstyring utøves av styret og daglig leder, mens eierstyring er den styringen fylkeskommunen har over selskapet i egenskap av eier.

Et viktig grep er nå et lovfestet krav om eierskapsmelding i kommunelovens § 26-1. Bestemmelsen angir minimumskrav til innhold i meldingen, og krever at meldingen skal utarbeides minst en gang i valgperioden og vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

I regelverket om kontrollutvalgenes kontroll med selskaper og liknende er det gjort en viktig endring i regelverket om innsyn og undersøkelser. Reglene om rett til innsyn og undersøkelser er videreført, men det er kommet et tillegg i kommunelovens § 23-6 femte ledd om at retten også gjelder overfor virksomheter som utfører oppgaver på vegne av fylkeskommunen. Dette kan for eksempel være selskaper som kommunen eier sammen med private, helt privateide selskaper, stiftelser, foretak, med mer.

Eierskapsstrategi

Eierskapsstrategi utgjør den konkrete vurderingen fylkeskommunen har av den enkelte virksomhet. Vestfold og Telemark fylkeskommune hadde i 2018 48 eierskap i selskaper og ulike samarbeidsordninger. I sak 59/18 til fellesnemnda ble det fremlagt en oversikt over alle selskap og samarbeidsordninger med eierskapsstrategi for hvert enkelt selskap. Samtidig ble det fremlagt utkast til eierskapsprinsipper for Vestfold og Telemark fylkeskommune. Eierkapsstrategien og eierstyringsprinsippene legges til grunn for videre arbeid med eierstyring i den nye fylkeskommunen.

Oppfølging av eierskap

Oppfølging av det enkelte selskap ligger i ansvarlig sektor, og det er utpekt en saksbehandler for hvert eierskap. I tillegg er det utpekt en intern administrativ eierskapsgruppe som ivaretar overordnet samordning av saksbehandlere, kompetanseheving, folkevalgtprogram med fokus på eierskapsoppfølging, med mer.

Tabell 34: Vestfold og Telemark fylkeskommunes selskaper, stiftelser og foretak fra 2020

Selskaper, stiftelser og foretak
Kraftkompetanse KO
Telemarkskanalen FKF
Oslofjordfondet (Regionalt forskingsfond)
Telemarkskanalen regionalpark
Nasjonal digital læringsarena (NDLA)
Vestfold og Telemark revisjon IKS
Agder, Vestfold og Telemark interkommunale kontrollutvalgssekretariat IKS
Interkommunalt arkiv for Buskerud, Vestfold og Telemark IKS
Vestfoldmuseene IKS
Kragerø Fjordbåtselskap IKS
Brevik Fergeselskap IKS
Gea Norvegica Geopark IKS
Larvik Arena IKS
Vest-Telemark pedagogisk psykologiske tjeneste (PPT) IKS
Vigo IKS
Sandefjord Lufthavn AS
Skien Dalen Skipsselskap AS
Vegfinans AS
E134 Haukelivegen AS
Visit Telemark AS
Telemark og Vestfold Regionteater AS (Teater Ibsen)
Viken Filmsenter AS og Sørnorsk Filmsenter AS
Høyere yrkesfaglig utdanning AS
Industriinkubatoren Proventia AS
Vest-Telemark Næringsbygg AS
Midt-Telemark Næringsutvikling AS
Raulandsakademiet AS
Rehabiliteringssenteret AiR AS
Innovasjon Norge
Konsesjonskraftstyret i Telemark
Telemark utviklingsfond - TUF
Biblioteksentralen AL
Fagskolen Telemark
Fagskolen Vestfold
Skiringssal folkehøyskole
Opplæringskontoret for offentlig sektor Telemark
Opplæringskontoret for offentlig sektor Vestfold
Sameie Farmannsveien 36
Stiftelsen Telemarkforskning
Stiftelsen Sauherad Samtun
Stiftelsen Geneticum

Kilder

Finansdepartementet og Utenriksdepartementet (2019). One year closer 2019. Rapport. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/one-year-closer-2019/id2662712/>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2016). Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver. Meld. St.22 (2015-2016). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-22-20152016/id2481778/>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2018a). Regionreformen. Desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene. Rapport fra ekspertutvalg. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regionreformen-desentralisering-av-oppgaver-fra-staten-til-fylkeskommunene/id2588648/>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2018b). Oppgaver til nye regioner. Meld. St. Nr. 6 (2018-2019). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20182019/id2616180/>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2019a). Levende lokalsamfunn for fremtiden. Meld. St. 5 (2019-2020). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-5-20192020/id2674349/>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2019b). Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/>

[cc2c53c65af24b8ea560c0156d885703/nasjonale-forventninger-2019-bm.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/744de1ad6f0f4df09311c33edd01ae99/2020/h-2454_n_inntektssystemet.pdf)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2019c). Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2020. Grønt hefte. Tabell C.Hentet fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/744de1ad6f0f4df09311c33edd01ae99/2020/h-2454_n_inntektssystemet.pdf

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2019d). Én digital offentlig sektor – Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019-2015. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/en-digital-offentlig-sektor/id2653874/>

Nørgaard et al (2018). Indikatorer til FNs Bærekraftsmål. Statistisk sentralbyrå Notater 2018/01. Hentet fra: <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/artikler-og-publikasjoner/indikatorer-til-fns-baerekraftsmal>

Samferdselsdepartementet (2015). Utbygging og finansiering av Bypakke Grenland fase 1 i Telemark. Prop. 134 S. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-134-s-20142015/id2413764/>

SSB (2018). Tabell 09429. Befolkningens utdanningsnivå.

SSB (2019). Tabell 10482. Fastlandseksport, etter produksjonsfylke og varegruppe (SITC-basert) (mill. kr).

Foto: Ida Tveit Paalerud

Vedlegg

Klimaregnskap for Vestfold og Telemark fylkeskommune

De siste årene har det vært et stort fokus på klimatiltak i Vestfold fylkeskommune og Telemark fylkeskommune. Tiltakene har blitt drevet fram av politiske føringer regionalt, som for eksempel har ført til utbyggingen av nye Horten videregående skole i plusshusstandard, og bruk av biogass og elektrisitet i kollektivtransport. Statlige føringer, som forbudet mot bruk av mineraloljer til oppvarming, har også bidratt til klimatiltak i fylkeskommunenes egen virksomhet. Fylkeskommunene har de siste årene konkretisert og systematisert klimaarbeidet internt, med blant annet å lage klimaregnskap for egen drift og jobbet systematisk med rammeverket til Miljøfyrtårn. Dette er det første felles klimaregnskapet som lages for egen drift, og tar utgangspunkt i klimaregnskapene fra de to fylkeskommunene i 2018. Fremskrivningene i klimaregnskapet viser at politiske føringer vil gi direkte resultater i lavere klimagassutslipp.

Fylkeshuset i Vestfold ble miljøfyrtårnsertifisert i 2008, og fylkeshuset i Telemark ble sertifisert i 2011. Fylkeshusene er i hvert sitt fylke sertifisert som hovedkontor i Miljøfyrtårn sin modell. Det er lagt videre planer for Miljøfyrtårnarbeidet i nye Vestfold og Telemark fylkeskommune. Som sertifisert Miljøfyrtårnenhet må det settes opp nye mål og tiltak hvert år som bidrar til flere

klimavennlige valg gjennom innkjøp, reduksjon i restavfall, energieffektivisering og drivstofforbruk. Miljøfyrtårn som verktøy vil kunne bidra med oppfølging av klimabudsjettet på enhetene som jobber med sine måloppnåelser i forbindelse med årlige miljøfyrtårnrapporter.

I 2018 hadde Vestfold og Telemark fylkeskommuner kartlagte målte utslipp på 18 600 tonn CO₂-ekvivalenter. Klimaregnskapene presenterer reelle forbrukstall der disse finnes. Dette betyr at det er mye som ikke er med. Regnskapene for 2018 er i dette dokumentet slått sammen, slik at nye Vestfold og Telemark fylkeskommune har et felles utgangspunkt i arbeidet med videre kutt i klimagassutslipp fra egen drift. Klimaregnskapet vil videreutvikles ettersom vi får bedre tall fra flere utslippskilder.

Klimaregnskapet er delt inn i tre klimafokus¹. Klimafokus 1 måler direkte utslipp, klimafokus 2 innkjøpt energi, som strøm og fjernvarme og klimafokus 3 beregner utslipp fra innkjøp av varer og tjenester. I 2018 kom 3,6 prosent av utslippene fra klimafokus 1, 9,3 prosent fra klimafokus 2 og 87,1 prosent fra klimafokus 3.

Det er flere tiltak som vil bidra til reduksjon av klimagassutslipp i egen drift i årene som kommer,

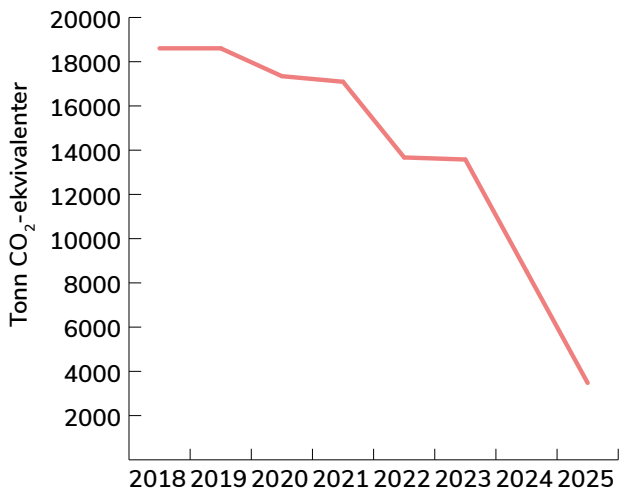
både direkte og indirekte. Utfasing av oljefyr, utskifting av bilparken, en stadig høyere andel biogass og elektrisitet i bussparken, og overgang til utslippsfrie ferger² er hovedtiltakene som vil kunne bidra til utslippskutt.

Driftsområdene der det er størst potensiale for utslippskutt er imidlertid der det ikke foreligger tall i dag, og som derfor ikke ligger inne i klimaregnskapet. Dette gjelder blant annet utslipp fra drift og vedlikehold av fylkesveier, skoleskyss, anleggsvirksomhet og tjenestereiser, i tillegg til innkjøp av andre forbruksvarer og tjenester. For å få full oversikt må det lages systemer for rapportering og oppfølging av disse utslippskildene i det videre arbeidet med klimaregnskap og klimabudsjett. De regnskapsførte utslippene vil derfor øke i årene som kommer ettersom flere utslippskilder kartlegges. Utslippene vil samtidig reduseres ettersom fylkeskommunen igangsetter tiltak, både for kartlagte og ikke-kartlagte utslippskilder.

Figur A viser forventede utslippsreduksjoner fram mot 2025. Utgangspunktet er kartlagte

Figur A:
Antatte reduksjoner i kartlagte utslipp

Kilde: Vestfold og Telemark fylkeskommune

klimagassutslippene fra klimaregnskapet 2018. Utslippsreduksjonene som ligger inne i fremskrivingen er vist i tabell A på neste side. I fortsettelsen vil disse utslippsreduksjonene utdypes under det klimafokuset de rapporteres på.

Klimafokus 1

Klimafokus 1 omfatter alle direkte klimagassutslipp som eies eller kontrolleres av fylkeskommunen. I 2018 utgjorde disse utslippene 670 tonn CO₂-ekvivalenter. Utslippene kom fra to utslippskilder; bruk av mineraloljer til oppvarming, og diesel og bensin til bruk i kjøretøy og maskiner. Totalt forventes det utslippskutt fra klimafokus 1 på 520 tonn CO₂-ekvivalenter i 2020, sammenlignet med 2018.

Ved utgangen av 2019 er det to oljekjeler igjen i fylkeskommunens bygningsmasse, som vil fases ut i tråd med det statlige forbudet mot oljefyr fra 2020. Dette vil gi et kutt på 500 tonn CO₂-ekvivalenter i 2020, sammenlignet med 2018. Erstatning av fossilbiler med elbiler på fylkeshusene i Vestfold og Telemark vil bidra med et kutt på ca. 20 tonn CO₂-ekvivalenter i 2020, sammenlignet med 2018. Overgang fra olje til elektrisk drevne varmepumper og fra fossilbiler til elbiler vil øke forbruket av elektrisitet, som vil registreres som en økning i utslipp under klimafokus 2. De nye løsningene er imidlertid mer energieffektive enn de eksisterende, slik at det totalt sett vil bli en nedgang i utslipp.

I tillegg til utslippene fra kjøretøy i sentraladministrasjonen, er det flere kjøretøy ute på enhetene som bidrar til utslipp under klimafokus 1. Dette gjelder biler og maskiner ved de videregående skolene. Utskifting av disse kjøretøyene er ikke kartlagt i dette dokumentet, men vil bli fulgt opp i videreføringen av arbeidet med klimabudsjett for egen drift. Den resterende bilparken vil byttes ut med fossilfrie biler i takt med at bilparken fornyes.

Tabell A: Utslippsreduksjoner i fremskriving av utslipssreduksjoner

Utslippsreduksjon	
2020	
Utfasing av oljefyr i 2019	500 tonn CO2-ekvivalenter/år
Erstatning av fossilbiler med elbiler på begge fylkeshus	20 tonn CO2-ekvivalenter/år
Innfasing av biogass og el i kollektivtransporten	739 tonn CO2-ekvivalenter/år
2021	
Planlagt nullutslippsferge i Brevik (50 % eierskap)	254 tonn CO2-ekvivalenter/år
2022	
Innfasing av biogass og el i kollektivtransporten	3 327 tonn CO2-ekvivalenter/år
Mulig nullutslippshurtigbåt i Kragerø (50 % eierskap)	93,75 tonn CO2-ekvivalenter/år
2023	
Mulig én utslippsfri bilferge i Kragerø (50 % eierskap)	93,75 tonn CO2-ekvivalenter/år ³
2024	
Antatt halvering av utslipp fra kollektivtransporten	4 975 tonn CO2-ekvivalenter/år
Antatt halvering av utslipp fra klimafokus 1 (elbilutvikling)	75 tonn CO2-ekvivalenter/år
2025	
Antatt nullutslipp fra kollektivtransporten	4 975 tonn CO2-ekvivalenter/år
Antatt nullutslipp fra klimafokus 1	75 tonn CO2-ekvivalenter/år

Klimafokus 2

Klimafokus 2 omfatter indirekte utslipp fra innkjøp av elektrisitet eller varme. I 2018 utgjorde dette 1 740 tonn CO₂-ekvivalenter.

Telemark fylkeskommune har gjennomført energisparekontrakter (EPC) i årene 2015–2018. 2019 er første hele driftsår med full besparelse og tett oppfølging av energibruken. Vestfold fylkeskommune har ikke hatt en samlet energistrategi, men kulturarv i Vestfold gjennomfører enøk-prosjekt i 2019 der det investeres for ca. 4 millioner og forventes en energibesparelse på 350 000 kWh/år⁴.

Det er klare signaler på at seksjonen for eiendom i nytt fylke skal ta ansvar for energibruk og oppfølging. En energileder vil ta ansvar for eksisterende energioppfølging i Telemark, og

sette i gang energioppfølging i byggene i Vestfold. Dette vil bidra til mer effektiv energibruk i bygningsmassen fylkeskommunen eier, og dermed til lavere utslipp under klimafokus 2. Samtidig vil overgang fra oljefyr til varmepumper, og overgang til flere elbiler øke bruken av elektrisitet. Selv om den totale energibruken vil reduseres, er det usikkert hvordan utviklingen i bruk av elektrisitet vil bli, og dermed usikkerhet knyttet til utviklingen i utslipp under klimafokus 2.

Klimafokus 3

Klimafokus 3 omfatter indirekte utslipp i forbindelse med innkjøp av varer og tjenester. I klimaregnskapet for 2018 står dette for utslipp av 16 200 tonn CO₂-ekvivalenter. Det som er målt og rapportert under klimafokus 3 er hovedsakelig utslipp fra kollektivtransport og avfallshåndtering.

Under denne posten ligger også de største utslippskildene som det på nåværende tidspunkt ikke foreligger tall for, og som er utfordrende å tallfeste. Dette gjelder blant annet utslipp fra drift og vedlikehold av fylkesveier, skoleskyss, anleggsvirksomhet og tjenestereiser, i tillegg til innkjøp av andre forbruksvarer og tjenester. Det blir viktig å få systemer for å rapportere på og følge opp disse utslippskildene i det videre arbeidet med klimabudsjett i fylkeskommunen.

Kollektivtransport

I klimaregnskapet for 2018 står kollektivtransport og fergedrift for 78 prosent av de målte utslippene i Vestfold og Telemark⁵. Figur B viser utslippene fra kollektivtransport i Vestfold og Telemark de siste årene, og forventet utvikling i utslipp fremover. Fra 2012 til 2018 gikk utslippene ned fra 22 til 14 tonn CO₂-ekvivalenter. Gitt dagens ruteproduksjon, estimeres utslippene fra kollektivtransporten i det nye fylket til ca. 10 tonn CO₂-ekvivalenter i 2023. Regjeringen har satt mål om fossilfri

kollektivtransport i 2025⁶. Den stiplete linjen er derfor kun en lineær fremskrivning fra 2023 til nullutslipp i 2025.

Fergedrift sto for utslipp av 1200 tonn CO₂-ekvivalenter i 2018. Det foreligger planer om å bytte ut ferger i både Kragerø og Porsgrunn kommuner med lav- eller nullutslippsteknologi. Dette vil redusere utslippene fra fylkeskommunens eierandel i fergedriften i årene som kommer. Det er lagt til grunn i dette budsjettet at Brevik-ferga i Porsgrunn kommune vil byttes ut til el-ferge i overgangen 2020/2021. I Kragerø er det lagt til grunn at én hurtigbåt går over til nullutslippsteknologi i 2021/2022, og én bilferge går over til nullutslippsteknologi i 2022/2023.

Avfall

Det rapporteres på antall kilo restavfall fra fylkeshusene og fra de fleste fylkeskommunale skoler i Vestfold og Telemark. I 2018 sto de rapporterte utslippene fra restavfall for omtrent 314 tonn CO₂-ekvivalenter⁷. Det jobbes kontinuerlig med å redusere avfallsmengden og øke materialgjenvinningsgraden på fylkeskommunale enheter. Målet bør minst følge EUs avfallsdirektiv med krav om 55 % gjenvinning av husholdningsavfall og 65 % gjenvinning av emballasjeavfall innen 2025.

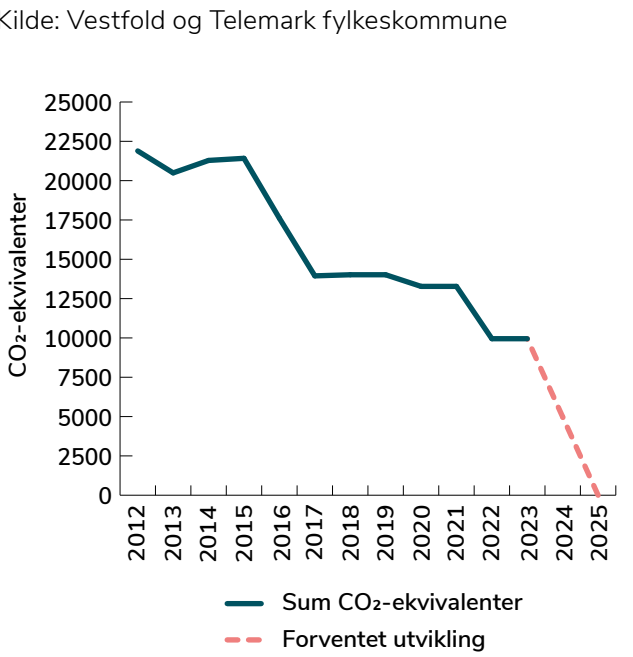
Veidrift

Anleggsvirksomhet og drift og vedlikehold av fylkesveier er ikke en del av klimaregnskapet i dag. Ettersom en større del av veidriften kommer inn under fylkeskommunal drift med overføringen av deler av veivesenet i 2020, blir dette en viktig del av kartleggingsarbeidet fremover.

Tjenestereiser

I klimaregnskapet er kun tjenestereiser med bil i Telemark fylkeskommune inkludert. Tjenestereiser med bil i Vestfold fylkeskommune er ikke inkludert, og tjenestereiser med fly er ikke med i regnskapet i verken Telemark eller Vestfold fylkeskommune. Fylkeskommunene har tilrettelagt for miljøvennlig

Figur B: Forventet utvikling i utslipp fra kollektivtrafikken i Vestfold og Telemark

transport ved å kjøpe inn elsykler og elbiler som ansatte kan benytte til og fra møter i arbeidstiden. Det vil jobbes videre med å sørge for at tjenestereiser foregår mest mulig klimavennlig. Tjenestereiser står for viktige deler av utslippene for egen drift⁸, og det vil være viktig å få på plass systemer for å måle disse.

Holdningsskapende arbeid

Fylkeskommunene har flere aktiviteter som kan bidra til endring i holdninger og reduksjon i utslipp i forbindelse med egen drift. Dette er spesielt viktig i utdanningssektoren, der det skal legges til rette for at alle de videregående skolene i regionen kan arrangere klimamesterskap i løpet av 2020. Miljøfyrtårnarbeidet er også holdningsskapende

gjennom tiltakene som blir gjennomført og elevene ved de videregående skolene. Elevene er aktive deltakere i planlegging og gjennomføring der det passer inn i undervisningen. Fylkeskommunen har også mål om å utarbeide en felles kommunikasjonsplan for klimaarbeidet i den nye regionen for å øke klimabevisstheten og bidra til at flere får eierskap til satsingen.

Utslipp i forbindelse med investeringer

Det gjøres i dag ikke systematiske vurderinger av utslipp i forbindelse med investeringer. Det finnes likevel flere eksempler på investeringer der potensialet for utslippsreduksjoner har vært avgjørende for gjennomføringen. Et eksempel på dette er byggingen av nye Horten videregående

skole, som har blitt bygget i plusshusstandard og med fossilfri byggeplass. Dette bidro til reduksjoner i utslipp fra byggeplassen på 577 tonn CO2-ekvivalenter, sammenlignet med en tilsvarende byggeplass med tradisjonell teknologi⁹.

Både Vestfold og Telemark har deltatt i Nasjonalt program for leverandørutvikling, der NHO har prosjektlederansvaret. Programmets oppgave er å øke innovasjonseffekten av offentlige anskaffelser. Fylkeskommunen kan redusere sine klimagassutslipp gjennom slike innovative anskaffelser. For å bidra til dette, vil det lages en ny felles innkjøpsstrategi for det nye fylket. I utarbeidelsen av innkjøpsstrategien vil klima- og miljøhensyn innarbeides i regler for anskaffelser og kontraktsmaler for fylkeskommunen. Det skal settes krav til miljøsertifiserte leverandører

av varer og tjenester, og lavt klimafotavtrykk. Dette inkluderer også kjøp av kollektivtransport, reiselivstjenester, hele leveransen ved innkjøp av byggeprosjekter (rehabilitering, nybygg og infrastruktur), samt krav om fossilfrie bygg- og anleggsplasser.

Innkjøp innenfor bygg og eiendom er tett koblet til både investeringer i nybygg og energibruk i egen drift. Fylkeskommunen skal sørge for at påbygg, rehabilitering og nybygg prosjekteres og planlegges med 40 prosent lavere klimagassutslipp enn gjeldende forskriftskrav. Der det er mulig skal byggets energibehov i størst mulig grad dekkes av fornybar energi produsert lokalt. Livsløpsanalyser skal være førende for materialvalg, samtidig som tre bør vurderes som byggemateriale.

Fremskrivningene i klimaregnskapet viser at politiske føringer vil gi direkte resultater i lavere klimagassutslipp

Foto: Dag Jenssen

¹ Metodikken som ligger til grunn for klimaregnskapet er Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen). Klimafokus er en oversettelse av «scope», som er ordet som brukes i GHG-protokollen.

² Forutsetter politiske vedtak om finansieringsordning og endelig valg av miljøkrav/drivstoff.

³ Båten i Kragerø som ikke byttes ut, står for 50 % av de totale utslippene fra Kragerø-båtene. Resten av utslippene er i denne fremstillingen fordelt likt på de to andre båtene. Antakelsene om båtene i Kragerø kan være noe optimistiske, og vil dermed bli skjøvet på etter hvert.

⁴ Dette gjelder byggene Hinderveien 10, Haugar kunstmuseum og Midgard vikingsenter.

⁵ Ekspressbussene er ikke tatt med i utslippstallene for kollektivtransporten, med unntak av Telemarksekspressen.

⁶ <https://www.regjeringen.no/contentassets/383ec46d92b54c02af488558e2dbe0c1/handlingsplan-for-fossilfri-kollektivtransport.pdf>

⁷ Miljødirektoratet og SSB bruker en standardfaktor i nasjonale statistikker som er lagt til grunn. Den er på 45,6 gCO2/MJ. Det er gjort forutsetninger om at brennverdien på avfallet er 12 MJ/kg (basert på vekt andel plast i avfallet er 20,3%). Dette gir en faktor 547 gCO2/kg restavfall.

⁸ Eksempelvis sto utslipp fra reise og transport for 31,2 % av utslippene i klimaregnskapet til Universitetet i Oslo i 2018: https://www.forskerforum.no/klimaregnskapet-er-klart-flyreiser-forurensar-mer-enn-noe-annet-ved-uo/#disqus_thread

⁹ Regjeringen har ambisjoner om fossilfrie bygg- og anleggsplasser i 2025. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-sender-forslag-om-forbud-mot-bruk-av-mineralolje-til-byggvarme-pa-byggeplasser-fra-2022-pa-horing/id2662740/>

Vestfold og Telemark fylkeskommune
vtfk.no

Postadresse:
Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresser:
Fylkesbakken 6, Skien
Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Kontakt:
35 91 70 00
post@vtfk.no

